MINISTERUL EDUCAȚIEI

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BUZĂU

Dr. MARIUS-ADRIAN NICOARĂ
(coordonator)

CONSTANTIN COMAN **VALERIU NICOLESCU** **DUMITRU SCOROȘANU**

ISTORIA JUDEȚULUI BUZĂU

Auxiliar didactic pentru cursul opțional de istorie locală

Editura ALPHA MDN
2021

Lector şi corectură: Marcela Chiriță
DTP: Monica Balaban
Coperta: Adrian Mironescu

Editura ALPHA MDN
ISBN 978-973-139-493-0

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Istoria județului Buzău : auxiliar didactic pentru cursul opțional de istorie locală/ dr. Marius-Adrian Nicoară, Constantin Coman, Valeriu Nicolescu, Dumitru Scoroşanu. - Buzău : Alpha MDN, 2020
ISBN 978-973-139-493-0

I. Nicoară, Marius-Adrian
II. Coman, Constantin
III. Nicolescu, Valeriu
IV. Scoroşanu, Dumitru

Imnul național al României

Deşteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureşanu
Muzica: Anton Pann

Deşteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adâncirăbarbarii de tirani!
Acum ori niciodată croieşte-ți altă soarte,
La care să se-nchine şi cruzii tăi duşmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâini mai curge un sânge de roman,
Şi că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți mărețe umbre, Mihai, Ştefan, Corvine,
Româna națiune, ai voştri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate, ori moarte!" strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! Căci oastea e creştină,
Deviza-i libertate şi scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăşi în vechiul nost' pământ!

Marius-Adrian Nicoară (coordonator), membru asociat al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România, experimentat manager educaţional, este doctor în ştiinţe militare, specialitatea istorie, membru al comisiei de doctrine, manuale şi acte normative specifice militare, instructor formator în programul educaţional naţional de formare continuă. A predat cursuri de istorie militară, istorie a statului şi dreptului românesc, istoria economiei, organizaţii şi relaţii internaţionale şi doctrine politice contemporane, la nivel universitar şi de formare continuă. A scris 56 de cărţi cu tematică istorică, numeroase manuale militare şi a publicat peste 170 de studii şi articole în lucrări de specialitate sau de popularizare.

Constantin Coman, profesor de istorie, grad didactic I, titular şi îndrumător de practică pedagogică la Colegiului Naţional Pedagogic *„Spiru Haret"* Buzău, profesor la Seminarul Teologic *„Chesarie Episcopul"*, metodist al Inspectoratului Şcolar Judeţean Buzău. A publicat numeroase lucrări, studii şi articole pe teme de istorie şi didactica istoriei, în publicaţii de specialitate.

Valeriu Nicolescu, istoric, muzeograf şi publicist, şi-a desfăşurat activitatea la Filiala Buzău a Arhivelor Naţionale şi la Muzeul Judeţean Buzău, unde a fost director adjunct şi director al acestei instituţii. Este autor a peste 500 articole pe teme de istorie locală apărute în presă, şi al unor studii tipărite în reviste de specialitate. A semnat 40 de lucrări pe teme de istorie locală, între care 17 monografii ale unor comune şi 6 volume ale monografiei fostului judeţ Râmnicu Sărat. Este Cetăţean de onoare al municipiului şi al judeţului Buzău.

Dumitru Scoroşanu, profesor de istorie, grad didactic I, metodist, autor al mai multor lucrări de istorie locală. A participat la cercetarea arheologică a Văii Pârscovului (Bălăneasa), respectiv a unor aşezări umane aparţinând civilizaţiei bronzului (Pârscov, Brăeşti), geto-dacă („Piatra cu Lilieci" - Târcov) şi a vestigiilor rupestre din zona Bozioru-Aluniş.

Referenţi de specialitate: *prof. univ. dr. Jipa Rotaru; prof. dr. Doru Dumitrescu*

Prezentul auxiliar didactic pentru cursul de istorie locală a fost realizat în conformitate cu programa analitică avizată cu numărul 10163 din 30.08.2019 al Consiliului de Administraţie al Inspectoratului Şcolar Judeţean Buzău şi supus analizei profesorilor de istorie şi dezbaterii publice în lunile ianuarie - februarie 2019. Auxiliarul didactic a fost aprobat prin Ordinul Ministerului Educaţiei şi Cercetării nr. 6250/21.12.2020.

Autorii mulţumesc Înaltpreasfinţieisale Ciprian - Arhiepiscopul Buzăului şi Vrancei, domnilor Dr. Ernest Oberländer-Târnoveanu şi Tudor Alexandru Martin de la Muzeul Naţional de Istorie a României (MNIR) şi doamnei inspector şcolar Mihaela Florina Alexandru, pentru sprijinul acordat.

Autorii răspund de autenticitatea şi acurateţea informaţiilor. Toate drepturile sunt rezervate Primăriei Municipiului Buzău, copierea, reproducerea şi publicarea oricărei părţi fiind permisă numai cu acordul acesteia.

Cuprins

Notă de prezentare.....6

1. Primii locuitori de la Curbura Munților Carpați.....9
1.1. Epoca pietrei. Epoca bronzului. Cultura arheologică Monteoru.....10
1.2. Epoca fierului.....17

2. Creştinism şi continuitate etnică la Curbura Carpaților.....23
2.1. Constantin cel Mare şi castrul de la Pietroasele.....24
2.2. Creştinism şi continuitate etnică în secolele IV - XIII.....28

3. Buzăul în perioada genezei statale a Țării Româneşti.....33
3.1. Forme de organizare bisericească şi politică.....34
3.2. Viața economico-socială în evul mediu la Curbura Carpaților 37

4. Evul mediu în Ținutul Buzăului.....41
4.1. Boierii buzoieni şi întemeierea Episcopiei Buzăului.....42
4.2. Domnitori cu legături buzoiene.....46
4.3. Buzăul la începutul modernității.....51

5. Iluminismul la Buzău.....55

6. Buzăul şi modernitatea.....61
6.1. Buzăul şi făurirea statului român modern.....62
6.2. Buzăul în perioada consolidării statului român modern.....68
6.3. Viața socială, politică, educațională şi culturală buzoiană la sfârşit de secol XIX şi început de secol XX.....72

7. Buzăul în timpul Războiului de Întregire Națională (1916 – 1919).....79
7.1. Buzăul în anii Marelui Război.....80
7.2. Contribuția buzoienilor la făurirea României Mari.....86

8. Buzăul interbelic.....89

9. Buzoienii în anii celui de–Al Doilea Război Mondial.....95

10. Regimul comunist în Buzău.....103

11. Revenirea la democrație.....113

Bibliografie.....119

Notă de prezentare

Primăria municipiului Buzău a început demersul de promovare a valorilor buzoiene în anul 2016. Prima acțiune a constat în tipărirea unui calendar mare, de perete, cu personalitățile buzoiene care şi-au adus o contribuție remarcabilă la istoria neamului românesc. Calendarul a fost expus în toate sălile de clasă din toate şcolile din oraşul Buzău şi a fost transmis către toate instituțiile din municipiu şi județ, inclusiv tuturor şcolilor din mediul rural. Aceleaşi personalități au fost puse în valoare şi prin includerea fiecărei biografii în agendele tipărite de Primărie.

Începând din luna ianuarie 2018 şi până în prezent, domnul Constantin Toma, primarul Muncipiului Buzău, împreună cu istorici buzoieni şi din țară, inclusiv din Republica Moldova şi Ucraina, a promovat Buzăul în cadrul a două proiecte închinate Centenarului: *„Ora de istorie"* şi *„Personalități buzoiene"*.

În mod firesc, în luna decembrie, în cadrul unei mese rotunde la care se prezentau concluziile asupra eficienței acestor proiecte, elevii şi profesorii de istorie buzoieni au propus realizarea unui manual de istorie locală.

Mai mult decât atât, ecourile acestor acțiuni educaționale au ajuns la nivel național. Pe timpul unor interviuri realizate de o televiziune centrală, un elev buzoian de clasa a X-a, întrebat ce părere are despre proiectele educative amintite, a răspuns că le apreciază, deoarece *„pentru mine istoria începe din fața blocului meu"*. Toate acestea au fost puternice argumente pentru ca Primăria municipiului Buzău să-şi propună elaborarea unui manual de istorie locală.

Prezentul suport de curs a fost examinat de către cercetătorii departamentului de specialitate al Academiei Române, iar concluzia trasă de către preşedintele celui mai înalt for ştiințific al țării, domnul Ioan Aurel Pop, a fost că *„lucrarea răspunde pe deplin exigențelor ştiințifice şi didactice adecvate. De asemenea, aspectul grafic, ilustrațiile, hărțile sunt atractive şi sunt în măsură să stârnească interesul elevilor."*.

Auxiliarul didactic este structurat pe 11 unități de învățare, corespunzătoare criteriului cronologic, fiecare unitate cuprinzând între una şi trei teme, cărora profesorul le poate repartiza un număr de ore corespunzător programei analitice. Fiecare unitate de învățare are pagină proprie, fiind ilustrată cu o imagine simbolică, în care sunt enunțate temele/conținuturile, competențele specifice vizate şi câteva activități de învățare propuse.

Lecțiile, la rândul lor, sunt structurate identic, având următoarele rubrici:

Titlul. Textul lecției cu subtitluri, în care sunt prezentate sintetic fapte, evenimente, procese istorice, care evidențiază aspectele istoriei locale în cadrul celei naționale. La baza prezentării conținuturilor am aşezat relațiile de cauzalitate şi criteriul cronologic, astfel încât, să se reliefeze progresul de cultură şi civilizație de-a lungul timpului, pe meleagurile buzoiene.

Imagini / Hărți. Ilustrează conținuturile şi contribuie la crearea unor reprezentări mentale cât mai bogate asupra acestora.

Eveniment / Document. Informațiile acestei rubrici ajută elevul să afle informații suplimentare privind istoria locală şi care nu s-ar fi încadrat în textul lecției, contribuind la formarea multiperspectivității în studiul istoriei.

Studiu / Biografie. Asemenea rubricii anterioare, şi aceasta are rolul de a evidenția în plus rolul unor personalități locale sau al unor descoperiri, care aşează istoria buzoiană în cadrul celei naționale sau chiar universale. Cele două rubrici oferă un important sprijin elevului în rezolvarea cu succes a activităților de învățare propuse pentru fiecare lecție.

Dicționar. În mod cert sunt numeroase cuvinte, termeni şi concepte care, fiind specifice disciplinei istorice, trebuie definite şi explicate pe înțelesul elevilor de clasa a VII-a.

Activități de învățare. Prin aplicațiile, exercițiile şi proiectele propuse, auxiliarul didactic oferă cel mai important sprijin elevului în drumul spre formarea de competențe aşa cum sunt propuse prin programa analitică. Ca orice manual, şi acesta are în vedere nu doar prezentarea unor informații, ci şi modalitățile prin care acestea se transformă în cunoştințe şi, mai ales, formarea unor deprinderi, priceperi, atitudini.

Important („I"). Reprezintă ideile esențiale ale fiecărui capitol.

Fotografiile au fost selectate din colecțiile: Arhivelor Naționale Istorice Centrale (ANIC), Serviciului Județean Buzău al Arhivelor Naționale (SJBAN); Muzeului Național de Istorie a României (MNIR), Muzeului Județean Buzău (MJB), Muzeului Militar Național (MMN), Arhiepiscopiei Buzăului şi Vrancei (ABV), Marcu Dobrinoiu şi ale autorilor, şi sunt prezentate cu acordul deținătorilor. Reproducerile au fost realizate de fotograful PK Liviu Stoica, iar grafica hărților de prof. Mihai Mîncu şi Eduard Schlecht.

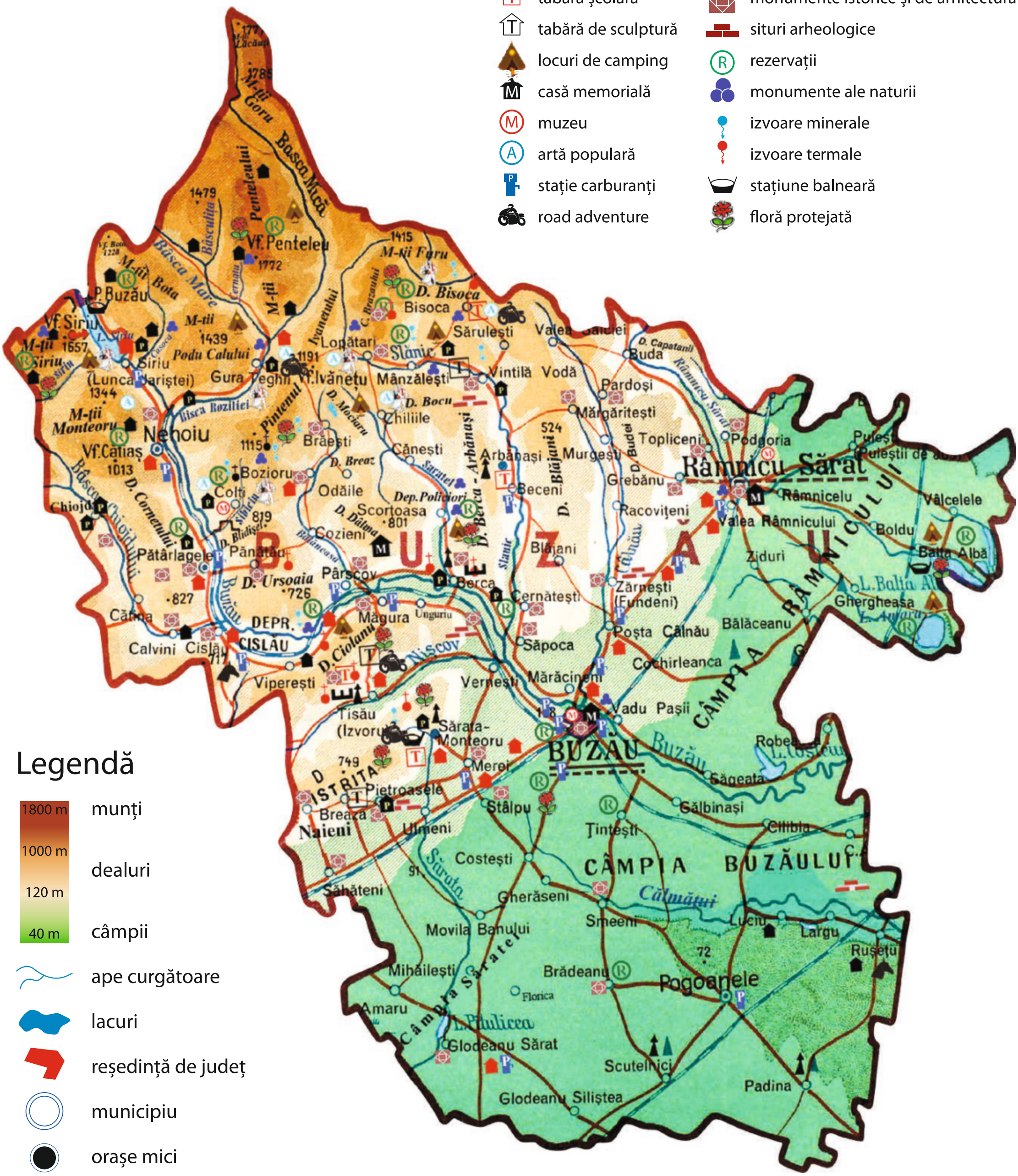
Sperăm ca auxiliarul didactic să răspundă aşteptărilor elevilor, profesorilor şi autorităților locale, care vor descoperi lucruri mai puțin ştiute despre județul Buzău şi despre contribuția acestuia la evoluția socială, economică şi politică a României.

Totodată, ne dorim ca el să fie doar o nouă etapă a unui proiect de durată, care să pună accentul pe iubirea şi respectul față de oamenii şi locurile natale ale buzoienilor, față de patrie şi unitatea neamului românesc.

Autorii
1 februarie 2020

Județul Buzău

- turism ecvestru
- moteluri, hoteluri
- cabană
- pensiune
- tabără școlară
- tabără de sculptură
- locuri de camping
- casă memorială
- muzeu
- artă populară
- stație carburanți
- road adventure
- manifestări etno-folclorice
- mănăstiri fortificate
- mănăstiri
- biserici rupestre
- monumente istorice și de arhitectură
- situri arheologice
- rezervații
- monumente ale naturii
- izvoare minerale
- izvoare termale
- stațiune balneară
- floră protejată

Legendă

- 1800 m
- munți
- 1000 m
- dealuri
- 120 m
- câmpii
- 40 m
- ape curgătoare
- lacuri
- reședință de județ
- municipiu
- orașe mici
- comune
- căi rutiere
- căi ferate

Autor: prof. Mihai Mîncu

PRIMII LOCUITORI DE LA CURBURA MUNŢILOR CARPAŢI

CAPITOLUL 1

1.1. Epoca pietrei. Epoca bronzului. Cultura arheologică Monteoru • 1.2. Epoca fierului

Lupul de la Cârlomăneşti (statuetă zoomorfă), ©MJB

Competenţe specifice: 1.1.; 1.2.; 1.3.; 2.2.; 2.3.; 3.2.; 3.3.; 4.2.; 4.5.; 5.1.; 5.2.

Activităţi de învăţare propuse:

- construirea de frize cronologice, grafice şi tabele sinoptice;
- compararea de hărţi care prezintă acelaşi spaţiu istoric;
- exerciţii de folosire adecvată a terminologiei istorice;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- utilizarea de surse de informare diferite pentru analiza unui fapt sau proces istoric;
- discuţii în grup pentru realizarea planului unei cercetări;
- exersarea unor roluri specifice în activitatea de grup;
- asumarea de sarcini diferite în timpul participării la diferite proiecte;
- realizarea unor dezbateri pornind de la vizionarea unor prezentări Power Point ori filme relevante pentru tematica abordată;
- utilizarea motoarelor de căutare pentru a realiza un portofoliu de imagini, filme, fotografii referitoare la teme de istorie locală;
- alcătuirea unor fişe de personaj ori privind fapte istorice.

Urme de locuire în Paleolitic şi Mezolitic

Spaţiul situat la est de Curbura Munţilor Carpaţi, anume zona Buzău – Vrancea, a oferit din cele mai vechi timpuri condiţii de relief, climă şi acces la resurse pentru existenţa comunităţilor umane. Un loc central în geografia acestor locuri îl ocupă râul Buzău, care îşi croieşte drumul prin cele trei mari provincii româneşti, de la izvoarele sale din Transilvania de Sud-Est, prin Subcarpaţii Munteniei şi până la confluenţa cu Siretul, în Moldova, nu departe de vărsarea în Dunăre. De aceea zona Buzăului a fost dintotdeauna loc de trecere şi întâlnire pentru strămoşii noştri de pe ambii versanţi ai munţilor, de la Dunăre şi Marea Neagră.

Arme (Paleolitic)

Unelte din piatră cioplită (Paleolitic)

Într-o asemenea unitate geografică au fost concentrate aşezări omeneşti aparţinând tuturor epocilor, aproape fără întrerupere.

În Subcarpaţii Buzăului, arheologii au descoperit aşchii de prelucrare şi unelte din piatră cioplită la Poiana Roman - Lapoş, pe terasa superioară stângă a pârâului Nişcov şi la Cremenea-Sita Buzăului, pe râul Buzău. În punctul Poiana Roman - Lapoş au fost cercetate aşezări sezoniere care reprezintă adăposturi ale unor grupuri umane restrânse şi ateliere de cioplire a uneltelor din piatră. Acestea atestă prezenţa umană cu mai mult de 15000 ani în urmă, în faza finală a Paleoliticului şi în Mezolitic, într-o perioadă de ameliorare a climei în această parte a Europei. Economia omului din Paleolitic se baza pe vânătoare, pescuit şi cules. Primele unelte din piatră, realizate prin cioplirea bolovanilor de râu, se perfecţionează, prin aşchiere obţinându-se lame de toate dimensiunile din silex sau alte roci dure. Sunt confecţionate şi unelte de os şi lemn. Focul domestic, capturat iniţial din natură, îi asigură omului încă din zorii preistoriei lumina şi căldura, protejându-l în lupta sa pentru supravieţuire. Acesta devine în timp principalul său ajutor în defrişarea pădurilor pentru agricultură, prelucrarea ceramicii, topirea minereurilor etc. Acum apar şi primele manifestări de artă primitivă.

Oamenii Neoliticului (6000 – aproximativ 2500 î. Hr.)

Neoliticul, perioada următoare a Preistoriei omenirii, a avut drept caracteristici cultivarea plantelor, creşterea animalelor, sedentarizarea, apariţia satelor, prelucrarea ceramicii, omul devenind tot mai mult un producător.

Cercetarea arheologică a regiunii de la Întorsura Carpaţilor a evidenţiat faptul că aici au venit în contact purtătorii culturilor specifice Munteniei, Moldovei şi Transilvaniei. Astfel, în zeci de aşezări pe cursul apelor, în zona de

câmpie şi de deal, au fost identificate vestigii aparţinând culturilor neolitice şi eneolitice (Criş, Boian, Gumelniţa, Cucuteni, Aldeni - Stoicani). Cultivarea primitivă a plantelor se realizează la început cu unelte rudimentare, în special săpăliga cu mâner de lemn prevăzută cu o lamă din piatră sau din corn de cerb. La sfârşitul acestei perioade, se folosesc primele metale (arama şi aurul), provenite de la sudul Dunării şi din Munţii Carpaţi. Culturile de grâu, orz, mazăre şi linte, asigurau tot mai mult necesarul de hrană al comunităţilor umane. În acelaşi timp, oamenii neolitici creşteau animale, între care un loc important îl ocupau vitele mari, oile, caprele şi porcul. Câinele, domesticit se pare în Mezolitic, devenise însoţitorul şi apărătorul omului. Aceste ocupaţii au determinat sedentarizarea grupurilor umane, Neoliticul fiind prima epocă din viaţa omenirii în care satele ocupă un loc important.

Practicarea meşteşugurilor casnice, cum sunt torsul şi ţesutul firelor de lână şi vegetale, este dovedită de prezenţa fusaiolelor şi greutăţilor de lut pentru războiul de ţesut vertical, în aşezările epocii. Oamenii Neoliticului locuiau în bordeie şi locuinţe de suprafaţă, în sate situate pe terase înalte, apărate natural.

Vasele din ceramică erau la început grosiere şi aveau forme simple, dar la sfârşitul Neoliticului acestea au o largă varietate de forme, fiind frumos ornamentate. Culturilor neolitice le sunt proprii numeroasele statuete şi vase antropomorfe, majoritatea femei, sau zoomorfe, mai frecvent cornutele. Ritul de înmormântare practicat de aceste populaţii a fost inhumaţia, decedatul fiind de obicei îngropat în poziţia culcat sau întins pe spate.

În judeţul Buzău au fost cercetate numeroase aşezări neolitice şi eneolitice (neo-eneolitice), fiind descoperite vestigii care ne oferă informaţii despre viaţa oamenilor care au populat acest teritoriu în urmă cu 6-7000 de ani. Importante descoperiri au fost făcute la Coţatcu-Cetăţuia, în comuna Podgoria şi la Gruiu Dării, comuna Pietroasele.

Unelte de lucru neo-eneolitice (săpăligă cu coadă, fragment dintr-un topor de aramă, lame din silex, topor), ©MJB

Depozit de unelte neo-eneolitice din aramă (lame, topor, unealtă curbată) - Dobrileşti (Merei), ©MJB

Idoli feminini din os (Sudiţi - Gherăseni), ©MJB

Săgeţi cu vârful din silex şi unelte folosite în neolitic, ©MJB (Aldeni - Cernăteşti, Coţatcu - Podgoria, Pietroasa Mică - Pietroasele)

Gruiu Dării - vedere din interiorul incintei

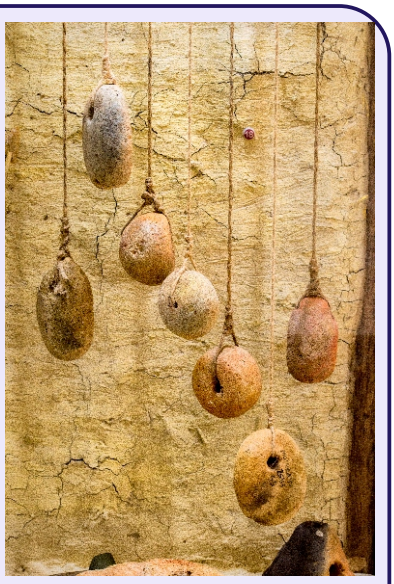
Plantatoare şi săpăligi din os şi corn (Aldeni - Cernăteşti, Coţatcu - Podgoria), ©MJB

Studiu • *Staţiunea arheologică de la Coţatcu – punctul Cetăţuia,* comuna Podgoria, unde au fost identificate depuneri succesive din Neolitic şi Eneolitic.

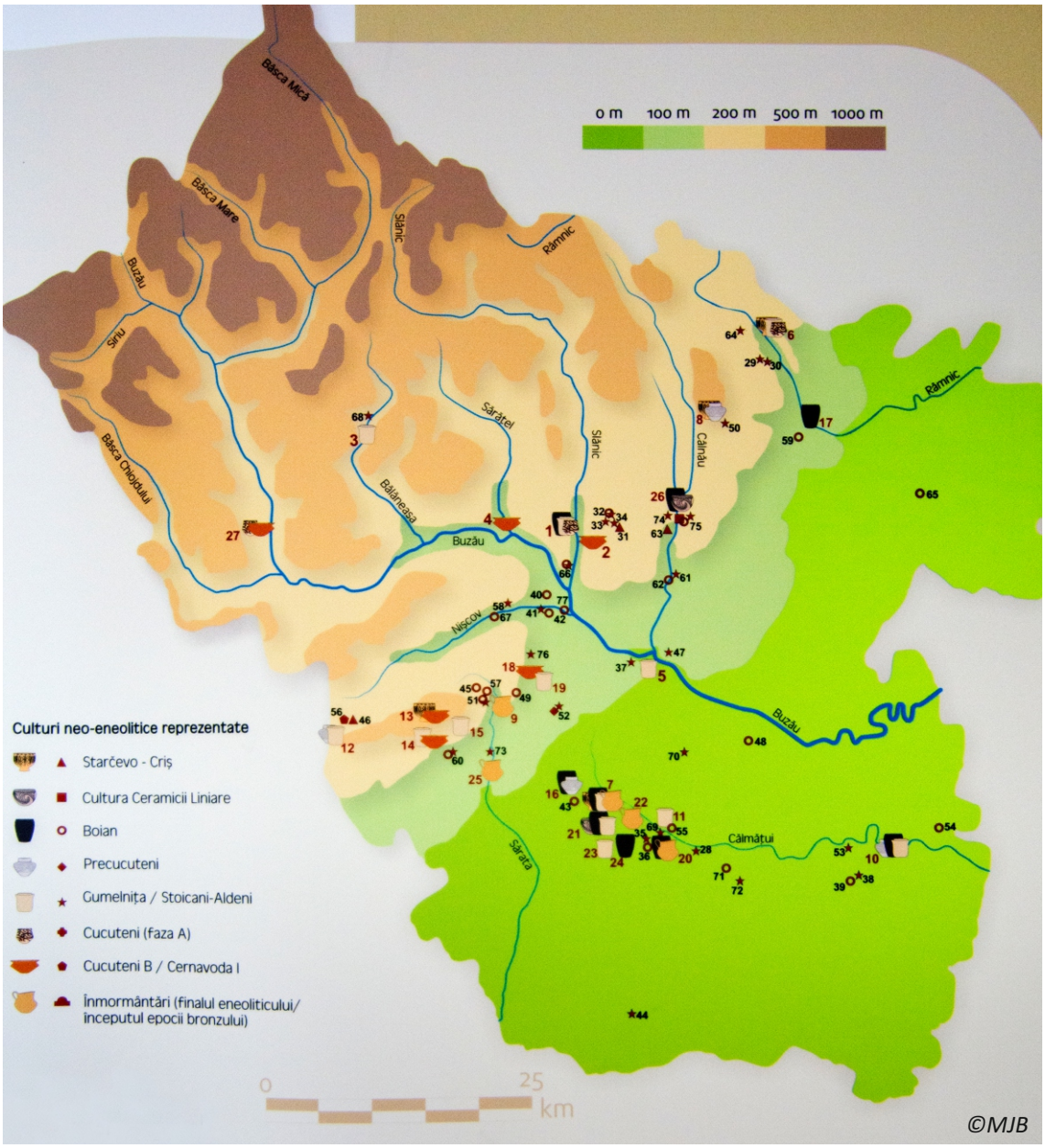
Situl arheologic din punctul Cetăţuia se află la 15 kilometri nord - vest de Râmnicu Sărat. Este situat pe o terasă a pârâului Coţatcu, protejată natural de pante abrupte către nord şi sud. Au fost cercetate mai multe nivele de locuire (resturi de locuinţe, unelte din piatră, os şi aramă, fragmente ceramice, oase de animale etc.), practic o construcţie umană constituită în decursul a mii de ani. Aici este zona de întrepătrundere a culturilor Cucuteni, din Moldova, şi Gumelniţa, din Muntenia, care au reprezentat apogeul civilizaţiei oamenilor din neolitic în această parte a Europei.

Au fost descoperite materiale arheologice diverse: fragmente ceramice pictate (Cucuteni); vase de uz casnic, statuete zoomorfe şi antropomorfe feminine, ceea ce dovedeşte existenţa unui cult al fertilităţii într-o societate în care descendenţii erau stabiliţi pe linie maternă.

Statuetele antropomorfe feminine sunt o manifestare a spiritualităţii umane legate de practici religioase.

Greutăţi pentru războiul de ţesut, ©MJB (Aldeni - Cernăteşti, Coţatcu - Podgoria, Pietroasa Mică - Pietroasele)

Situri neo-eneolitice în care s-au efectuat săpături: 1. Aldeni - *Gurguiul Balaurului;* 2. Aldeni - *Muchia Vulturului;* 3. Bălănești - *Muchea Mare;* 4. Berca - *Mănăstirea Berca;* 5. Buzău - *Parcul Crâng;* 6. Coțatcu - *Cetățuia;* 7. Gherăseni - *Grindul Cremenea;* 8. Homești; 9. Izvoru Dulce - *Vatra satului;* 10. Largu - *Popina;* 11. Moisica - *Movila Negri;* 12. Năeni - *Dealul Șipot;* 13. Pietroasa Mică - *Gruiu Dării;* 14. Pietroasa Mică - *Cămălin;* 15. Pietroasa Mică - *Platoul Câlțești;* 16. Pietrosu - *La Arman;* 17. Râmnicu Sărat - *Mănăstire;* 18. Sărata Monteoru - *Cetățuia;* 19. Sărata Monteoru - *Marginea de SV a Satului;* 20. Smeeni - *Movila Bălaia;* 21. Sudiți - *Movila Mare;* 22. Sudiți - *La Crucea lui Ștefan;* 23. Sudiți - *Purcăreață;* 24. Sudiți - *La Biserică;* 25. Ulmeni - *Movila lui Reteșan;* 26. Vadu Soreşti - *La Bisericuță;* 27. Valea Viei - *Vîrful Stânii*

Puncte cu descoperiri neo-eneolitice semnalate prin cercetări de suprafață: 28. Albești - *Garoflid*; 29. Băbeni - *În paragină*; 30. Băbeni - *În cremene*; 31. Băești; 32. Băești - *Podul Tabacului*; 33. Băești - *Lunca Băeștilor*; 34. Băești; 35. Bălaia; 36. Bălaia - *Pe locul lui Tudor*; 37. Buzău - *Vest*; 38. Caragele - *Movila Lungă*; 39. Caragele; 40. Cândești; 41. Cârlomănești - *Vatra satului*; 42. Cârlomănești; 43. Costești - *La Mazilu*; 44. Cotorca - *Valea Popii*; 45. Dobrilești; 46. Fântânele - *Pe Vâlcele*; 47. Focșănei - *Vatra satului*; 48. Gălbinași; 49. Gura Sărății; 50. Homești; 51. Izvoru Dulce; 52. Lipia - *Movilă*; 53. Luciu - *Popină*; 54. Lunca; 55. Moisica; 56. Năeni - *Dealul Daghidoiu*; 57. Nenciulești; 58. Nișcov - *La Hulă*; 59. Oreavu - *În marginea de N a satului*; 60. Pietroasele; 61. Poșta Câlnău - *Malul lui Leu*; 62. Poșta Câlnău; 63. Pruneni - *La Odaia lui Biu*; 64. Poșta Câlnău; 65. Sălcioara - *Movila Turcului*; 66. Cula Săpocii; 67. Săsenii Vechi; 68. Scăeni - *La Sergentul*; 69. Smeeni - *Între Sălcioara și Moisica*; 70. Țintești; 71. Udați; 72. Udați-Mânzu - *Popina de pe sărătură*; 73. Ulmeni; 74. Vadu Soreşti - *Podu Hârbocii*; 75. Vadu Soreşti; 76. Valea Puțului; 77. Vernești.

Epoca bronzului. Cultura arheologică Monteoru (2500 - 1200 î. Hr.)

Încă din mileniul al IV-lea î. Hr., în zona dintre râul Prut şi fluviul Volga, care cuprindea stepele de la nordul Mării Negre şi Mării Caspice, se diferenţiază o vastă uniune de triburi având caracteristici contrastante faţă de cele ale populaţiilor neolitice din jur. În primul rând, faţă de agricultorii sedentari ai Neoliticului, ei sunt păstorii unor mari turme de vite, supravegheate cu ajutorul cailor, ceea ce le permite deplasarea pe mari distanţe. Cunoscători ai metalurgiei bronzului, aceştia au reuşit să confecţioneze arme, podoabe şi piese pentru utilizarea carului. De la începutul mileniului al III-lea î. Hr. şi până la sfârşitul mileniului al II-lea î. Hr. au ajuns până în India, spre Răsărit, şi Insulele Britanice, spre Apus. Această nouă populaţie păstorească, cu zeităţi cereşti, în care rolul bărbaţilor războinici era dominant şi care stăpânea noul meşteşug al metalurgiei bronzului, a fost numită de istorici indo-europeană. Noua populaţie a cucerit şi supus vechile populaţii neolitice, pătrunzând treptat spre est şi vest. În urma amestecului lor au rezultat popoarele antice: indienii, mezii şi perşii, grecii, ilirii, tracii, italicii, celţii, germanii, slavii.

În spaţiul ţării noastre şi cel al nordului Peninsulei Balcanice, la sfârşitul epocii bronzului şi în limitele primei vârste a fierului (1200-450 î. Hr.), a avut loc procesul de formare a grupului tracic prin afirmarea unei civilizaţii distincte. În scrierile grecilor antici, tracii nord dunăreni sunt pomeniţi în sec. al VI-lea î. Hr., ceea ce reprezintă un argument care întăreşte ideea că în perioada anterioară se cristalizase identitatea triburilor de la nordul Dunării. Herodot, *„părintele istoriei”*, afirma despre traci că *„sunt cei mai numeroşi din lume, după neamul inzilor”*.

Pe teritoriul actual al judeţului Buzău, în zona deluroasă, exista în acel timp un grup sedentar de triburi, format din cultivatori şi păstori. Urmele acestor oameni, cercetate de arheologi, au luat denumirea Monteoru după aşezarea eponimă din actuala comună Merei. Creatorii acestei culturi arheologice ocupau un spaţiu care cuprindea şi sud-estul Transilvaniei şi o mare parte a Moldovei.

Aşezările epocii erau în general deschise, construite pe locuri dominante, în mod obişnuit plasate în preajma unui punct fortificat. Oamenii monteoreni trăiau în locuinţe de suprafaţă, ridicate din pământ şi lemn în sistem paiantă, având în interior vetre de foc folosite la prepararea hranei şi la încălzit. În apropierea locuinţelor aveau ateliere, cuptoare şi gropi de provizii. Principalele plante cultivate de aceştia

Vas-urnă funerară în suport, ©MJB

Harta judeţului Buzău
cu descoperiri arheologice aparţinând epocii bronzului

„Vasul cizmuliţă“ din epoca bronzului (Cernăteşti), ©MJB

erau cerealele - grâul, ovăzul şi meiul, sau legumele cum ar fi: spanacul, sfecla şi loboda. Ceramica culturii Monteoru a fost printre cele mai diverse şi interesante din epoca bronzului, atât prin tehnica de realizare, cât şi prin performanţele decorative. Remarcăm vasele askos, cupele mici cu marginea lată şi castroanele cu patru toarte.

Purtătorii culturii Monteoru foloseau unelte din piatră, os, corn şi mai rar din metal. Bronzul era folosit în special la confecţionarea armelor, iar piesele de podoabă se făceau din aur şi argint.

Armele şi obiectele de podoabă, organizarea social-economică şi piesele de import folosite de triburile monteorene, ne arată legăturile pe care acestea le aveau cu lumea egeo-mediteraneană. Cele mai importante vestigii aparţinând culturii Monteoru, din judeţul Buzău, au fost descoperite la Sărata-Monteoru, Pietroasa Mică (Gruiu Dării), Cernăteşti etc. Aşezările epocii pun în evidenţă o remarcabilă creştere a populaţiei, pe fondul unei relative stabilităţi şi a vieţii economice înfloritoare.

Dezvoltarea social - economică a triburilor Monteoru s-a datorat şi controlului pe care îl aveau asupra bogatelor resurse de sare din zona Subcarpaţilor Buzăului. Sarea a reprezentat încă din preistorie o componentă de bază în alimentaţia oamenilor şi, mai ales, în cea a animalelor. Ritul dominant de înmormântare al monteorenilor a fost inhumaţia în poziţie chircită, în gropi dreptunghiulare acoperite apoi cu piatră, incineraţia cadavrelor fiind practicată într-un procent mic. În aria de răspândire a culturii Monteoru au fost dezvelite numeroase morminte, inclusiv cu osemintele arse depuse în urne.

Vas de lut (askos), Sudiţi - Gheräseni, ©MJB

Vas specific Culturii Monteoru

Aplicaţii

1. Priviţi cu atenţie hărţile de la paginile 13 şi 15. Identificaţi câte cinci localităţi unde s-au făcut descoperiri şi aşezaţi-le pe o hartă mută a judeţului, atribuindu-le semne distinctive pentru fiecare epocă, neo-eneolitic şi bronz, create la **Legenda** acesteia.
2. Alcătuiţi un scurt eseu, corect din punct de vedere istoric, cu noţiunile următoare: preistorie, paleolitic, neolitic, sit arheologic, aşezare eponimă.
3. Pe baza discuţiilor purtate cu părinţii, bunicii, ori alte rude apropiate mai în vârstă, calculaţi de câte generaţii familia voastră este stabilită în localitatea de domiciliu.
4. Priviţi cu atenţie pozele cu unelte şi arme din epoca pietrei, identificaţi două deosebiri ale celor din paleolitic faţă de cele din neolitic.

Dicţionar

arheologie = (archàios - „antic", lògos - „discurs" sau „studiu") ramură specializată a istoriei, având ca obiect colectarea, ordonarea şi interpretarea celor mai vechi vestigii ale omului;

cultură arheologică = 1. vestigii (urme) ale vieţii materiale şi spirituale ale oamenilor din vechime; 2. ansamblu de aşezări de pe un anumit teritoriu locuit de aceeaşi populaţie, care a folosit aceleaşi elemente de cultură (unelte, arme, ceramică etc.) ex.: cultura Monteoru;

aşezare eponimă = aşezare umană din vechime, care prin întâietatea descoperirii şi importanţă, dă numele unei culturi arheologice;

rit de înmormântare = modul de a dispune de trupul omenesc după moarte (inhumaţia sau incineraţia);

sit arheologic = şantier unde au loc săpături şi cercetări arheologice, teren care cuprinde vestigii arheologice;

vas askos = denumire atribuită vaselor de ceramică antice, asemănătoare unui burduf, prevăzute cu o toartă arcuită.

Eveniment • ***Scurt istoric al şantierului arheologic de la Monteoru***

Descoperirile arheologice de la Sărata Monteoru au avut loc întâmplător, către finalul secolului al XIX-lea, datorită curiozităţii inginerului german Eduard Honzik, chemat de către proprietarul locului, moşierul Grigore Monteoru, să construiască staţiunea balneară. În urma unor plimbări în jurul satului, inginerul Honzik urcă pe Valea Călugărului, singura cale de acces spre creasta dealului *„Cetăţuia”*, unde descoperă numeroase obiecte ceramice vechi, reuşind să alcătuiască o bogată şi frumoasă colecţie de artefacte antice. Colecţia a fost donată Muzeului de Preistorie din Berlin, fiind cercetată de arheologul Hubert Schmidt.

În vara anului 1917, arheologul Hubert Schmidt vine la Monteoru şi, cu meticulozitate germană, deschide un şantier arheologic pe dealul *„Cetăţuia”*, în speranţa găsirii unei comori asemenea celor descoperite de către Schliemann la Micene şi Troia. Importanţa descoperirilor face ca la Monteoru să vină chiar marele arheolog Wilhelm Dorpfeld, cel care refăcuse în mod ştiinţific săpăturile de la Troia.

După Primul Război Mondial, în anii 1926-1927, profesorii Ion Andrieşescu şi Ion Nestor au reluat săpăturile sistematice la Monteoru. Prima prezentare completă a descoperirilor de aici şi atribuirea definitivă a numelui de *„cultura Monteoru”* se datorează profesorului Ion Nestor în lucrarea publicată în 1933, în limba germană, „Starea cercetării preistorice din România”.

Din 1945 şi până spre 2010, arheologul care s-a identificat cu săpăturile şantierului arheologic de la Monteoru a fost profesor dr. Eugenia Zaharia, cea care a scos la lumină aproape tot ce se putea valorifica ştiinţific din acest loc acum învăluit în legendă.

1.2. Epoca fierului

Geto-dacii din ținutul Buzăului

Pe fondul local tracic, cu influenţe greceşti şi scitice, se dezvoltă în spaţiul Carpaţi - Dunăre - Marea Neagră, puternice uniuni tribale, cunoscute în literatura antică greacă sub numele de geţi, aşa cum sunt amintiţi de către autorii antici Herodot, Tucidide şi Strabo.

Geţii dobrogeni, primii menţionaţi într-un izvor literar antic, sunt cei dintâi autohtoni care vin în contact cu civilizaţiile antichităţii clasice, prin intermediul coloniilor greceşti de la Pontul Euxin (Marea Neagră). După ce în prima jumătate a sec. al VII-lea î. Hr. coloniştii veniţi din Milet au fondat la malul mării cetatea Istros (Histria), în secolele care au urmat prezenţa grecilor s-a consolidat prin apariţia noilor colonii Tomis (Constanţa) şi Callatis (Mangalia). Geto-dacii de la Curbura Carpaţilor sunt în aceeaşi măsură beneficiari ai civilizaţiei grecilor antici de la Marea Neagră şi Dunărea de Jos. În a doua jumătate a secolului al IV-lea î. Hr., când triburi celtice pătrund în Transilvania, relaţiile cu dacii contribuie la dezvoltarea ambelor culturi prin influenţarea reciprocă. Apogeul civilizaţiei geto-dacilor a fost atins în secolele I î. Hr.-I d. Hr., în vremea regilor Burebista (82-44 î. Hr.) şi Decebal (87-106 d. Hr.).

Sub Burebista geţii controlează un spaţiu vast cuprins între Dunărea mijlocie, în Slovacia de astăzi, până la Munţii Balcani şi Marea Neagră. În timpul regelui Decebal puterea geto-dacilor a devenit o ameninţare de temut pentru Imperiul Roman, aflat el însuşi în culmea forţei sale dominatoare sub împăratul Traian (98-117). Războaiele daco-romane (101-102 şi 105-106), au marcat decisiv evoluţia istorică a acestei părţi a ţării noastre. Prezenţa romanilor la nordul Dunării, în urma războaielor daco - romane şi instaurarea provinciei Dacia, a determinat asimilarea culturii şi civilizaţiei romane de către autohtoni, ceea ce a generat modificări comportamentale, respectiv romanizarea.

În spaţiul extracarpatic de la Curbura Carpaţilor, având la nord vestita aşezare Piroboridava (Poiana, judeţul Galaţi), pe Siret, până în dealurile buzoiene, o salbă de aşezări şi fortificaţii geto-dacice au fost scoase la iveală de cercetarea arheologică. Dintre acestea, descoperirile de la Cârlomăneşti (Verneşti), Gruiu Dării (Pietroasele) şi Piatra cu Lilieci (Târcov-Pârscov) atestă o locuire intensă şi un nivel de civilizaţie avansat.

Un monument de o importanţă şi o destinaţie cu totul deosebită a fost descoperit şi cercetat în apropierea satului Pietroasa Mică, la Gruiu Dării, din comuna Pietroasele, situat pe dealurile Istriţei, care domină partea de nord-vest a Câmpiei Bărăganului. Este vorba de o incintă sacră, un loc special, în care aveau loc diverse ritualuri şi depuneri de ofrande dedicate cel mai probabil zeilor şi celor trecuţi în nefiinţă, unic până în prezent în lumea

Studiu • *Geto-dacii de la Cârlomăneşti (Verneşti)*

Situl arheologic se află la circa 13 km nord-vest de municipiul Buzău, în marginea satului Cârlomănești, din comuna Vernești. Așezarea este plasată pe un platou, numit de localnici Cetățuia, locuit intens, cu mici întreruperi, de-a lungul epocii bronzului, după care este părăsit o perioadă îndelungată, locuirea fiind reluată în epoca geto-dacă, respectiv către sfârșitul sec. II î. Hr. În perioada ce corespunde domniei lui Burebista, așezarea de la Cârlomănești cunoaște o mare înflorire, devenind o importantă dava - centru politic, economic și religios pentru comunitățile geto-dacice din Valea Buzăului.

În așezarea de pe dealul Cetățuia au fost dezvelite în urma săpăturilor arheologice, 3 mari construcții ridicate din lemn, lut și piatră. Aceste edificii, aveau cu siguranță o destinație publică, aceea de sanctuare cu rol religios. În acest cadru au fost descoperite vase ceramice, unelte, monede și numeroase fragmente de statuete zoomorfe din lut ars, reprezentând lupi, mistreți, cerbi și păsări. Un număr mai redus de piese, realizate din același material, înfățișează bărbați în postura de războinici călare.

În afara acestor mari edificii, cercetările au scos la iveală resturi aparținând unor construcții de suprafață, documentate prin gropi de stâlp, podine, vetre, resturi de pereți lipiți cu lut, dar și urma unor locuințe adâncite. Bogăția comunității geto-dacice de la Cârlomănești este reflectată, în primul rând, de descoperirea a sute de vase ceramice, unelte, ustensile, podoabe din fier, bronz, argint și aur, piese de harnașament, arme, fie confecționate în mediul autohton, fie importate din lumea greco-romană. De asemenea, pe platoul Cetățuii a fost găsit și un important tezaur monetar, compus din 124 monede din argint specifice triburilor geto-dacice din Muntenia.

Suprafața mare a locuirii, monumentalitatea edificiilor, bogăția descoperirilor ne îndreptățesc să considerăm dava de la Cârlomănești drept una dintre cele mai importante așezări ale Daciei preromane.

Monede din argint - tezaur dacic, imitaţii după originale elenistice, ©MJB

Ceaşcă-opaiţ,©MJB

Vas - fructieră, ©MJB

geto-dacilor. Geto-dacii credeau în nemurirea sufletului, iar zeul suprem, Zalmoxe, îi primea alături de el în cer pe cei viteji şi curaţi la suflet.

Un obiectiv la fel de important pentru reconstituirea istoriei geto-dacilor de pe Valea Buzăului îl constituie şantierul arheologic din punctul Piatra cu Lilieci-Târcov, din comuna Pârscov. Pe o culme dominantă, la nord de satul Târcov, au fost cercetate vestigii care atestă locuirea unor comunităţi apaţinând culturii Monteoru din epoca bronzului şi sporadic din secolele IV - III î. Hr. Cele mai semnificative urme aparţin epocii geto-dacice târzii, respectiv o fortificaţie din sec. I d. Hr., care îşi încetează existenţa în timpul războaielor daco-romane.

Asemenea construcţii întărite, realizate în puncte strategice, au jucat un rol important în sistemul de apărare al dacilor, fiind în acelaşi timp centre meşteşugăreşti şi de desfacere a produselor pentru obştile săteşti grupate în jurul lor.

Fibule din bronz şi fier, dace şi romane (Gruiu Dării - Pietroasa Mică), ©MJB

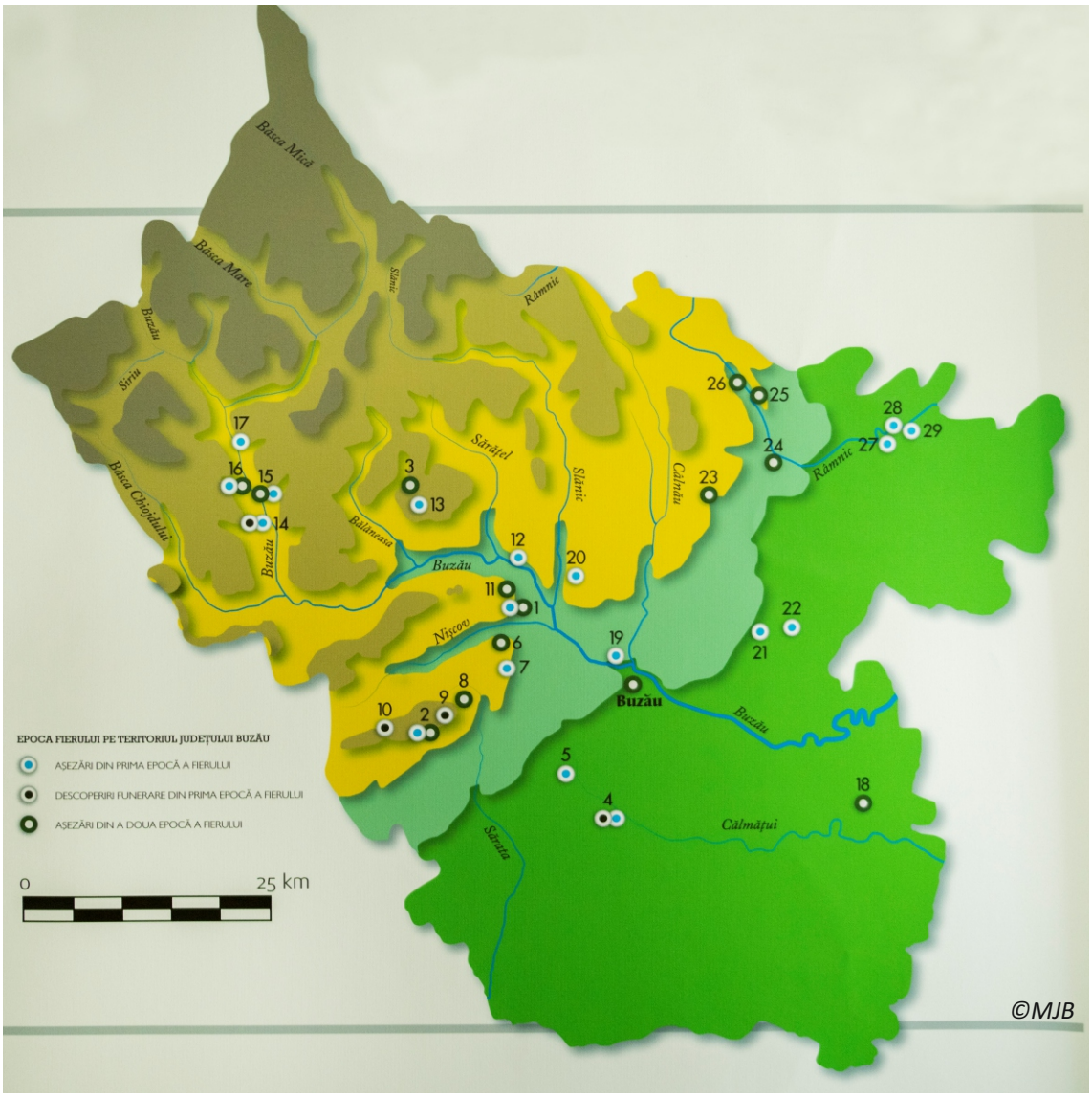
Mărgică din sticlă policromă (Târcov), ©MJB

Tub decorat din os (Târcov), ©MJB

Călăreţ dac (reconstituire ipotetică), ©MJB

Epoca fierului pe teritoriul județului Buzău

1. Cârlomănești - Cetățuia; 2. Pietroasa Mică - Gruiu Dării; 3. Târcov - Piatra cu Lilieci; 4. Gherăseni; 5. Pietrosu - Costești; 6. Săsenii Vechi; 7. Zorești; 8. Sărata Monteoru; 9. Izvoru Dulce; 10. Năeni; 11. Cândești; 12. Berca; 13. Runcu; 14. Valea Viei; 15. Sibiciu de Sus; 16. Valea Lupului; 17. Mlăjet; 18. Bălteni; 19. Mărăcineni; 20. Cernătești; 21. Boboc; 22. Cochirleanca; 23. Petrișoru - Racovițeni; 24. Oreavu; 25. Oratia; 26. Băbeni; 27. Lunca; 28. Puieștii de Sus; 29. Nicolești

Dicționar

epoca metalelor (bronz și fier) = metalurgia bronzului (aliajul cuprului cu staniul/cositor), în jurul anilor 2500 - 1200 î. Hr.; apare în Orient și se extinde în Europa. Fierul, descoperit de hittiți în zona Turciei de astăzi, este cunoscut treptat în Europa și celelalte continente. (1200 - sec. I î. Hr.);

geții și dacii = fac parte din marele neam al tracilor, fiind deosebiți doar geografic, geții la sud și est de Carpați până în Dobrogea și Munții Balcani, iar dacii în interiorul arcului carpatic și nordul Moldovei;

sciții = populație nomadă de neam iranian, stabilită din sec. al VIII-lea î. Hr. în nordul Mării Negre, de unde trec și în Dobrogea (Scythia Minor);

paleoetnobotanică = știință care se ocupă de studiul resturilor de plante recuperate din siturile arheologice și de interdependența specifică dintre populația umană și plante.

Eveniment • ***Vatra şi denumirea oraşului Buzău***

Studiile paleoetnobotanice şi cercetările arheologice ne arată că vechea aşezare umană a Buzăului, s-a constituit la estul şi în lungul Iazului Morilor, deviaţia naturală a râului Buzău, pe terasa aluvionară a malului drept al râului. Folosind actualele repere, o localizăm în spaţiul cuprins între Pădurea Crâng, Palatul Comunal şi gara feroviară, ulterior spre albia actuală a râului, care în timp a rupt nemilos din partea de nord a bătrânilor codri.

În afara apei dulci şi a pescuitului din Iazul Morilor, de fauna, flora şi protecţia oferită de pădurile de foioase, locuirea umană a fost favorizată în timp şi de faptul că se afla la încrucişarea unor drumuri care făceau legătura Munteniei cu Transilvania, Moldova şi Dobrogea.

Din punct de vedere etimologic, oraşul şi judeţul Buzău au luat denumirea râului cu acelaşi nume, fenomen toponimic specific românesc, după cum aprecia şi marele istoric Nicolae Iorga. Unii cercetători consideră că denumirea este de origine dacică, ori tracică, provenind din onomasticul Buzes (Mbusaios).

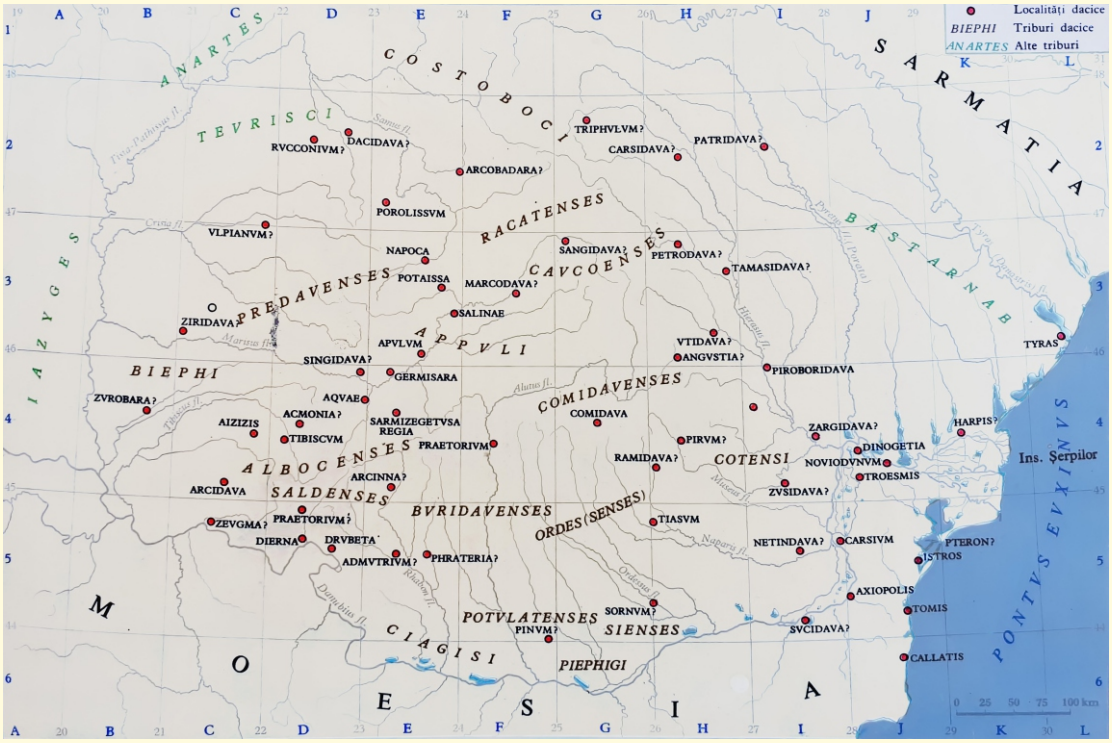
Ca străveche aşezare umană, Buzăul este atestat încă din neolitic şi epoca bronzului, până în epoca medievală, când oraşul este menţionat în documentele emise de cancelariile domnilor Ţării Româneşti. Descoperirile întâmplătoare şi cele rezultate în urma săpăturilor arheologice ne arată că aproape întreaga suprafaţă a oraşului din timpurile noastre a fost locuită.

Schema hidrologică şi a descoperirilor arheologice aferentă oraşului Buzău

Aplicaţii

1. Pe baza hărţii lui Ptolemaios cu răspândirea triburilor daco-geţilor, elevii vor identifica numele triburilor ce controlau zona Munteniei de Nord-Est.

2. Priviţi cu atenţie fotografiile cu unelte, arme şi monede din perioada geto-dacică şi identificaţi trei deosebiri între aceste artefacte şi cele din epoca străveche.

3. Identificaţi, împreună cu profesorul, originea denumirii localităţii voastre.

4. Stabiliţi corespondenţa între epocile din prima coloană cu invenţiile şi inovaţiile din a doua coloană:

A	B
1. Paleolitic.....	a. ceramica
2. Neolitic.....	b. piatra cioplită
3. Epoca bronzului.....	c. moneda
4. Epoca metalelor.....	d. carul

- *Spaţiul situat la est de Curbura Carpaţilor a fost din cele mai vechi timpuri locuit. Oraşul Buzău s-a constituit ca străveche aşezare umană, la estul şi în lungul Iazului Morilor, deviaţia naturală a râului Buzău, pe terasa aluvionară a malului drept al râului.*
- *Culturile arheologice zonale din această perioadă îndepărtată a istoriei noastre au apărut şi s-au dezvoltat uneori cu strălucire, pentru a se transforma apoi în altele, ori s-au stins pentru a face loc altora.*

CREŞTINISM ŞI CONTINUITATE ETNICĂ LA CURBURA CARPAŢILOR

CAPITOLUL 2

2.1. Constantin cel Mare şi castrul de la Pietroasele • 2.2. Creştinism şi continuitate etnică în secolele IV - XIII

Martirizarea Sfântului Sava de la Buzău, ©ABV

Competenţe specifice: 1.3.; 1.4.; 2.4.; 3.3.; 4.3.; 5.1.; 5.2.

Activităţi de învăţare propuse:

- compararea unor hărţi care prezintă acelaşi spaţiu istoric;
- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- utilizarea de surse de informare diferite pentru analiza unui fapt sau proces istoric;
- imaginarea unor situaţii faţă de care trebuie să-şi prezinte şi să-şi argumenteze opinia;
- repartizarea de sarcini prin care se favorizează învăţarea prin cooperare;
- construirea unor opinii plecând de la surse în analiza unor fapte/procese, ori personalităţi istorice;
- alcătuirea unor fişe de personaj ori privind fapte istorice.

2.1. Constantin cel Mare şi castrul de la Pietroasele

Aşezările fortificate ale dacilor, aflate la Curbura Carpaţilor, fără excepţie, îşi întrerup existenţa la sfârşitul secolului I d. Hr., în această perioadă fiind constatate distrugeri, inclusiv prin incendiere.

În perioada următoare, în secolele al II-lea şi al III-lea d. Hr., acest spaţiu lăsat în afara celor două provincii romane, Dacia şi Moesia Inferior, a fost locuit în continuare de populaţia băştinaşă a dacilor, aflată permanent în contact cu mulţimile migratoare în mişcare. Printre primii veniţi, sarmaţii, populaţie de neam iranian, înrudită cu sciţii, sub presiunea goţilor germanici, pătrund la sfârşitul secolului al II-lea şi începutul secolului al III-lea d. Hr., în teritoriile ocupate de dacii liberi. În aceste condiţii dacii, dintre care se remarcă triburile carpilor, se impun prin numărul lor mare în raport cu noii veniţi.

Pentru teritoriile din spaţiul extracarpatic locuite de dacii liberi, printre care şi carpii, este surprinsă o anumită asimilare a civilizaţiei romane, care începuse încă înaintea cuceririi şi constituirii provinciei Dacia. Acest prim act al romanizării se petrecuse prin pătrunderea produselor sosite de la Roma, fiind dovedită şi de monedele republicane şi imperiale descoperite în acest spaţiu.

Romanizarea, respectiv naşterea populaţiei romanice vorbitoare a limbii cuceritorilor are asemănări şi în alte părţi ale Europei, respectiv Galia şi Hispania. Limba care se impune în spaţiul carpato-dunărean oferea avantaje pentru cei cuceriţi, fiind limba administraţiei, fiscului, armatei şi activităţilor comerciale. Drept urmare, limba română vorbită în zilele noastre are 1500 cuvinte de bază cu origine latină, păstrând un număr redus de elemente lexicale preromane.

Trebuie menţionat rolul avanposturilor stăpânirii romane, care se aflau în imediata vecinătate, la Dunărea de Jos, unde se construieşte castrul de la Barboşi - Galaţi, pe ruinele unei cetăţi dacice. În acele timpuri, la Dunărea

Constantin cel Mare (306 - 337)

de Jos exista o flotă cu vase de război romane, cu misiunea de apărare a hotarelor. Un important focar religios care a iniţiat credinţa creştină la răsărit de Carpaţi, a fost ţinutul Dobrogei (provincia romană Scythia Minor), unde după tradiţie, întâiul misionar a fost Sfântul Apostol Andrei. Astfel, etnogeneza românilor s-a înfăptuit şi prin romanizarea populaţiei dacice de la Curbura Carpaţilor, concomitent cu încreştinarea acesteia.

Împăratul Constantin cel Mare (306 - 337) este considerat cel de-al doilea descălecător în Dacia romană, după împăratul Traian, fiind părintele spiritual al poporului român prin opera sa militară, administrativă şi înainte de toate, religioasă. Edictul de la Mediolanum (Milano) din 313, Sinodul de la Niceea din 325 şi fondarea noii Rome la Constantinopol (324 - 330), au avut un rol important în romanizarea şi creştinarea populaţiei daco-romane. Politica sa de recucerire a câmpiilor Olteniei şi

Munteniei s-a concretizat într-o primă etapă prin construirea unui pod nou peste Dunăre, la Sucidava-Celei, aproape de Corabia, şi refacerea unor cetăţi romane. Armata, negustorii şi misionarii creştini puteau ajunge mai uşor pe meleagurile buzoiene.

Pentru ţinuturile de la Curbura Carpaţilor, prezenţa romană a fost deosebit de importantă având în vedere existenţa în regiune a vizigoţilor, de neam germanic, coborâţi de la Marea Baltică încă de la jumătatea secolului al III-lea al erei creştine. În timpul operaţiunilor militare duse de împăratul Constantin cel Mare împotriva barbarilor vizigoţi între anii 328 - 332, marele val de pământ cu şanţul spre nord, dintre deal şi câmpie de la Drobeta până la Pietroasele şi podul de peste Dunăre au avut un rol decisiv.

În acele vremuri a fost posibilă construcţia castrului de la Pietroasele, bastion al puterii romane în Muntenia de Nord-Est. Construit sub împăratul Constantin cel Mare, cu scopul apărării noilor graniţe ale imperiului, de la nordul Dunării, castrul avea formă dreptunghiulară, fiind greu de cucerit datorită dimensiunii zidurilor.

În acelaşi areal, a fost identificat un complex termal (edificiul cu hipocaust) legat de funcţionarea garnizoanei castrului. Aici au fost scoase la iveală cărămizi ştampilate cu iniţialele Legiunii a XI-a Claudia Pia Fidelis, unitate militară romană, cu sediul la Durostorum, pe Dunăre. Atât castrul, cât şi termele au fost proiectate şi construite de strategi şi meşteri romani. Prezenţa unor monede romane emise în timpul împăraţilor Constantin al II-lea şi Valens, în perimetrul cercetat, ne confirmă menţinerea controlului Imperiului în teritoriu.

Ulterior castrul devine o aşezare civilă locuită de vizigoţii conduşi de Athanaric, când se reiau luptele cu romanii în timpul împăratului Valens, între anii 367 - 369. Dunărea de Jos şi spaţiul dobrogean ne apar şi în aceste secole ca zone de contact între lumea romană şi cea barbară, în general sub semnul schimburilor şi avantajelor reciproce.

Zidul castrului roman de la Pietroasele

Ruinele complexului termal din arealul castrului roman de la Pietroasele

Dicţionar

carpi = populație de neam geto-dac, care în secolele II - III d. Hr. au locuit intens teritoriile de la est de Carpați. Cultura lor materială este dacică, la care se adaugă influențe romane și sarmatice. Au fost romanizați împreună cu alte populații de la est de Munții Carpați;

sarmaţi (sauromatoi) = grup de populații iraniene venite din stepele uralo-caspice. În anii 117-118, când romanii se retrag temporar din regiunea subcarpatică de est, sarmații intră în teritoriul dominat de dacii liberi, conviețuind cu aceștia;

goţii = populație de neam germanic, originară din nordul Europei de unde au migrat spre sud atraşi de bogăţiile Imperiului Roman;

castru = (lat. *castrium* = *fortăreață*)= tabără fortificată a trupelor romane;

sinod = adunare episcopală care se întrunește pentru a lua hotărâri în probleme de morală și administrarea bisericii.

Studiu • *Tezaurul de la Pietroasele*

„Cloșca cu puii de aur“ este unul dintre cele mai valoroase tezaure din lume, datând din vremea migrației popoarelor, desfășurată de-a lungul primului mileniu al erei creștine. A fost descoperit întâmplător, în primăvara anului 1837, de Stan Avram și Ion Lemnaru, doi țărani din Pietroasa Mică, în timp ce scoteau piatră din carieră, pe Valea Urgoaia, sub platoul Via Ardelenilor. Din cele 22 de piese descoperite inițial, s-au păstrat 12 (19 kg și 820 g), lucrate numai în aur sau aur încrustat cu pietre prețioase și sticlă colorată. Piesele sunt: o fibulă mare în formă de vultur, o fibulă mică, două fibule mijlocii, o tavă, o cană oenochoe, o pateră, două coșulețe poligonale, un colan cu inscripție, un colan simplu, un colan cu balama.

Tezaur al unui templu păgân sau regal, acesta are gravate pe colanul simplu cuvintele: „gutani hailag“ (*a goților proprietate sunt*), fiind datat în secolul al V-lea d. Hr.

Tezaurul a fost expus pentru prima dată în anul 1842 la Muzeul din București. În 1867, Alexandru Odobescu l-a prezentat la Expoziția Universală organizată la Paris, fiind în acel moment cea mai prețioasă descoperire istorică din lume, înaintea apariției marelui tezaur al faraonului Tutankhamon. Între anii 1917 - 1956, tezaurul s-a aflat la Moscova, trimis de autoritățile române cu întregul tezaur al țării, la adăpost de invazia germană, în condițiile Primului Război Mondial.

În prezent se află la Muzeul Național de Istorie a României, în secția Tezaur. La Muzeul Județean Buzău este expusă o copie a tezaurului.

Ansamblul Tezaurului de la Pietroasa, ©MNIR

Dicționar

almandine = pietre semipreţioase de culoare roşie-brună;
cană oenochoe = vas de forma unui ulcior, cu o singură toartă, folosit în vechime;
intaglie = element decorativ din sticlă colorată, folosit mai ales la inele cu sigiliu;
pandantive = bijuterii;
pateră = cupă largă, puţin adâncită, folosită pentru ceremonialuri religioase, în semn de omagiu.

Eveniment • ***Un tezaur din secolul V d. Hr. descoperit pe teritoriul comunei Pârscov (Buzău - 1941)***

În condiţii rămase necunoscute, în anul 1941, Muzeul Naţional de Antichităţi a achiziţionat mai multe piese de podoabă lucrate din aur, piese expuse după anul 1970 în secţia „Tezaurul istoric naţional“ de la Muzeul Național de Istorie a României. Făcând cercetări în teren, arheologul Victor Teodorescu a propus ca loc al descoperirii tezaurului, comuna Pârscov.

Iată ce cuprinde respectiva descoperire, probabil piese de inventar funerar: o pereche de pandantive, un inel cu intaglie din sticlă, şapte aplice mici în formă de floare, o cataramă cu almandine, mai multe fragmente de podoabă tot din aur (trei lănţişoare, două rame mici rombice, două casete mici, trei pandantive cu găici). Cele șapte aplice mici în formă de floare, din foaie de aur, decupate în mici margarete cu șase petale, au fost menite împodobirii unui veșmânt sau diademe. Este posibil ca aplicele să fi fost ștanțate în tiparele găsite nu departe de locul unde fusese ascuns tezaurul. Asemenea tipare au fost descoperite la Aldeni (Cernăteşti), Izvoru Dulce (Merei), Budurească (Prahova), Poeniţa (Vrancea) și arată că în sec. IV-V d. Hr. existau în zonă puternice centre meşteşugăreşti. Un asemenea tezaur, în contextul descoperirilor arheologice din această perioadă, ne atestă prezenţa unei populaţii cu resurse materiale importante, participantă la schimburile de valori ale vremii.

Tezaurul de la Pârscov - Buzău, descoperit în 1941, ©MNIR

Aplicaţii

1. Extrageţi din lecţie trei argumente care susţin afirmaţia potrivit căreia Constantin cel Mare este *„cel de-al doilea descălecător”* în Dacia romană.

2. Pe baza lecţiei, exprimaţi un punct de vedere cu privire la importanţa castrului de la Pietroasele.

3. Citiţi cu atenţie **studiul „Tezaurul de la Pietroasa”** şi precizaţi, cu două argumente, de ce acest tezaur a fost numit popular *„Cloşca cu puii de aur”*.

Sfântul Sava de la Buzău - martir creştin la Dunărea de Jos

Zona Carpaţilor de Curbură a făcut parte din teritoriile stăpânite de goţi, denumite în secolul al IV-lea, Goţia. Cu acordul stăpânirii romane, goţii migratori au fost sedentarizaţi aici încă de prin anul 332, când împăratul Constantin a încheiat un tratat cu ei. Multă vreme relaţiile dintre Imperiul Roman de Răsărit şi vizigoţi au fost cât se poate de paşnice, timp în care s-au bucurat şi autohtonii daco-romani de linişte şi chiar au venit de la sudul Dunării numeroşi creştini misionari. Printre aceşti creştini s-au aflat şi părinţii Sfântului Sava, veniţi din Capadocia (Asia Mică). Deoarece s-a născut în acest teritoriu controlat de către goţi, Sfântului Sava i s-a spus şi „Gotul". Mulţi dintre vizigoţi au fost atraşi către credinţa creştină, atât prin misionari, cât şi datorită daco-romanilor. Creştinarea lor era insistent urmărită de autorităţile romane, pentru că în acest fel îi puteau romaniza şi supune. Vizigoţii rămaşi păgâni, în frunte cu Athanaric, au declanşat două aspre persecuţii împotriva creştinilor, prima în anii 348 - 349, iar cea de-a doua între anii 369 - 372. Vizigoţii creştinaţi şi-au ales ca şef pe Fritigern şi au început să plece încă din timpul primei persecuţii, la sudul Dunării. Cei mai mulţi dintre ei au trecut Dunărea înainte de anul 368, aşezându-se la adăpost de violenţa neamului lor păgân, încât cea de-a doua prigoană s-a dezlănţuit asupra creştinilor autohtoni. În a cincea zi după sărbătorirea Paştelui din anul 372, pe 12 aprilie, fiind în vârstă de 38 de ani, diaconul preotului Sansalas, Sfântul Sava, a fost martirizat prin înecare în apa râului Mousaios (Buzău) de către o ceată de goţi condusă de Atharid, un slujitor al lui Athanaric. Informaţiile privind martirizarea Sfântului Sava de la Buzău dovedesc locuirea ţinutului Buzăului de către o populaţie creştinată, aflată într-o strânsă legătură cu Imperiul Roman de Răsărit.

Terminologia de bază a creştinilor daco-romani are caracter latin deoarece cuvinte precum: Dumnezeu, cruce, biserică, cumînecare, înger, Paşte, sfânt, păgân, Rusalii, sunt preluate identic, fiind păstrate în limba pe care o vorbim astăzi. Totodată, Sfântul Sava de la Buzău, alături de Sfântul Apostol Andrei şi numeroşii martiri de la începutul secolului al IV-lea de la Dunărea de Jos, este între cei mai de seamă misionari ai creştinismului. Prin martiriul său a aşezat creştinismul la temelia identitară a poporului român. Actul său martiric a fost confirmat de autorităţile romane, în scrisoarea din anul 374 a guvernatorului provinciei Scythia Minor (Dobrogea), Junius Soranus către unul dintre Sfinţii Părinţi ai Ortodoxiei, Sfântul Vasile cel Mare, din Cezareea Capadociei. Acest document menţionează pentru prima dată denumirea de Mousaios (Buzău) şi atestă existenţa creştinismului în părţile Buzăului.

Document • *Colecţia „Părinţi şi scriitori biserriceşti“*, vol. 11, Actele martirice, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1982, p. 315-319

„După aceea, pornindu-se de către cei păcătoşi mare persecuţie în Goţia împotriva Bisericii lui Hristos, când s-a apropiat Sfânta zi a Paştelui (Sf. Sava), a voit să plece în alt oraş, la preotul Guthicas, spre a petrece sărbătoarea împreună cu el. Iar pe când mergea el pe cale, i s-a arătat un bărbat foarte mare şi luminos la înfăţişare, care i-a zis: „Întoarce-te şi mergi la preotul Sansalas.” ... Atunci a înţeles că voia lui Dumnezeu este cea care îl împiedică să meargă mai departe, poruncindu-i să meargă la preotul Sansalas. Şi, binecuvântând pe Domnul, s-a întors. Şi, văzând pe Sansalas, i-a istorisit lui şi multora altora vedenia pe care a avut-o pe cale. Au sărbătorit împreună ziua Paştelui. Dar în noaptea a treia după sărbătoare, iată că Atharid, din rândul necredincioşilor, fiul dregătorului Rothesteu, a năvălit în satul acela cu o ceată de tâlhari nelegiuiţi şi, găsind pe preot dormind în casa lui, a pus să fie legat. De asemenea, şi pe Sava, smulgându-l din pat, l-au legat. Pe preot l-au arestat într-o căruţă, iar pe Sava (l-au luat) gol,cum se născuse. Şi i-au purtat prin văi împădurite pe care le arseseră de curând, prigonindu-i şi bătându-i cu cruzime cu nuiele şi bice, şi purtându-se fără milă faţă de servii lui Dumnezeu ... Şi, nu mult după aceea, au venit trimişii lui Atharid, aducând mâncăruri de la jertfele idoleşti. Iar ei au zis preotului şi lui Sava: „Atharid a poruncit să vi se aducă aceasta ca să mâncaţi şi să scăpaţi de moarte sufletele voastre.” A răspuns preotul şi a zis: „Noi nu mâncăm acestea, căci nu ne este îngăduit nouă. Rugaţi, însă, pe Atharid să poruncească să fim răstigniţi sau să ne ucidă într-un alt chip, după cum vrea el.” ... Deci, slujitorii fărădelegii, lăsând legat pe preotul Sansalas, au luat pe Sava şi l-au dus să-l înece în râul numit Mousaios (Buzău) ... Atunci au coborât în apă pe cel ce mulţumea şi preamărea pe Dumnezeu - căci până la sfârşit i-a servit lui duhul - şi aruncându-l şi punându-i un lemn peste gât, l-au împins spre adânc. Şi săvârşindu-se astfel prin lemn şi apă, el a păstrat curat semnul mântuirii, fiind de 38 de ani. S-a săvârşit în ziua a cincea a Sâmbetei după Paşti, care este cu o zi înainte de idele lui aprilie (12 aprilie 372)...”

Continuitate de locuire în secolele IV – XIII

Pentru unii istorici din secolele XIX - XX, în principal străinii care au ocupat temporar părţi ale pământului românesc, România de astăzi nu a fost locuită un mileniu de strămoşii românilor. Ei au susţinut că între secolele IV - XIII ţinuturile de la nordul Dunării, cununa Carpaţilor şi Podişul Transilvaniei, au fost nelocuite până la instalarea diferiţilor migratori (slavi, avari, cumani, maghiari). Teoria, total neştiinţifică, este contrazisă atât de numărul mare al românilor pământeni, superior vecinilor noştri, dar şi de mulţimea dovezilor arheologice, documentare, lingvistice, oferite de cercetarea istorică. Pentru aceste secole, în spaţiul carpato - dunăreano - pontic este consemnată o locuire neîntreruptă a populaţiei romanice, încadrată în aspecte culturale care fac legătura între antichitate şi evul mediu.

Înainte de venirea slavilor, în secolele V - VI, în spaţiul carpato-dunărean se produce o cristalizare a culturii de factură romanică, deosebită de aceea a migratorilor. Aceasta, în varianta regională caracteristică Munteniei, Moldovei şi Sud-Estul Transilvaniei, este denumită Ipoteşti-Cândeşti (secolele VI - VII), după numele localităţilor eponime. Locuirea din aşezările epocii este rurală, în aşezări nefortificate, cu case de lemn şi bordeie. În formele şi decorul vaselor ceramice se menţin aspecte vechi, din epoca romană.

Progresul creştinismului în rândul populaţiei romanice de la nordul Dunării este susţinut de episcopiile care existau pe linia fluviului şi de activitatea unor centre de creştinătate cum este cel al „Athosului” românesc din Munţii

Buzăului. Aspectul cultural Ipoteşti-Cândeşti are numeroase aşezări în judeţul Buzău din care amintim pe cele de la Cândeşti, Nişcov, Lunca Frumoasă, Aldeni, Chiojdu, Izvoru Dulce, Pietroasa, Vadu Soreşti. La Pruneni (Zărneşti) au fost cercetate de arheologi şase morminte de inhumaţie, orientate est-vest cu schelete aşezate pe spate, fiind datate în sec. VI - VII d. Hr..

Căderea hotarului dunărean, ca urmare a presiunii avarilor şi revărsarea maselor de slavi la sud de Dunăre (602 d. Hr.), a avut ca efect îngreunarea legăturilor cu romanitatea balcanică, dar a dus şi la golirea teritoriului fostei Dacii de masele slave. Etapa dintre secolele al VII-lea şi mijlocul secolului al IX-lea se constituie, din punct de vedere al dezvoltării societăţii, în momentul de început al cristalizării vechii culturi materiale şi spirituale a poporului român, ajunsă la un grad de uniformitate. Deşi descoperirile arheologice ne oferă o imagine complexă, care reflectă convieţuirea romanicilor cu slavii şi alţi migratori, elementul romanic rămâne dominant la nordul Dunării.

Pentru secolele VIII - XI, populaţia romanică de la nordul şi sudul Dunării dezvoltă o nouă cultură materială, numită Dridu, după aşezarea eponimă situată pe Ialomiţa, în judeţul Ilfov. Aceasta este definită ca o cultură provincial - bizantină la Dunărea de Jos, veche românească.

Populaţia era organizată în obşti săteşti, care se uneau în uniuni pe criteriul teritorial, respectiv văile râurilor, depresiuni, constituind fundamentul pentru formaţiunile prestatale cunoscute sub numele de ocoale, ţări, cnezate, ducate, voievodate, care au evoluat până în secolele XIII - XIV. Marele nostru istoric Nicolae Iorga a numit aceste forme de organizare prestatală *romanii populare*. Între secolele al VIII-lea şi al XI-lea regiunea carpato-dunăreană cunoaşte valurile migraţiei târzii - avarii, bulgarii, maghiarii, pecenegii şi cumanii. Comunităţile vechi româneşti şi-au consolidat în această perioadă cultura materială şi spirituală, evoluând către formarea statelor medievale. În judeţul Buzău au fost descoperite vestigii ale culturii vechi româneşti la Buzău, Aluniş, Nucu, Breaza, Clondiru, Izvoru Dulce, Gherăseni, Mlăjet, Pietroasa Mică, Poşta Câlnău, Pârscov, Săhăteni, Sărata-Monteoru, Valea Lupului, Zoreşti.

Aşezările sunt la început nefortificate - sate şi cătune amplasate în apropierea surselor de apă - izvoare, râuri, lacuri; apoi, odată cu înmulţirea populaţiei şi apariţia stratificării sociale, a revenirii stăpânirii bizantine pe linia Dunării şi în Dobrogea, apar aşezările fortificate cum sunt cele din Transilvania, Moldova şi Păcuiul lui Soare (Călăraşi). La Slon (Prahova), nu departe de aşezările vechi româneşti din zona Buzăului, au fost ridicate în epocă fortificaţii din lemn şi pământ, mai târziu din piatră, ceea ce demonstrează apariţia unei aristocraţii în mediul acestei culturi. În jurul acestora se aflau satele, cu locuinţe din ce în ce mai mari şi bine construite.

Unelte, arme şi obiecte de podoabă descoperite la Budureasca, în dealurile Mizilului, cel mai mare centru meşteşugăresc din secolele V - VI

Dicţionar

martir = persoană care se sacrifică pentru apărarea credinţei religioase;

misionari = preoţi trimişi să propage credinţa creştină între păgâni.

Eveniment* • *Secuii, vecinii de peste munte ai buzoienilor

Ungurii (maghiarii) popor de origine fino-ugrică, venit din nord-estul Europei, s-au aşezat la sfârşitul secolului al IX-lea în Câmpia Panoniei, unde au găsit o populaţie romanică. Creştinarea acestora pe la anul 1000, sub ocrotirea papilor de la Roma, le-a asigurat un statut privilegiat în raport cu populaţiile băştinaşe. Extinderea stăpânirii lor în Transilvania s-a realizat în etape, întâmpinând rezistenţa voievodatelor şi cnezatelor româneşti, până la limita Carpaţilor Răsăriteni. În avangarda ocupanţilor maghiari s-au aflat secuii, populaţie rezultată din amestecul triburilor maghiare cu neamuri de origine turcică. Aceştia au constituit, pe baza privilegiilor acordate de regalitatea maghiară, o zonă autonomă în Voievodatul Transilvaniei. Ţinutul Secuiesc, aflat la nord-vest de Munţii Buzăului, a fost de aproape nouă secole în vecinătatea imediată a satelor buzoiene de sub munte. Pentru românii aflaţi de o parte şi de alta a Carpaţilor, au urmat secole de luptă cu structurile statului catolic maghiar. Deposedaţi de pământuri şi persecutaţi de regalitatea maghiară, social dar şi religios, o parte dintre românii ardeleni au populat aşezările buzoiene subcarpatice. În acelaşi timp convieţuirea cu populaţia secuiască a îmbogăţit viaţa materială şi spirituală a locuitorilor din această parte a ţării.

Conform istoricului Constantin C. Giurescu, infiltrațiile de populație amestecată, români și secui, pe Valea Teleajenului, care asigura legătura de comerț cu Brașovul, a determinat în timp înființarea județului Săcuieni (Saac) în nord-estul Munteniei de către domnitorul Radu Paisie (1543), arondat Episcopiei Buzăului. Trebuie menționat că până în anul 1845 județul Săcuieni (Saac) a fost unul din cele 17 județe istorice ale Țării Românești. Acest județ avea în componență o parte din actualul județ Prahova și ținuturile de nord-vest ale județului Buzău.

Un moment memorabil pentru istoria noastră comună a fost participarea vitejilor secui la bătălia de la Șelimbăr (18 octombrie 1599), lângă Sibiu, unde oastea voievodului Mihai Viteazul, care trecuse Carpații pe Valea Buzăului, a învins cu ajutorul lor pe Andrei Bàthory, principele Ardealului.

Aplicaţii

1. Identificaţi, utilizând informaţii obţinute la orele de religie, încă trei-patru nume de martiri creştini de la Dunărea de Jos din secolul al IV-lea.

2. Localizaţi, cu ajutorul profesorului, pe o hartă a Turciei, provincia Capadocia. Refaceţi, pe o hartă a Europei, traseul urmat de părinţii Sfântului Sava de la Buzău, din Capadocia şi până la Buzău.

3. Pe baza textului lecţiei, identificaţi şi notaţi în caiete, localităţile din judeţ în care s-au făcut descoperiri aparţinând culturii vechi româneşti.

4. Pe baza textului *„Secuii, vecinii de peste munte ai buzoienilor”*, localizaţi pe harta fizică a României zona în care au fost colonizaţi secuii.

i

- *Zona Munteniei de nord-est a constituit o vatră de locuire veche românească în mileniul I d. Hr. Relațiile daco-romanilor de la curbura Carpaților cu neamurile migratoare, care au trecut prin acest spațiu, nu au schimbat parcursul etnogenezei (nașterii) poporului român. Menținerea componentei romanice este dovedită de izvoarele istorice în mod tranșant, rezultatul fiind recunoașterea valahilor (blachilor) în documentele bizantine și ale celorlalte popoare din zonă.*
- *Tezaurul de la Pietroasa (prezentat în 1867 la Expoziția Universală organizată la Paris, când era cea mai prețioasă descoperire istorică din lume, înaintea apariției marelui tezaur al faraonului Tutankhamon) şi mai ales martirizarea Sfântului Sava de la Buzău pe 12 aprilie 372, reprezintă dovezi ale strălucitei civilizaţii ale acestei epoci încărcate de evenimente care ne-au marcat destinul ca popor romanic şi creştin.*

Columna lui Traian, monument antic aflat la Roma, în Forul lui Traian, finalizat în anul 113, are pe exterior un basorelief sculptat în spirală, ce reproduce epic războaiele dintre daci şi romani. (În dreapta sus: fragment din Columna lui Traian)

BUZĂUL ÎN PERIOADA GENEZEI STATALE A ŢĂRII ROMÂNEŞTI

CAPITOLUL 3

3.1. Forme de organizare bisericească şi politică •
3.2. Viaţa economico-socială în evul mediu la Curbura Carpaţilor

Biserica rupestră din Aluniş

Competenţe specifice: 1.2.; 1.3.; 1.4.; 2.2.; 2.3.; 3.2.; 4.4.; 4.5.; 5.1.

Activităţi de învăţare propuse:

- compararea de hărţi care prezintă acelaşi spaţiu istoric;
- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- asumarea rolului unor personalităţi şi realizarea unor comentarii, dialoguri ale acestora;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- utilizarea de surse de informare diferite pentru analiza unui fapt sau proces istoric;
- discuţii în grup pentru realizarea planului unei cercetări;
- exersarea unor roluri specifice în activitatea de grup;
- alcătuirea unor proiecte de grup care să prezinte tema „imaginii celuilalt” în diferite perioade istorice;
- asumarea de sarcini diverse în timpul participării la diferite proiecte;
- repartizarea de sarcini prin care se favorizează învăţarea prin cooperare;
- utilizarea motoarelor de căutare pentru a realiza un portofoliu de imagini, filme, fotografii referitoare la teme de istorie locală.

Episcopiile Cumaniei şi Milcoviei

Zona Carpaţilor de Curbură era dominată în secolele XI - XIII de neamul migratorilor cumani, care conviețuiau cu populaţia românească majoritară. Tocmai de aceea aceste teritorii erau numite în documentele timpului, Cumania. Papa de la Roma şi regalitatea maghiară au căutat să limiteze puterea crescută a acestor migratori, aşezându-i în zona Braşovului pe cavalerii teutoni, pentru a apăra trecătorile Carpaţilor dinspre Transilvania de incursiunile lor. Cavalerii teutoni au fost însă alungaţi de regele maghiar Andrei al II-lea şi atunci, Papa Grigore al IX-lea a încercat să-i domolească pe cumani pe cale religioasă, convertindu-i la catolicism. În acest fel se spera că temuţii cumani vor intra sub ascultarea sa. Aşa s-a ajuns ca în 1228, să fie întemeiată în această zonă o Episcopie a Cumaniei, având ca scop activitatea de creştinare în rit catolic, desfăşurată de călugării dominicani veniţi din Mănăstirea de la Cârţa, de lângă Făgăraş. Speranţele Papei şi regelui maghiar de a domina această zonă au fost zădărnicite de populaţia românească majoritară care refuză catolicismul deoarece ţinea la credinţa sa ortodoxă şi avea proprii săi episcopi. Credinţa lor ortodoxă se dovedea mai presus de cea catolică deoarece i-a atras pe cumanii, maghiarii şi teutonii care conviețuiau cu ei, formând un singur popor.

Grup de cumani ilustraţi în manuscrisul cunoscut şi sub numele de „Cronica Radzivill" (sec. X)

Document • ***Scrisoarea Papei Grigore al IX-lea, adresată la 14 noiembrie 1234, principelui de coroană Bela,* în Gabriel Cocora, *Episcopia Buzăului – o vatră de spiritualitate şi simţire românească*, Editura Episcopiei Buzăului, 1985, p. 19.**

„După câte am auzit în Episcopia cumanilor se află nişte popoare care se numesc Valahi care, deşi se socotesc creştini, totuşi, având rituri şi obiceiuri diferite, săvârşesc fapte potrivnice acestui nume. Căci nesocotind Biserica romană, nu primesc tainele bisericeşti de la venerabilul nostru frate, episcopul cumanilor, care este în fruntea diecezei de acolo, ci de la falşi episcopi, care ţin de ritul grecilor, iar unii, atât unguri, cât şi teutoni, împreună cu alţi dreptcredincioşi din regatul Ungariei, trec la dânşii să locuiască acolo şi astfel, trec la credinţa lor, alcătuind un singur popor cu pomeniţii români, primesc zisele taine, nesocotindu-l pe acesta spre marea indignare a credincioşilor şi spre nu mai puţină scădere a credinţei creştine."

Aceasta dovedeşte că românii aveau nu numai o organizare bisericească, ci şi una social-politică, fiind grupaţi în cnezate şi voievodate care adunau sub conducerea lor mai multe obşti săteşti de pe văile râurilor. Conducătorii acestor formaţiuni politice, cneji şi voievozi, formau

Mânăstirea de la Cârţa (judeţul Sibiu)

clasa boierească sau feudală, stăpânitori de moşii întinse şi conducători ai unor cete de războinici.

Existenţa unei puternice comunităţi creştin - ortodoxe la Curbura Carpaţilor în secolul al XIII-lea este dovedită de numeroasele bisericuţe săpate în stâncă (schituri rupestre) din zona Aluniş - Nucu - Bozioru. Dintre toate se remarcă biserica de la Aluniş, săpată în stâncă, după cum spune legenda, de către doi ciobani, Simion şi Vlad, pe la 1274 - 1275.

Peştera lui Iosif

Agatonul Nou

Marea invazie tătaro-mongolă şi consecinţele ei

Speranţele Papei şi regelui maghiar de a-şi întinde stăpânirea în ţinuturile Carpaţilor de Curbură au fost năruite nu numai de împotrivirea românilor ortodocşi, ci şi de cea mai teribilă lovitură primită de întreaga Europă creştină până la venirea turcilor - marea invazie tătaro-mongolă din anii 1241 - 1242. Stăpânirea cumană, care se întindea din stepele Rusiei de azi până la crestele Carpaţilor, este nimicită de cavaleria tătaro-mongolă, iar nucleul Episcopiei Cumanilor suferă la rândul său lovitura cetelor comandantului mongol Bochetor. De aici ei se năpustesc prin trecătorile Oituzului, Buzăului şi Prahovei spre Transilvania, unde îl ucid pe voievodul Transilvaniei şi îi zdrobesc armata. După retragerea armatelor tătaro-mongole, paza trecătorilor din Carpaţi este preluată de cetele de străjeri români şi secui, însă teritoriile extracarpatice vor rămâne sub stăpânirea migratorilor.

Marea invazie tătaro-mongolă a slăbit foarte tare regatul maghiar care nu mai putea continua politica sa de extindere teritorială către Muntenia de Nord-Est. Pe de altă parte, puterea tătărească era departe, tocmai pe Volga, trimişii săi venind o dată pe an să ia tribut de la cnejii şi voievozii români. De această situaţie profită Basarab, voievodul românilor din zona Munteniei, sprijinit şi de feudalii din zona Buzăului, reuşind să unească toate cnezatele şi

voievodatele dintre Carpaţi şi Dunăre într-un singur stat - Ţara Românească. În noiembrie 1330, Basarab Întemeietorul obţine independenţa ţării prin strălucita victorie de la Posada împotriva regelui maghiar, Carol Robert de Anjou. În ciuda acestei înfrângeri, regele maghiar nu dorea să renunţe la pretenţiile asupra teritoriilor extracarpatice, iar ceea ce nu reuşise militar, a sperat să câştige pe cale religioasă. Apelând de această dată la călugării franciscani, regele, cu ajutorul papei, reînfiinţează vechea Episcopie a Cumaniei, cu numele de Episcopia Milcoviei, în anul 1332. Încercările sale de atragere a românilor la catolicism au fost din nou sortite eşecului, deoarece aceştia, în frunte cu boierii lor, nu-i acceptau pe franciscani şi nici pe episcopii catolici care nu au venit niciodată în ţinuturile de la Curbura Carpaţilor.

Eveniment • **Academia Română, *Istoria românilor*, Editura Enciclopedică, volumul III, p. 594**

„... reluarea ofensivei catolice din zona carpato-dunăreană, în vremea lui Carol Robert de Anjou şi a lui Ludovic I, va coincide cu întemeierea, pe locul episcopiei cumane, a unei Episcopii a Milcoviei. Primul ierarh al acesteia a fost, nu întâmplător, un franciscan, anume Vitus de Montefferro, propus în 1332 Papei Ioan al XXII-lea de către regele Ungariei. Acesta a fost, de altfel, prilejul cu care Papa de la Avignon scria episcopului de Strigoniu despre decăderea scaunului întemeiat aici cu un secol înainte, menţionând, totodată, opoziţia feudalilor locali, români ortodocşi fără îndoială, faţă de propaganda catolică mai veche din dioceza în care noul episcop franciscan avea să fie numit."

Bătălia de la Posada (1330), în „Cronica pictată de la Viena" (cca. 1360)

Dicţionar

cavalerii teutoni = ordin militaro-călugăresc înfiinţat de către cavalerii germani, la Ierusalim, în timpul Primei Cruciade (1098);

călugări dominicani şi franciscani = călugări din ordinele înfiinţate de către Sfântul Dominic - în Franţa şi Sfântul Francisc - în Italia;

episcopie = teritoriu asupra căruia se exercită autoritatea unui episcop; se poate folosi şi termenul de *eparhie*; catolicii folosesc şi termenul de *dieceză*;

feudali (cneji, voievozi) = titluri utilizate în evul mediu pentru a-i desemna pe marii proprietari de pământuri.

Aplicaţii

1. Din textul de la rubrica **Document** selectaţi două informaţii de tip cauză - efect, referitoare la acţiunile regilor maghiari Carol Robert de Anjou şi Ludovic I asupra ţinuturilor extracarpatice.
2. Accesaţi site-ul https: //asezarile-rupestre-bozioru.herokuapp.com/ sau link-ul RED de pe site-ul IŞJ Buzău şi vizualizaţi cu atenţie prezentarea Power Point „Aşezările rupestre de la Bozioru". Alcătuiţi pe o hartă a judeţului Buzău un traseu turistic care porneşte din localitatea voastră şi care să cuprindă cinci dintre bisericuţele rupestre propuse spre a fi vizitate. Formaţi cinci echipe şi alegeţi-vă una dintre bisericuţe, căreia îi veţi crea o fişă istorică, pe care să o prezentaţi în faţa clasei.

3.2. Viaţa economico-socială în evul mediu la Curbura Carpaţilor

Viaţa economică - Agricultura

Buzoienii evului mediu au avut ca principală ocupaţie agricultura. Locuind în sate mici, care grupau cel mult 30 de familii, reuşeau să cultive pământul obţinut cu greu prin arderea şi defrişarea imenselor păduri care se întindeau pe toată suprafaţa Ţării Româneşti. Apoi, utilizând pluguri de lemn cu brăzdar de fier, trase de câte doi sau chiar mai mulţi boi, desţeleneau pământul şi cultivau grâul de toamnă sau pe cel de primăvară, ori alte cereale precum secara, orzul, ovăzul, meiul. Pentru creşterea producţiei utilizau procedeul numit *asolament*.

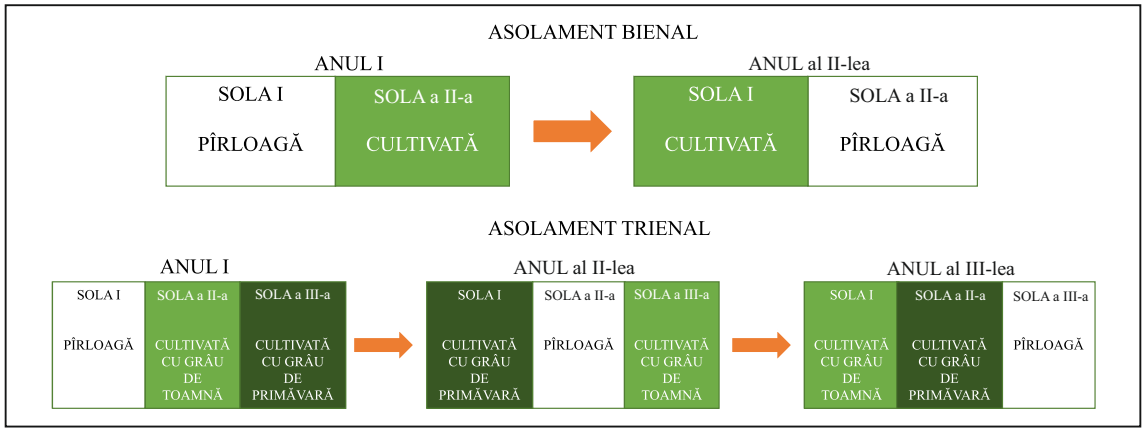
În zonele de deal se practica viticultura, podgoriile de lângă Râmnicu Sărat, de la Cernăteşti, Pietroasele şi Tohani, fiind căutate pentru vinul lor de calitate. Cultivarea plantelor era însă mai puţin practicată, necesitând multă muncă, de aceea larg răspândită era cea de-a doua ramură a agriculturii, creşterea animalelor. Se creşteau multe oi şi capre, nefiind pretenţioase nici la hrană şi nici la adăposturi, dar şi foarte mulţi porci în turme. Caii erau crescuţi atât pentru lucrările agricole, pentru transport, cât şi pentru ostaşii din cavalerie. Vitele mari – boii pentru transport şi agricultură, vacile pentru lapte şi prăsilă - erau crescute în turme mari pe păşuni, izlazuri, ori poienile numeroase.

Unelte folosite în agricultura medievală

selor păduri. La mare preţ erau produsele obţinute din apicultură, mierea şi ceara, de aceea, îndeosebi mănăstirile şi episcopiile, aveau stupine mari, căci din ceară confecţionau lumânări.

Buzoienii şi-au păstrat şi ocupaţiile mult mai vechi decât cele agricole, anume vânătoarea, pescuitul şi chiar culesul fructelor de pădure. Se vânau bouri, zimbri, cerbi, urşi, vulpi, lupi, unele pentru carne, altele pentru blănurile lor, dar şi numeroase păsări sălbatice: raţe, gâşte, fazani. Pescuitul era la mare cinste şi se făcea atât din apele naturale, cât şi din bălţi şi heleştee amenajate, deoarece oamenii erau foarte religioşi iar posturilor erau mai permisive în privinţa consumului de peşte.

Clasele sociale rurale

Cei care stăpâneau proprietăţi întinse, cu pământuri arabile, păduri, păşuni şi ape, erau boierii mari şi mici, care proveneau din cnejii şi voievozii primelor formaţiuni politice. Aceştia, din pământurile lor, acordau loturi ţăranilor fără pământ numiţi rumâni, care în schimbul acestora erau datori boierilor cu renta feudală - cens, dijmă şi robotă. Exista însă şi o numeroasă clasă a ţărănimii libere, moşnenii, alcătuind sate formate din obşti moşneneşti. Moşnenii erau consideraţi boieri mici, fiind datori, ca toţi boierii, să fie gata de luptă oricând pentru apărarea ţării sub conducerea domnitorului.

Meşteşugurile şi comerţul. Apariţia vieţii urbane

Având atâtea păduri în preajmă, buzoienii, ca toţii românii, au excelat în prelucrarea lemnului, fiind dulgheri, tâmplari ori dogari, construind locuinţe, căruţe, butoaie etc. O ocupaţie cu mare tradiţie în zona aceasta încă din epoca bronzului era legată de exploatarea sării din numeroasele cariere din zona Mânzăleşti - Săruleşti, ştiut fiind că sarea era un mineral deosebit de folosit în hrana animalelor. Exploatarea şi prelucrarea pietrei pentru construcţii, dar şi torsul şi ţesutul erau larg răspândite printre locuitorii satelor buzoiene, aşa cum morăritul cu ajutorul morilor răspândite de-a lungul albiei şi afluenţilor râului Buzău

Casă de moşneni din Chiojdu

Calendarul lucrărilor agricole în evul mediu

sunt atestate de izvoarele istorice.

Dacă agricultura a stat la baza apariţiei şi dezvoltării satelor, în schimb meşteşugurile şi comerţul au creat condiţiile favorabile apariţiei şi dezvoltării vieţii urbane. Buzăul şi Râmnicu Sărat, principalele oraşele de azi ale judeţului, au apărut în primul rând ca târguri, fiind situate de-a lungul marilor drumuri comerciale ale Ţării Româneşti: drumul care lega Ţara Românească de Moldova, dar mai ales, pentru Buzău, drumul dintre Braşov şi Brăila, pe valea râului Buzău. Ţinuturile buzoiene sunt menţionate în documente încă din secolul al XIV-lea, prin documentele referitoare la privilegiile acordate de către regele maghiar Ludovic cel Mare (1370 - 1382), negustorilor ardeleni care făceau comerţ pe Valea Buzăului, cu oraşele aflate la Dunărea de Jos.

Totuşi, primul document care aminteşte oraşul Buzău datează din 30 ianuarie 1431, fiind redactat în cancelaria domnitorului Dan al II-lea, iar pentru Râmnicu Sărat primul document datează din 8 septembrie 1439, când este menţionat de către domnitorul Vlad Dracul ca punct vamal al Ţării Româneşti cu Moldova.

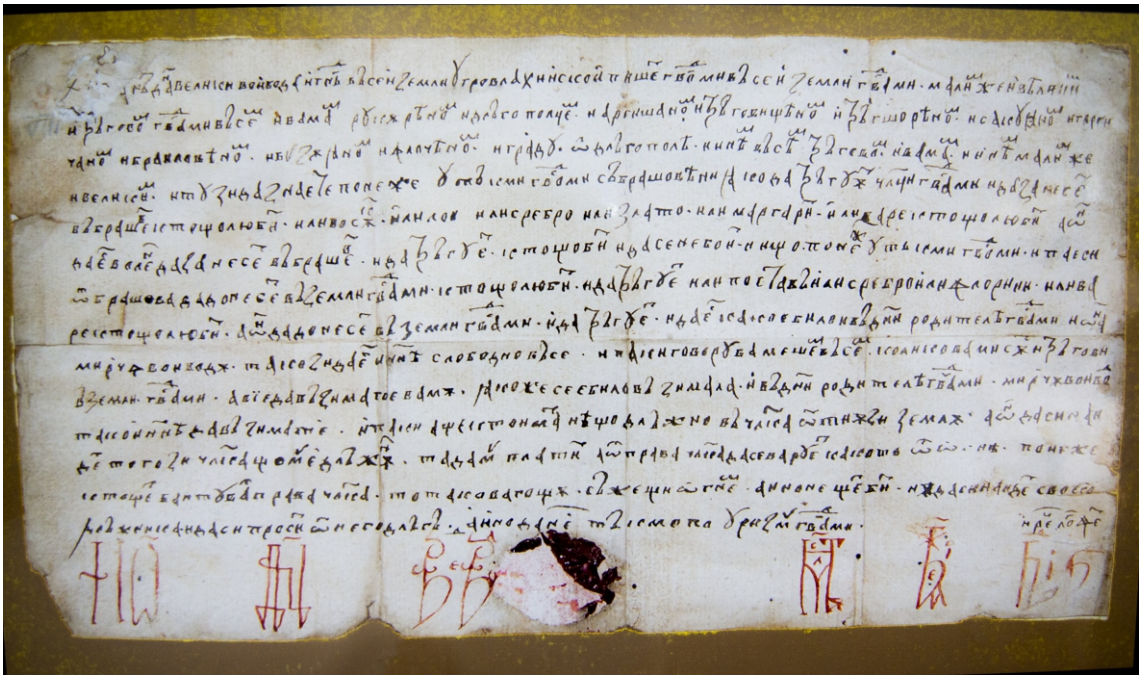
Apoi numeroase alte documente medievale se referă la importanța comercială a celor două târguri, Buzăul devenind, la rândul său, centru vamal pe atât de circulatul drum dintre Brașov și Brăila.

Locuitorii orașelor erau meșteșugari și negustori, numindu-se târgoveți, care își alegeau drept conducător un județ (primar) ajutat de 12 pârgari (consilieri). Domnitorul își trimitea însă un reprezentant numit pârcălab cu atribuții administrative, judecătorești și fiscale, care să asigure buna administrare a orașelor.

Eveniment • *Documenta Romaniae Historica*, vol. I (1247-1500), Editura Academiei, București, 1966, p. 130-131, *document ce atestă Târgul Buzăului, emis la 30 ianuarie 1431*

„Ioan Dan, mare voievod și domn a toată țara Ungro-Vlahiei. Scrie domnia mea întregii țări a domniei mele, celor mici și celor mari și tuturor târgurilor domniei mele și vămilor: rucărenilor și câmpulungenilor și arghișanilor și târgoviștenilor și târgșorenilor și săcuianilor și gherghiceanilor și brăilenilor și buzăianilor și flocenilor și cetății de la Câmpulung și tuturor celorlalte târguri și vămi și altora, mici și mari. Și aceasta să știți, că s-a întocmit domnia mea cu brașovenii, ca să neguțătorească oamenii domniei mele și să ducă la Brașov ce le va plăcea: fie ceară, fie său (seu n.n.), *fie argint, fie aur, fie mărgăritar, fie ce le va plăcea, iar ei să fie volnici* (liberi n.n.) *să ducă la Brașov și să neguțătorească ce le va plăcea și să nu le fie teamă de nimic, pentru că a întocmit* (negociat n.n.) *domnia mea. Și iarăși din Brașov să aducă în țara domniei mele ce le va plăcea și să neguțătorească: fie postav, fie argint, fie florini, fie ce le va plăcea, ei să aducă în țara domniei mele și să neguțătorească și să fie cum a fost și în zilele părintelui domniei mele, Ioan Mircea voievod, tot așa și acum să fie slobode toate,*

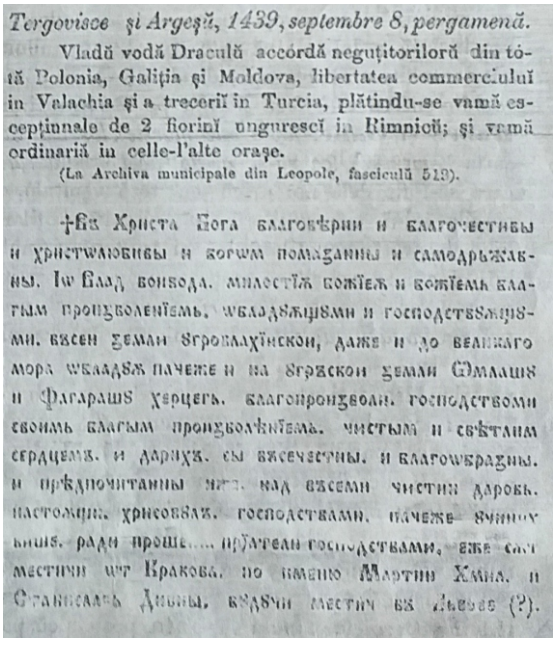
Și a spus logofătul
+ Io Dan voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.”

Document ce atestă Târgul Buzăului, emis la 30 ianuarie 1431, în cancelaria domnitorului Dan al II-lea, ©MJB

Document • Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Documente inedite în limbi străine,* în *„Arhiva Istorică a României”*, I Bucureşti, 1865, p. 84-85, *document ce atestă Târgul Râmnicu Sărat, emis la 8 septembrie 1439*

„În Cristos Dumnezeu, prea-credinciosul şi prea-piosul şi de Cristos iubitor şi de Dumnezeu unsul şi singur stăpânitorul Ioan Vlad Vodă, cu mila lui Dumnezeu şi cu dumnezeească bunăvoinţă stăpânind şi domnind peste toată Ţara Ungro-Vlahiei până la mare şi duce al Amlaşului şi al Făgăraşului ... am binevoit domnia mea cu a mea bună voinţă ... deci am scris această cinstită carte domnească cu credinţa şi cu promisiune, înştiinţând pe toţi negustorii şi pe toţi oamenii care ar dori să vină în ţara domniei mele, din toată ţara polonă ... din Galiţia, din Moldova, oricare om şi oricare neguţător, după ce va vedea sau va auzi această carte domnească şi va dori a se abate aici cu negoţul cu orice fel de marfă, acela să vină în pace şi libertate să vândă ce are şi să cumpere ce-i place şi apoi să se întoarcă în pace şi în libertate fără nici o frică. Iară vama se va plăti la Râmnic, de car câte doi florini ungureşti şi în celelalte locuri vama cea dreaptă, precum plătesc şi oamenii mei....”

Tergovisce şi Argeşă, 1439, septembre 8, pergamenă.

Vladu vodă Dracula accordă negutitorilorŭ din tota Polonia, Galiţia şi Moldova, libertatea commerciului in Valachia şi a trecerii in Turcia, plătindu-se vamă escepţinnale de 2 fiorini ungurescĭ in Rimnicŭ; şi vamă ordinariă in celle-l'alte oraşe.

(La Archiva municipale din Leopole, fasciculŭ 519).

†Въ Христа Бога благовѣрни и благочестивы и христолюбивы и богомъ помазанны и самодрьжавны, Іw Влад воевода, милостїю божїею и божїема благым промъволенїемь, вьладѧщимъ и господствѹющимъ всѣмъ земли Зрогвлахїнскои, даже и до великаго мора вьладѧ пачеже и на Зрѣдскои земли Ѳмлашь и Фагарашь хрепегь, благопромъволенїемь господствомь своимь благым промъволенїемь, чистым и свѣтлым сердцемь, и дарихъ, сы вѣсемъ честны, и благовѣрадны, и предпочитанны [illegible] над вѣсеми чистїи дарове, настоящїи хрисовлѧ, господствами, пачеже вѣнцемъ вѣнцъ, ради проше... [illegible] господствами, еже сѫ местнїи отъ Кракова, по имену Мартинъ Хина, и Станиславъ Дѹбны, вьздвѣ местнїи въ Лвове (?).

Document ce atestă Târgul Râmnicului, emis la 8 septembrie 1439, de către domnitorul Vlad Dracul, ©MJB

Dicţionar

asolament = tehnică de împărţire a unui teren, în mai multe loturi în vederea rotaţiei culturilor pe o perioadă de doi sau trei ani;

privilegiu = drepuri speciale acordate unei categorii de persoane.

Aplicaţii

1. Alcătuiţi împreună cu profesorul un „Plan de investigaţie“ pe baza căruia să căutaţi informaţii privind întemeierea localităţii voastre. Formaţi cinci grupe de lucru şi repartizaţi-vă sarcini: unii vor purta discuţii cu părinţii şi bunicii, alţii cu intelectualii localităţii, ceilalţi caută la bibliotecă, ori pe internet. Datele obţinute vor fi prezentate şi sintetizate la nivelul clasei pe baza metodei piramidei.
2. Pe baza experienţei personale şi cu ajutorul părinţilor, evidenţiaţi câte trei aspecte tradiţionale şi moderne în organizarea şi desfăşurarea târgurilor buzoiene. Scrieţi-vă impresiile într-un tabel sau într-o diagramă Venn.
3. Citiţi cu atenţie cele două documente de la rubricile **Eveniment** şi **Document**. Alcătuiţi, în caiete, un Tabel al conceptelor cu următoarele rubrici:

Problema de învăţat	Emitentul documentului	Data emiterii	Cui era adresat	Scopul documentului	Alte localităţi amintite	Ţări menţionate
Buzău						
Rm. Sărat						

4. Priviţi poza schematică a asolamentului în evul mediu. Comparaţi această metodă agricolă din evul mediu cu metodele agricole contemporane de creştere a producţiei. Aflaţi ce denumire are în prezent asolamentul, folosind un motor de căutare al Internetului.
5. Pe baza lecţiei, alcătuiţi o listă cu principalele ocupaţii din domeniul agricol practicate de ţăranii medievali. Alegeţi una dintre ele şi justificaţi-vă opţiunea prin două argumente.

*• Existenţa unei puternice comunităţi creştin-ortodoxe la Curbura Carpaţilor în secolul al XIII-lea este dovedită de numeroasele bisericuţe săpate în stâncă (schituri rupestre) din zona Aluniş-Nucu-Bozioru, considerat **Ahtosul românesc**.*

EVUL MEDIU ÎN ŢINUTUL BUZĂULUI

CAPITOLUL 4

4.1. Boierii buzoieni şi întemeierea Episcopiei Buzăului • 4.2. Domnitori cu legături buzoiene • 4.3. Buzăul la final de ev mediu

Catedrala Episcopală „Adormirea Maicii Domnului“ de la Buzău, ©ABV

Competenţe specifice: 1.2.; 1.3.; 1.4.; 2.2.; 2.3.; 3.2.; 4.4.; 4.5.; 5.3.

Activităţi de învăţare propuse:

- compararea de hărţi care prezintă acelaşi spaţiu istoric;
- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- asumarea rolului unor personalităţi şi realizarea unor comentarii, dialoguri ale acestora;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- utilizarea de surse de informare diferite pentru analiza unui fapt sau proces istoric;
- discuţii în grup pentru realizarea planului unei cercetări;
- exersarea unor roluri specifice în activitatea de grup;
- alcătuirea unor proiecte de grup care să prezinte tema „imaginii celuilalt” în diferite perioade istorice;
- asumarea de sarcini diferite în timpul participării la diverse proiecte;
- repartizarea de sarcini prin care se favorizează învăţarea prin cooperare;
- utilizarea motoarelor de căutare pentru a realiza un portofoliu de imagini, filme, fotografii referitoare la teme de istorie locală.

4.1. Boierii buzoieni şi întemeierea Episcopiei Buzăului

Boierii buzoieni

Progresul economic din secolele XIII - XV a avut drept consecinţă sporirea bogăţiei şi puterii politice a clasei boiereşti din zona Buzăului şi Râmnicului.

Boierii buzoieni controlau principalele drumuri din această zonă a Ţării Româneşti. Acestea sunt amintite în privilegiul comercial dat în favoarea braşovenilor, în noiembrie-decembrie 1476, de către domnitorul Vlad Ţepeş: drumul Teleajenului şi cel al Buzăului, secundul plecând de sub platoul Tabla Buţii spre Buzău şi apoi către Brăila. Un alt drum, Drumul Bogdanului, venea dinspre Bucureşti şi se îndrepta către Moldova şi Polonia, intersectând Drumul Brăilei. Drumul Bogdanului folosea „Drumul de sub deal", dinspre Bucov, pe Valea Nişcovului, cu ieşire la Verneşti, şi lua calea către Râmicu Sărat spre Moldova.

Prin 1481, rolul deosebit de important al boierilor buzoieni se reflectă în atenţia ce le este acordată de către domnitorul Moldovei, Ştefan cel Mare.

Radu cel Mare (1495 - 1508), ©MJB

În secolul al XV-lea, rolul lor în viaţa politică a Ţării Româneşti era într-o continuă creştere, fiind în rivalitate cu gruparea boierilor Craioveşti din Oltenia. Cele două grupări boiereşti îşi susţineau candidaţi proprii la tronul ţării, dorind să obţină şi mai multă influenţă şi putere.

Documentele de la finalul secolului al XIV-lea şi din prima jumătate a secolului al XV-lea amintesc numeroşi boieri buzoieni implicaţi în viaţa politică a ţării. Unul dintre cei mai de seamă a fost spătarul Dragomir, cu moşii la Pârscov şi în Prahova, care a slujit în calitate de comandant al oştirii sub mai mulţi domnitori. Pe Valea Câlnăului era amintită familia boierilor Brăgeşti, iar pe Valea Nişcovului, cea a boierilor Bădeani. În vremea domniei lui Radu cel Mare (1495 - 1508), este amintit jupanul Chicoş, cu moşii însemnate în Ialomiţa şi Buzău, precum şi Stan paharnicul din Odobeni (Poşta Câlnău), ori jupan Bratul, de pe Valea Sibiciului (Colţi).

Întemeierea Episcopiei Buzăului

Ca o recunoaştere a importanţei boierilor buzoieni în viaţa politică a Ţării Româneşti, domnitorul Radu cel Mare, cu sprijinul Patriarhului Nifon al II-lea al Constantinopolului, a întemeiat în 1502, Episcopia Buzăului. De la înfiinţare şi până astăzi s-au succedat 40 de episcopi. Primul episcop s-a numit Paisie (1502 - 1515), iar sub păstorirea sa erau cuprinse judeţele Buzău, Slam-Râmnic, Brăila şi Săcuieni.

Buzăul, în calitate de centru episcopal, a căpătat un rol de mare importanţă spirituală, dar şi politico-economică, pentru toată Muntenia de Nord-Est. Domnitorul Radu cel Mare a ctitorit şi prima biserică episcopală în târgul Buzăului şi a înzestrat Episcopia cu o branişte, astăzi cunoscută drept Pădurea Crâng, amintită pentru

prima oară drept „Crângul Târgului”, într-un document din 1569. Biserica episcopală a fost refăcută în 1649 de către domnitorul Matei Basarab, iar averea Episcopiei a tot sporit de-a lungul timpului prin numeroase danii domneşti şi boiereşti. Domnitorul Radu de la Afumaţi a dăruit Episcopiei, în 1525, câteva sălaşe de ţigani şi trei mori pe râul Buzău, iar în 1546, un boier Ţintea armaş, i-a lăsat prin testament două sate şi viile de la Bucov, din Prahova. În 1580, un alt mare dregător, Stoichiţă, mare postelnic, a dăruit Episcopiei averea sa de pe Valea Câlnăului, cu condiţia să fie înmormântat la Episcopie. Averea Episcopiei a sporit însă şi prin cumpărarea de vii la Verneşti, şi terenuri agricole de către unii dintre episcopii din secolul al XVI-lea, Paisie II (1525 - 1543) şi Atanasie (1569 - 1583).

Buzăul, centru religios şi economic, a atras numeroşi greci credincioşi ortodocşi care, după anul 1550, au emigrat spre Ţara Românească şi Moldova pentru a-şi căuta libertatea, deoarece la acea vreme Grecia era paşalâc. Unul dintre aceşti greci, refugiat din insula Cipru, după cucerirea acesteia în 1571, de către turci, a devenit cel mai de seamă episcop al Buzăului din secolul al XVI-lea, Luca din Cipru. Domnitorul Petru Cercel, fratele vitreg al lui Mihai Viteazul, l-a înscăunat ca episcop al Buzăului prin 1583, fiind cunoscut ca un mare învăţat şi cu alese calităţi sufleteşti. De aceea, domnitorul Mihai Viteazul l-a făcut unul dintre sfetnicii săi şi l-a însărcinat cu câteva misiuni diplomatice foarte dificile. În luna mai a anului 1595 a făcut parte din delegaţia care a încheiat Tratatul de alianţă din 20 mai, de la Alba Iulia, cu principele Transilvaniei, Sigismund Bathory, iar în vara anului 1597, a condus o solie tocmai la Moscova, la Ţarul Feodor, cerându-i sprijinul în lupta contra turcilor. În 1602 ajunge Mitropolit al Ţării Româneşti, dar plaiurile buzoiene nu le-a uitat niciodată. După trecerea la cele veşnice, în 1629, este înmormântat în interiorul bisericii Mănăstirii Izvoranu, ctitoria sa de pe vremea când era episcop aici.

Episcopul Luca din Cipru la Moscova, ©ABV

Mănăstirea Izvoranu, ©ABV

Eveniment • **Marian Coman, *„Putere şi Teritoriu - Ţara Românească medievală (secolele XIV-XVI)”*, Editura Polirom, Iaşi, 2013, p. 118-119**

„Pe lângă imaginea fragmentară reconstituită pe baza hrisoavelor domneşti, putem înţelege mai bine importanţa boierimii buzoiene din simpla lectură a mănăstirilor ctitorite în secolele XV- XVI în această margine a ţării: Aluniş, Aninoasa, Bradu, Mănăstirea Sf. Gheorghe de la Ciolanu, Mănăstirea Menedic, Mănăstirea din Valea lui Purcal, Pinul, Runcu, Tisău sau enigmaticele Mănăstiri ale lui Radu şi ale lui Cornilie. Această listă impresionantă nu include mănăstirile ctitorite de boierii veniţi din alte părţi, precum Mănăstirea Banul, a lui Andronie Cantacuzino, sau pe cele ctitorite de episcopul Buzăului. Numărul mănăstirilor boiereşti pare mai mare aici decât în alte părţi ale ţării, poate tocmai pentru că, din această epocă, nu este cunoscută decât o singură ctitorie domnească monastică sigură în regiunea Buzăului. Mai mult, această ctitorie, Mănăstirea Cârnu, a doamnei Chiajna şi a lui Mircea Ciobanul, a ajuns la sfârşitul secolului al XVI-lea în stăpânirea unei familii boiereşti … O altă ctitorie domnească din regiune ar putea fi Mănăstirea Agaton, amintită într-un hrisov al lui Mihnea, din 18 iulie 1587. Nu se ştie nimic despre ctitorii ei, însă Agaton este singura mănăstire din regiunea Buzăului în care apare un pomelnic domnesc de secol XVI. Raportul numeric dintre ctitoriile boiereşti şi cele domneşti din veacurile XV-XVI ilustrează destul de limpede relaţia de putere dintre boierime şi domni în regiunea Buzăului … Cronologic, atragerea boierilor din marginea de răsărit a ţării în orbita puterii domneşti, în primele decenii ale secolului al XVI-lea, coincide cu întemeierea episcopiei de Buzău şi cu lenta ei consolidare … Atragerea boierilor buzoieni în orbita domniei, în prima parte a secolului al XVI-lea, a dat naştere iluziei istoriografice a slăbirii puterii statale. Însă Ţara Românească, din secolul al XVI-lea, a fost un stat mai puternic decât fusese în veacul anterior, iar încercarea boierimii de a controla puterea domnească reprezintă tocmai o dovadă în acest sens. Cointeresarea boierimii buzoiene în construcţia statală, deşi a dus la o instabilitate a domniei, a avut drept consecinţă o creştere semnificativă a puterii domneşti.”

Aplicaţii

1. Pe baza textului de la rubrica **Eveniment** alcătuiţi o listă cu mânăstirile ctitorite de boierii buzoieni şi o alta cu cele ctitorite de către domnitori. Aşezaţi-le pe harta mută a judeţului cu ajutorul unor semne distinctive create la Legenda acesteia.
2. Selectaţi din textul de la rubrica **Eveniment** două informaţii de tip cauză-efect, precizând rolul fiecăreia.
3. Pe baza lecţiei, alcătuiţi o listă cu boierii buzoieni şi localizaţi-le proprietăţile pe harta judeţului.
4. Alcătuiţi un eseu, cu înţeles istoric, pe o jumătate de pagină, cu următoarele noţiuni de la rubrica **Dicţionar**: armaş, baştină, branişte, clirosul, egumen, hirotoni, pravilă, sobor.
5. Priviţi harta Ţării Româneşti de la p. 45, precizaţi judeţele care intrau sub autoritatea Episcopiei Buzăului.
6. Extrageţi din lecţie un argument care a stat la baza hotărârii domnitorului Radu cel Mare să întemeieze Episcopia Buzăului.
7. Reformulaţi textul de la rubrica **Document** eliminând arhaismele şi utilizând cuvinte uzuale.

Dicţionar

arhiereu = episcop, vlădică;
armaş = dregător domnesc, care în Ţara Românească avea în grijă artileria şi ţiganii domniei, iar în Moldova era însărcinat cu paza temniţelor (închisorilor);
branişte = pădure domnească;
clirosul = cler, personalul preoţesc şi călugăresc; cei care aparţin Bisericii;
egumen = superiorul unei mânăstiri; stareţ;
hirotoni = învestirea cu harul preoţiei;
marele postelnic = secretarul domnitorului pentru relaţiile externe;
mireni = cei care nu fac parte din cler, laicii credincioşii;
pravilă = cod de legi;
sălaşe de romi (ţigani) = în perioada medievală romii (ţiganii) erau consideraţi robi (sclavi), iar Episcopia şi mânăstirile aveau în proprietate cele mai multe familii, care erau grupate în sălaşe;
sobor = adunare bisericească.

Document • ***Gavriil Protul, Viaţa Sfântului Nifon,*** **în Gabriel Cocora, *Episcopia Buzăului - o vatră de spiritualitate şi simţire românească*, Editura Episcopiei Buzăului, 1985, p. 24 - 25**

„Iară Sfântul (Nifon, n.n.) află turma neplecată şi neascultătoare biserica izvrătită şi cu obiciaiuri rele şi nesocotite. Şi chemă pre toţi egumenii de la toate mânăstirile ţării Ungrovlahii şi tot clirosul bisericii şi făcu sobor mare de împreună cu Domnul şi cu toţi boerii, cu preoţii şi cu mirenii şi slobozi izvoare de învăţătură limpede şi necurmat. Şi le spunea den Sfânta Scriptură şi-i învăţa pre toţi şi-i adăpa cu apa milei credinţei cei adevărate. Grăia-le den pravilă şi de lege, de tocmirea bisericii şi de dumnezeeştile slujbe, de domnie şi de boierie, de mânăstiri şi de biserici şi de alte rânduri de ce trebuia. Şi tocmi toate obiceaiurile pre pravilă şi pre aşezământul Sfinţilor Apostoli. Decii hirotoni şi doi episcopi şi le dete şi eparhii cu hotară, care câtu va birui şi-i învăţa pentru cum vor purta de grijă şi vor paşte oile care le sînt date în seamă, ca să se îndrepteze toată ţara aceia de la acei trei arhierei.”

4.2. Domnitori cu legături buzoiene

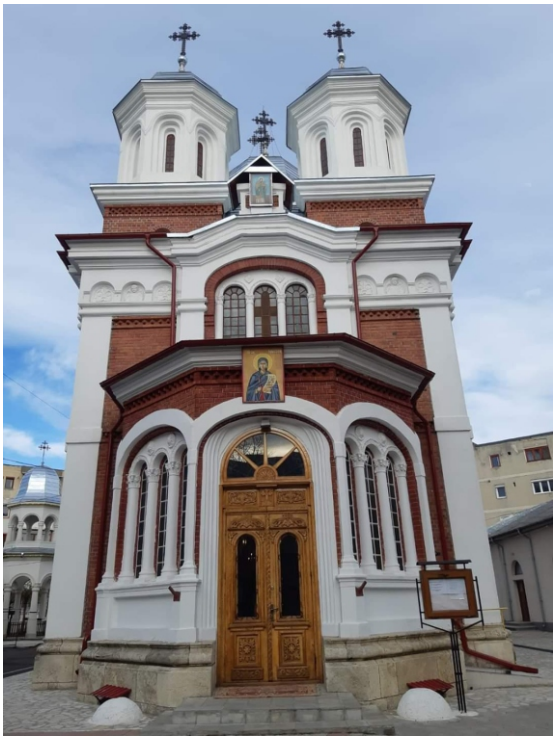
Ştefan cel Mare şi Sfânt (1457-1504)

Viteazul domnitor al Moldovei dorind să creeze un front românesc antiotoman a intervenit de nenumărate ori în politica internă a Ţării Româneşti, aşezând pe tronul acesteia domnitori fideli care să i se alăture luptei sale neîncetate cu turcii: Laiotă Basarab, Vlad Ţepeş, Basarab cel Tânăr (Ţepeluş) şi Vlad Călugărul. Din păcate, doar vărul său, Vlad Ţepeş, i-a fost devotat, căzând însă repede victimă trădării boierilor săi, ceilalţi domnitorii supunându-se turcilor. Unele acţiuni militare le desfăşoară chiar aici, în zona Râmnicului: lupta de la Soci, din 7 martie 1471 şi cea de la Cursul Apei, din 18-20 noiembrie 1473, prin care obţine două mari victorii contra domnitorului muntean Radu cel Frumos. Prin lupta de la Râmnic, la 8 iulie 1481, îl alungă de la tronul Ţării Româneşti pe Ţepeluş, înlocuindu-l cu Vlad Călugărul.

Ştefan cel Mare (după Evangheliarul de la Humor)

Fiind un domnitor foarte credincios, avea obiceiul ca în amintirea luptelor purtate să ridice câte o biserică sau mănăstire, tocmai de aceea a fost numit Ştefan cel Mare şi Sfânt. La Râmnicu Sărat a ridicat o frumoasă biserică având hramul Sf. Cuvioase Parascheva.

Biserica „Sf. Parascheva" (Rm. Sărat)

Radu (Dragomir) Călugărul (1521)

Odată cu moartea învăţatului domnitor Neagoe Basarab (1512 - 1521), au reînceput luptele pentru tron între boierii Craioveşti, care îl susţineau pe Teodosie, fiul minor al lui Neagoe Basarab, şi Radu (Dragomir) Călugărul, susţinut de boierii buzoieni. Acesta a fost probabil fiul nelegitim a lui Vlad cel Tânăr, deci stră-strănepot al lui Mircea cel Bătrân. În tinereţe s-a călugărit o vreme (de aici porecla de „Călugărul") pentru a nu fi bănuit că râvneşte la tron. Sprijinit de boierii buzoieni nemulţumiţi de creşterea puterii boierilor Craioveşti, îl

învinge în luptă pe Teodosie, la Târgovişte, în data de 27 septembrie 1521, şi urcă pe tron. Cu sprijinul turcilor, adversarii săi revin şi, în urma unei noi lupte, la Târgovişte pe 14 octombrie 1521, este înfrânt, luat prizonier şi decapitat la Nicopole.

Vintilă-Vodă (1532 - 1535)

Fiul lui Radu Călugărul, Vlad Vintilă, născut la Fureşti (Izvorul Dulce) - Beceni, pe Valea Slănicului, a fost susţinut de puternica familie boierească a Brăgeştilor, care stăpânea sate şi munţi pe văile râurilor Slănic şi Câlnău. Acestora li s-au alăturat şi alţi boieri buzoieni, reuşind să-l înscăuneze domnitor, cu numele de Vintilă Vodă, în 1532. Prin căsătoria sa cu jupâniţa Rada, fiica vistiernicului Vlaicu din Cislău, averea şi puterea lui Vintilă Vodă erau destul de însemnate. Pentru aceste meleaguri numele său rămâne permanent legat de localitatea de pe Valea Slănicului - Vintilă Vodă, deoarece acolo a ctitorit mănăstirea-cetate Menedic. Aici a funcţionat şi prima şcoală înfiinţată în această zonă a ţării. În timpul domniei sale, boierii buzoieni au avut prilejul să se răzbune pe boierii Craioveşti în şirul nesfârşitelor lupte pentru domnie care au însângerat secolul al XVI-lea. Tocmai de aceea şi Vintilă Vodă a căzut victimă răzbunării Craioveştilor care l-au atras la o vânătoare şi l-au asasinat.

O nepoată a soţiei sale, Neaga, din familia boierilor din Cislău, s-a căsătorit cu domnitorul Mihnea al II-lea Turcitul, şi a intrat în legendele buzoienilor ca o întemeietoare de cetăţi şi mânăstiri. Mănăstirea Aninoasa, de lângă Buda de Cislău, unde a fost înmormântată, în 1622, este sigur întemeiată de această nefericită doamnă a Ţării Româneşti.

Vlad Vintilă, ©MJB

1900, Mănăstirea Vintilă-Vodă (Menedic)

Eveniment • *Cronicari munteni*, Ed. Militară, Bucureşti, 1988, p. 89

„Şi după aceia boiarii au rădicat domn pre Vintilă vodă den oraş de la Slatină. Ş-au făcut Vintilă Vodă sfânta mănăstire den Menedic. Şi au tăiat mulţi boiari. Dar când a fost al treilea an al domniei lui, s-au dus Vintilă vodă la Craiova, să vâneze cerbi preste Jiu, şi s-au sfătuit Vintilă vodă cu oamenii lui de taină, acolo să taie alţi boiari. Iar boiarii s-au gătit ei de au tăiat pre Vintilă vodă în malul Jiului."

Mihai Viteazul (1593 - 1601)

Mihai Viteazul este cel care deschide porţile epocii moderne a istoriei noastre prin realizarea primei uniri politice a celor trei ţări româneşti, Transilvania, Moldova şi Ţara Românească. În timpul domniei sale, Buzăul devine un important centru strategic în cadrul luptelor antiotomane şi acţiunilor sale privind unificarea ţărilor române. Pentru a-şi atrage boierii buzoieni, le oferă satisfacţia înfiinţării importantei dregătorii a Băniei şi aici, aşa cum era în zona Olteniei Banul de Craiova. Tocmai de aceea, încă din iunie 1597, pregătea aici, împreună cu Moise Szekely, căpitanul secuilor, o tabără pentru o armată care urma să desfăşoare o campanie de alipire a Moldovei.

Zona, şi mai ales drumurile Buzăului, sunt intens străbătute de armatele marelui voievod îndeosebi în perioada 1599 - 1601, când au loc acţiunile militare prin care sunt unite cele trei ţări româneşti: Ţara Românească, Transilvania şi Moldova. În toamna anului 1599, însuşi Mihai Viteazul, în fruntea unei armate, vine de la

Mihai Viteazul

Biserica Banu (Buzău), ©ABV

Bucov, pe Valea Nişcovului, şi apoi urcă pe drumul Văii Buzăului spre Transilvania, unde îl aşteptau secuii să i se alăture împotriva principelui Andrei Bathory. Tot pe aici, prin Buzău şi Râmnicu Sărat, a trecut în primăvara anului 1600 şi fiul său, Nicolae Pătraşcu, spre Moldova, pentru a o alipi Ţării Româneşti şi Transilvaniei. În toamna anului 1600, după pierderea Transilvaniei, viteazul voievod se retrage spre Ţara Românească, urmând din nou Valea Buzăului. Căpitanul său, Baba Novac, a luptat la Năeni şi Ceptura, contra polonezilor care au invadat ţara. După asasinarea lui Mihai Viteazul la Câmpia Turzii, urmaşul său, Radu Şerban, obţine în 1601 şi 1602, victoriile de la Gura Nişcovului şi Crucea Comisoaiei, contra polonezilor care insistau să-l aşeze domnitor pe Simion Movilă.

Matei Basarab (1632 - 1654)

Aşezat lângă raiaua Brăilei, stăpânită de turci, Buzăul a fost supus jafurilor acestora, deseori însoţiţi şi de prădalnicii tătari, iar ţinta lor principală nu putea fi decât Episcopia cu biserica sa, unde se credea că sunt depozitate

Matei Basarab, ©ABV

odoare de preţ. Biserica episcopală, construită de către domnitorul Radu cel Mare după 1502, ajunsese prin 1633 o adevărată ruină. De aceea, domnitorul Matei Basarab a hotărât construirea unei noi biserici în anul 1649, fiind remarcată de către călătorul sirian Paul de Alep. Catedrala Episcopală cu hramul *„Adormirea Maicii Domnului”* a suferit, la rândul ei, numeroase stricăciuni de-a lungul timpului, însă a fost mereu refăcută după planul din vremea domnitorului Matei Basarab.

Constantin Brâncoveanu (1688 - 1714)

Pentru domnitorul nostru martir, Buzăul constituia un spaţiu binecunoscut şi apropiat familiei sale. La Sărata, domnitorul avea vie, iar un ginere, Nicolae Roset, avea moşii aici, la Fundeni şi Cărpiniştea, aşa încât domnitorul făcea dese plimbări în zona noastră, la ginere, dar şi pe la vel stolnicul Mihalcea din Cândeşti, ori la căpitanul Mănăilă, din Mărăcineni. Tot aici, la Mănăstirea Bradu din Tisău, domnitorul a găsit potrivit să-şi adăpostească familia şi jupânesele boierilor din calea armatelor austriece, comandate de generalul Heissler în noiembrie 1689.

Mănăstirea Bradu

Ctitorul Bisericii „Adormirea Maicii Domnului“ din Râmnicu Sărat Domnitorul, Constantin Brâncoveanu, cu familia, şi unchiul său Mihail Cantacuzino (pictură de Pârvu Mutu Zugravul), ©ABV

Dicţionar

bănie = reşedinţa banului - marele dregător ce conducea o regiune de graniţă în Ţara Românească (instituţie de guvernare).

Document • ***Pisania Catedralei Voievodale*, în Epifanie Norocel, *Ctitorii voievodale în Eparhia Buzăului,* Editura Episcopiei Buzăului, 1988, p. 18**

„Cu voia Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu umbrirea Duhului Sânt eu, robul lui Dumnezeu Iisus Hristos, Io Mathei Basarab Voevod, împreună cu doamna mea Eleni, cercetat-am pre unde am aflat case dumnezeeşti, făcute de alţi domni bătrâni, strămoşii domniei mele şi le-am întărit şi le-am înnoit; deci fiind şi această sfântă biserică făcută de aceeaşi moşi ai domniei mele, văzându-să arsă şi stricată de păgâni, cu milosârdie şi cu nevoinţă ne-am îndemnat de am ridicat atât biserica stricată de tot şi am ziditu din temelie această sfântă casă unde se cinsteşte hramul Adormirii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Feciorie Marii, pentru sufletul domniei mele şi a răposaţilor domnii mele, pentru ca să aflăm lăcaş vieţii la înălţimea cerului; şi atuncia era îndreptători scaunului episcopii chir Serafim episcopul, iară îndemnător preste tot lucru bisericii era jupan Moisi, vel Spătar, la leat 7158 (1650), mai 30…”.

©ABV

Aplicaţii

1. Realizaţi, pe o pagină, o compunere cu titlul *Game of Thrones în istoria românilor*, pornind de la textul lecţiei şi de la documentul rubricii **Eveniment**.

2. Indicaţi pe harta judeţului, localităţile amintite în textul lecţiei referitor la Ştefan cel Mare şi Vintilă Vodă.

3. Pe baza textului privitor la Mihai Viteazul, refaceţi, pe o hartă mută a judeţului, traseul urmat de către armatele sale în perioada precizată în text.

4. Localizaţi pe harta judeţului zonele unde s-au desfăşurat lupte în secolele XVI – XVII.

5. Pe baza textului lecţiei şi de la Pisania redată la rubrica **Document**, completaţi pe o fişă de lucru următorul tabel:

Domnitorul	Faptele sale legate de judeţul Buzău
Ştefan cel Mare	
Vintilă Vodă	
Mihai Viteazul	
Matei Basarab	
Constantin Brâncoveanu	

Păstraţi fişa în portofoliul personal.

4.3. Buzăul la începutul modernităţii

Din secolul al XVII-lea, la Buzău, pe lângă negustorii localnici erau şi negustori braşoveni, evrei, turci şi gelepi, adică greci şi armeni, ce comercializau vite, mai ales oi, pe care le vindeau în câştig la Constantinopol. Viitorul Târg al Buzăului era şi loc de popas pentru negustorii şi cărăuşii care tranzitau zona, cu dughene de tot felul şi ateliere meşteşugăreşti: zidari, lemnari, fierari, rotari, curelari etc. ca să enumerăm doar pe cele legate de construcţii. Repararea şi întreţinerea morilor de pe Iazul Morilor sau a mijloacelor de transport era o activitate în creştere de la o epocă la alta, care presupunea o pregătire a noilor meseriaşi. Era astfel nevoie ca aceştia să dobândească cunoştinţele necesare activităţilor lor.

Confruntările militare dintre armatele ruse, austriece şi cele otomane din perioada 1736 - 1829 au avut de multe ori ca loc de desfăşurare zona Buzăului, astfel că târgoveţii se refugiau în satele din zona dealurilor. Principalul motiv pentru care localnicii preferau să se întoarcă la vetrele lor din oraş şi să nu părăsească definitiv aşezarea după atât de dese băjeniri erau tocmai condiţiile sociale şi economice prielnice uşor de refăcut: poziţionarea strategică la intersecţia unor drumuri esenţiale, în interiorul unei păduri fabuloase şi între ape curgătoare dulci favorizante, cu bogate resurse de hrană şi naturale.

După 1800, activitatea economică a oraşului ia amploare prin înfiinţarea numeroaselor brutării, simigerii, poverne, cârciumi şi prăvălii, încât prima jumătate a sec. XIX se constituie într-o adevărată perioadă de preindustrializare.

Tot acum, Buzăul se afirmă ca zonă specializată în grădinărit, legumele produse aici fiind la mare căutare. O contribuţie au avut-o şi bulgarii aşezaţi la Buzău, aceştia fiind menţionaţi încă de la începutul secolului al XVII-lea, într-un document din 26 mai 1613. În 1815 deja locuiau în Buzău 24 familii de bulgari grădinari. Ulterior, prin 1830, ruşii au aşezat pe aceste meleaguri o nouă colonie de bulgari, cu drept de *„străini statorniciţi în Buzău”*.

Eveniment • *Morile de apă de la Buzău*, conform *Documenta Romaniae Historica*, volumul VI, Editura Academiei, Bucureşti, 1985, p. 138

Morile de apă pentru cereale sunt consemnate pentru prima dată într-un document din 8 septembrie 1525, emis în cancelaria domnitorului Radu de la Afumaţi, care a dăruit Episcopiei 3 mori aflate pe Iazul Morilor. Acestea au contribuit la prosperitatea Buzăului medieval, Târgul Buzăului dezvoltându-se în jurul Iazului Morilor şi al vadului de trecere a Buzăului.

Până în 1603, pe cei aproape 10 km, cât măsura iazul, se menţionează existenţa a 13 mori, deşi este posibil ca numărul acestora să fi fost de 15. Proprietarii erau atât Episcopia, mănăstirile Banu şi Sozopolea, cât şi câţiva boieri. Iazul capătă de acum o funcţie preindustrială, alimentând un număr crescând de mori construite de-a lungul cursului său.

La sfârşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului următor, pe Iazul Morilor funcţionau 18 mori, un raport din 5 octombrie 1817 menţionând 41 roate de moară pe 18 vaduri, majoritatea proprietatea Episcopiei.

Moară de apă
(Muzeul „Astra“ Sibiu)

Studiu • *Târgul Drăgăicii*

O însemnătate deosebită pentru comerţul buzoian medieval a avut-o Târgul Drăgăicii, care are loc anual în jurul datei de 24 iunie. Iniţiat din vechime la poalele Penteleului, începând cu a doua jumătate a secolului al XVIII-lea acesta se mută lângă oraşul Buzău, aşa cum reiese dintr-un act emis de domnitorul Alexandru Ipsilanti la 26 august 1778. Aici se întâlneau locuitorii câmpiei cu cei ai muntelui, schimbându-şi produsele, la intersecţia celor două forme de relief, contribuind la creşterea rolului comercial al oraşului. Târgul este amintit în lucrarea lui Dimitrie Cantemir *„Descriptio Moldaviae”*.

Ştim că după anul 1800 acesta devine *„bâlci”* sau *„iarmaroc”* internaţional prin prezenţa, alături de români, a negustorilor turci şi bulgari. Prin multisecularitatea sa, Drăgaica buzoiană este cel mai cunoscut târg anual din România.

Preziosi - „Târg la Buzău“ (1869)

Drăgaica în 1959

Drăgaica 2019

Un semn al modernizării - Spitalul Gârlaşi. A fost primul spital din Buzău, construit de către paharniceasa Maria Minculeasa în 1793, în curtea Bisericii Gârlaşi. Clădirea din imagine s-a ridicat în anul 1907, pe str. Plevnei.

Aplicaţii

1. Pornind de la textul **Studiului** din lecţie şi de la propria experienţă legată de Târgul Drăgăicii, realizaţi un poster de promovare al acestuia.

2. Pe baza textului de la rubrica **Eveniment**, menţionaţi rolul Iazului Morilor în dezvoltarea oraşului Buzău.

3. Priviţi cu atenţie cele trei fotografii care prezintă Târgul Drăgăicii de-a lungul timpului. Evidenţiaţi trei deosebiri şi două asemănări.

Dicţionar

băjenire = părăsirea vremelnică a casei, ţinutului, patriei, din cauza invaziilor duşmane;

gelep = negustor oriental din evul mediu, care cumpăra vite din Ţările Române spre a le vinde cu preţ îndoit sau întreit la Constantinopol;

povarnă = instalaţie rudimentară pentru fabricarea rachiului;

prăvălie = local în care se vând mărfuri, magazin.

- *Boierii buzoieni, în rivalitate cu cei din Oltenia, puteau mobiliza armate puternice şi aveau averi cu care să le plătească. De aceea ei s-au implicat în luptele pentru obţinerea domniei în secolele XVI-XVIII. Pentru realizarea unui echilibru politic, Mihai Viteazul a înfiinţat la Buzău dregătoria Băniei.*
- *Importanţa economico - socială a ţinutului buzoian s-a evidenţiat prin susţinerea eforturilor domnitorilor în realizarea unităţii politice şi spirituale.*
- *Iazul Morilor a capătat o funcţie preindustrială, alimentând un număr crescând de mori construite de-a lungul cursului său.*
- *Drăgaica buzoiană este cel mai vechi şi cunoscut târg anual din România, atestat la 26 august 1778.*

„Casa cu blazoane“ din Chiojdu, construită în secolul al XVIII-lea

ILUMINISMUL LA BUZĂU

CAPITOLUL 5

Episcopul Dionisie Romano

Competenţe specifice: 1.1.; 1.2.; 2.2.; 2.3.; 2.4.; 3.2.; 3.4.; 4.4.; 4.5.; 5.1.

Activităţi de învăţare propuse:

- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- asumarea rolului unor personalităţi şi realizarea unor comentarii, dialoguri ale acestora;
- prezentarea relaţiilor de cauzalitate în evoluţia evenimentelor istorice;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- alcătuirea unor proiecte de grup care să prezinte tema „imaginii celuilalt” în diferite perioade istorice;
- asumarea de sarcini diferite în timpul participării la diferite proiecte;
- construirea unor opinii plecând de la surse în analiza unor fapte/procese ori personalităţi istorice;
- alcătuirea unor fişe de personaj ori privind fapte istorice.

Primele şcoli în zona Buzăului

Învăţământul buzoian şi-a început cu adevărat existenţa odată cu întemeierea Episcopiei Buzăului. Răspândirea Cuvântului Evangheliei putea fi făcută doar de cei care dobândeau ştiinţa înţelegerii sale prin citire şi scriere, aşa se face că în timpul lui Vintilă - Vodă s-a întemeiat prima şcoală în Nord-Vestul Munteniei, şcoala slavo-română de la Mănăstirea Menedic - comuna Mânzăleşti. Aici au dobândit ştiinţă de carte diecii, grămăticii şi probabil candidaţii la preoţie. Şcoala a avut o existenţă îndelungată, până către 1692, în vremea domnitorului Constantin Brâncoveanu, când elevii erau instruiţi de către dascălul Vasile. Pe lângă Şcoala de la Menedic, în cele 13 mănăstiri atestate în secolul al XVI-lea în cadrul Eparhiei Buzăului se formau nenumăraţi alţi ştiutori de carte. Unul dintre ei, amintit de izvoare pe la 1525, a fost grămăticul Coresi din Stâlpu, tatăl marelui tipograf, diaconul Coresi. Tot din acele timpuri, în 1592, este atestat şi primul scriitor de documente în limba română din judeţul Buzău - popa Grindină din Potoceni.

Mănăstirea Poiana Mărului - Bisoca, ©ABV

Documentele secolului al XVII-lea menţionează numeroşi preoţi, diaconi, dascăli, logofeţi şi grămătici ştiutori de carte, ceea ce dovedeşte existenţa a numeroase şcoli unde au dobândit învăţătură. Una dintre ele ar fi fost cea dintâi şcoală din Râmnicu Sărat, amintită la 1634, în care se învăţa carte în limba română. O alta putea fi cea de la Mănăstirea Poiana Mărului-Bisoca, ce a avut nu numai o activitate îndelungată, ci şi învăţători cu mare trăire duhovnicească, cum a fost, pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, Sfântul Vasile de la Poiana Mărului. Alte asemenea şcoli, întemeiate în acele vremuri sunt amintite la Bâscenii de Jos - Calvini, la Bozioru, iar la Păltineni, lângă Nehoiu, între 1700 şi 1734, a funcţionat o şcoală particulară de slavonă şi greacă.

Episcopul Mitrofan şi tiparniţa de la Buzău

Domnitorul Constantin Brâncoveanu a fost cel mai mare sprijinitor al culturii româneşti, unul dintre întemeietorii epocii moderne româneşti. El a strâns în jurul său învăţaţi umanişti atât din ţară cât şi de peste hotare, pentru a tipări cât mai multe cărţi. De aceea nu a pierdut prilejul de a şi-l apropia pe fostul

Episcopul Mitrofan, ©ABV

Tiparniţă medievală

Pravoslavnica mărturisire, ©ABV

episcop al Huşilor, Mitrofan, colaborator de seamă al Mitropolitului Dosoftei al Moldovei, cel care a dat tuturor românilor Psaltirea în versuri. Mitrofan a ostenit alături de stolnicul Constantin Cantacuzino, dar mai ales alături de fraţii Şerban şi Radu Greceanu, constituind un grup de lucru care a reuşit să tipărească prima capodoperă a limbii româneşti - Biblia de la Bucureşti, în 1688. Vodă Brâncoveanu a reuşit să facă din oraşul Buzău un adevărat focar al umanismului prin numirea lui Mitrofan ca episcop, marele meşter tipograf, întemeind aici una dintre primele tiparniţe ale Ţării Româneşti. Din 1691 şi până în 1702, ca vlădică al Buzăului, Mitrofan a tipărit 24 de volume: de la Pravoslavnica mărturisire - 1691, cele 12 Minee - 1698, Octoihul şi Triodul - 1700, la Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie - 1702. Episcopul Mitrofan a fost o mare personalitate culturală: traducător poliglot, versificator, corector şi gravor, cărţile ieşite din iscusitele sale mâini sunt adevărate monumente de artă tipografică.

Palatul Episcopal - monument al artei brâncoveneşti

Episcopii Buzăului, consideraţi demnitari importanţi ai ţării, aveau nevoie de o reşedinţă episcopală, unde să-i poată primi cum se cuvine pe oaspeţii de seamă. Palatul, în care fusese găzduit pe la 1654 călătorul sirian Paul de Alep, se deteriorase, deoarece în anii 1667, 1681 şi 1701, ţara trecuse prin puternice cutremure care au avut epicentrul în această zonă, încât era neapărată nevoie de unul temeinic construit. Harnicul şi eruditul episcop Mitrofan, în mod sigur, s-a plâns generosului domnitor Constantin Brâncoveanu de lipsa unei clădiri bine amenajate care trebuia să ofere funcţionalitate şi prestigiu instituţiei pe care o reprezenta. Abia sub urmaşul acestuia, în timpul episcopului Ioasaf, după 1708, domnitorul a găsit resursele necesare construirii Palatului Episcopal în forma ce păstrează şi azi liniile principale: la demisol beciul domnesc, cu opt bolţi, pe care se înalţă clădirea cu frumosul foişor încadrat de coloanele sculptate cu motive vegetale.

Până în zilele noastre au păstorit Eparhia Buzăului 40 de episcopi, în prezent fiind sub purtarea de grijă a Înaltpresfinţitului Ciprian, cu toţii contribuind la ridicarea spirituală şi îmbogăţirea culturală a acestor plaiuri.

Palatul Episcopal din Buzău, ©ABV

Palatul brâncovenesc din Râmnicu Sărat

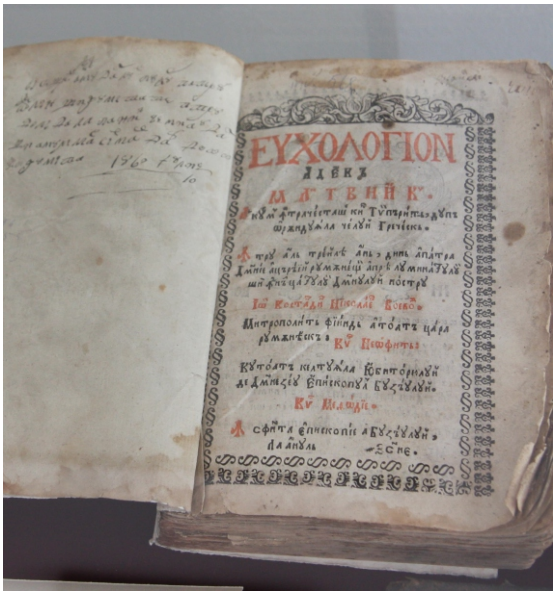
Învățământul buzoian în secolul al XVIII-lea

În secolul al XVIII-lea s-a manifestat şi în spaţiul românesc curentul cultural iluminist, iar domnitorii au depus eforturi ca poporul să primească lumina învăţăturii cu ajutorul şcolii. Domnitorul Constantin Mavrocordat a inaugurat la Buzău, în 1722, două şcoli, una grecească şi una slavonească, unde au fost elevi Dionisie Lupu, devenit mai târziu Mitropolitul Ţării, şi Samuil Tărtăşescu, ajuns episcop de Argeş. Începând cu 1766, domnitorul Alexandru Ipsilanti a reorganizat învăţământul din Ţara Românească, înfiinţând şi o şcoală domnească la Râmnicu Sărat, având ca limbă de predare româna. Şcoala slavonească de la Buzău a fost desfiinţată şi înlocuită de una în limba română, menţinându-se şi şcoala grecească. Pe lângă şcolile din Buzău şi Râmnicu Sărat, ori de pe lângă mănăstiri, în epocă au mai funcţionat şi altele pe lângă biserici, precum cele de la Păltineni-Nehoiu, Bozioru, Găvanu-Mânzăleşti, dar şi unele înfiinţate şi întreţinute de obştile săteşti, cum au fost cele ale moşnenilor din Chiojdu Mic, din Măneşti-Beşlii sau din Glodeanu-Siliştea.

Dionisie Romano - părintele învățământului buzoian

Odată cu intrarea în secolul al XIX-lea, numărul şcolilor săteşti a crescut permanent, fiind înfiinţate şi la: Pleşcoi, Săsenii Noi, Lunca, Fulga, Buda, Cârligele-Râmnicu Sărat, Cândeşti, Cislău, iar Revoluţia condusă de Tudor Vladimirescu a propus chiar înfiinţarea de şcoli cu cheltuiala bisericii. Consecinţa a fost imediată, deoarece încă din 1822, domnitorul Grigore D. Ghica a desfiinţat şcolile greceşti din ţară, iar la Buzău, odată cu venirea pe scaunul arhieresc a episcopului Chesarie, în 1825, se înfiinţează, pe lângă Episcopie, o şcoală de cântăreţi bisericeşti şi una de pictori.

Întemeietorul învăţământului modern la Buzău a fost profesorul naţional Dionisie Romano care, la 18 aprilie 1832, a deschis cursurile Şcolii Naţionale, ultimul local fiind pe locul unde se află azi Şcoala Gimnazială *„Episcop Dionisie Romano”*, din oraşul Buzău. Cu sprijinul tiparniţei de la Episcopie s-au tipărit şi primele manuale necesare procesului didactic, o *Bucoavnă*, un *Abecedar* românesc şi o *Geografie*, eforturile privind conducerea şcolii fiind preluate, după 1843, de profesorul Ion Costinescu. În aceeaşi

Evhologhion (Buzău, 1747), ©ABV

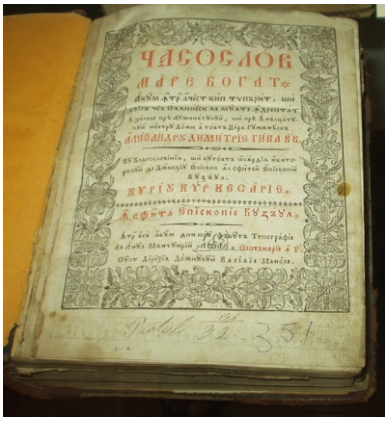
Dionisie Romano, ©ABV

perioadă, la 15 august 1836, Episcopul Chesarie a înfiinţat Seminarul Teologic, numindu-l ca director pe profesorul ardelean Gavriil Munteanu, reuşind ca până în 1838 să-i construiască şi cea mai impunătoare clădire din oraş la acea vreme. Anul 1838 a adus şi înfiinţarea a 119 şcoli săteşti cu 1276 de elevi, încât nevoia de dascăli pentru numărul crescut de şcolari devine imperioasă. De aceea, Dionisie Romano întemeiază şi o Şcoală Normală pentru pregătirea acestor dascăli.

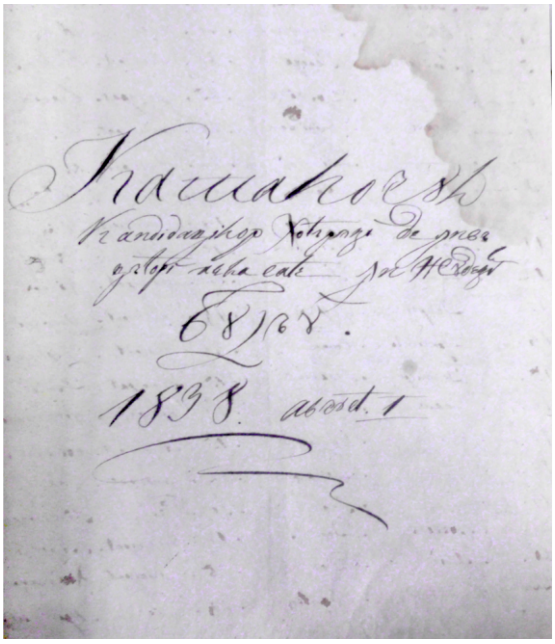
Tot în 1838 a luat fiinţă Revizoratul Şcolar al judeţului Buzău, actualul Inspectorat Şcolar. Treptat numărul şcolilor creşte, astfel că pentru anul 1841, în judeţul Buzău sunt menţionate 109 şcoli cu 1744 elevi, iar pentru judeţul Râmnicu Sărat 91 de şcoli cu 1740 elevi. E de remarcat faptul că Eforia Şcoalelor a hotărât, la 13 ianuarie 1840, ca în aceste şcoli copiii de romi să aibă dreptul de a învăţa alături de cei ai românilor.

Seminarul „Chesarie Episcopul" din Buzău, ©ABV

Ceaslov mare bogat (Buzău, 1837), ©ABV

1838. Catalogul candidaţilor hotărâţi de învăţători pe la sate în judeţul Buzău

Document - Antonie Plămădeală în *Spiritualitate şi istorie la Întorsura Carpaţilor*, Vol 2, Editura Episcopiei Buzăului, 1983, p. 66 - 67

„...la Buzău, oficialităţile civile au tergiversat punerea în practică a dispoziţiunilor Regulamentului Organic, pe motiv că nu găseau local. Abia în 1832 s-a găsit o casă, cu ferestre de hârtie, învelită cu paie, în curtea unui han, total nepotrivită. (...) De aceea, Chesarie s-a hotărât să clădească el un local pentru şcoala naţională. A adunat 2.000 de lei şi cheresteaua necesară şi a făcut un apel public pentru a stimula şi alte donaţii din partea locuitorilor oraşului «pentru acest scop frumos şi patriotic». Orăşenii au mai adunat şi ei 2500 de lei. Şcoala era situată pe Uliţa Târgului, în centru, cam pe unde este astăzi Biserica Sfinţii Îngeri, şi a fost inaugurată cu oarecare solemnitate, la 10 decembrie 1833".

Dicţionar

iluminism = curent ideologic şi cultural antifeudal care preconiza înlăturarea nedreptăţilor sociale şi perfecţionarea morală prin răspândirea culturii, a „luminii" în popor.

Eveniment • **Constantin Coman, Nicolae Moraru, *Seminarul Teologic „Chesarie Episcopul din Buzău” - Monografie*, Editura Arhiepiscopiei Buzăului şi Vrancei, Buzău, 2016, p. 14**

Meritul pentru deschiderea Seminarului Teologic buzoian, la 15 august 1836, i-a aparţinut în bună parte episcopului Chesarie. La mijlocul lunii august, de ziua hramului Catedralei Episcopale, într-o atmosferă solemnă, primii 28 de elevi au păşit pragul acestei şcoli care avea să devină emblematică pentru cultura şi educaţia tinerelor generaţii de la Curbura Carpaţilor. Deşi nu a putut fi prezent la manifestaţiile prilejuite de inaugurarea noii şcoli buzoiene, pe care el însuşi o înfăptuise, fiind reţinut cu treburi la Bucureşti, episcopul Chesarie a transmis tinerilor elevi seminarişti, prin arhimandritul Eufrosin Poteca, o epistolă plină de îndemnuri: *„De la Dumnezeu dar, o iubiţii noştri fii, să începeţi pre Dumnezeu să-L chemaţi întru ajutorul vostru, pre Dumnezeu să-L rugaţi ca să vă trimită din ceruri luminele Sale şi să vă lumineze mintea ca să înţelegeţi cuvintele Lui şi să umblaţi în cărările poruncilor Lui. Pre Dumnezeu să-L aveţi pururea în mintea voastră … ”*.

Aplicaţii

1. Pe baza lecţiei, indicaţi pe harta judeţului localităţile unde au funcţionat primele şcoli.

2. Citiţi cele două documente de la rubricile **Eveniment** şi **Document**. Evidenţiaţi meritele Episcopului Chesarie în dezvoltarea învăţământului buzoian.

3. Priviţi cu atenţie imaginile „Casei cu blazoane“ (p. 54), Palatului Episcopal de la Buzău şi pe cea a Complexului brâncovenesc de la Râmnicu Sărat (p. 57), evidenţiaţi trei caracteristici ale arhitecturii brâncoveneşti. Căutaţi pe internet şi alte monumente ale arhitecturii brâncoveneşti din ţară. Realizaţi o comparaţie între acestea şi cele din zona noastră.

4. Pornind de la textul lecţiei, precizaţi două argumente pentru care Dionisie Romano merită să fie numit „părintele învăţământului buzoian”.

5. Pe baza fotografiei care înfăţişează o tiparniţă medievală, încercaţi să stabiliţi, împreună cu profesorul, principalele operaţii necesare tipăririi unei cărţi.

6. Privind pozele de mai jos, comparaţi condiţiile în care învăţau copiii din secolul al XIX-lea cu cele de astăzi. Precizaţi două asemănări şi două deosebiri.

7. Comparaţi numărul şcolilor şi elevilor din 1838 cu cel din prezent. Exprimaţi un punct de vedere argumentat.

• *Buzăul a fost unul din cele şase centre tipografice ale Ţării Româneşti, întemeiat de către Episcopul Mitrofan care, prin activitatea sa, deschide epoca iluministă în acest colţ de ţară. Opera sa de luminare a poporului prin cultură şi şcoală a fost continuată, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, tot de către slujitori ai Bisericii, Dionisie Romano şi Episcopul Chesarie.*

CAPITOLUL 6

BUZĂUL ŞI MODERNITATEA

6.1. Buzăul şi făurirea statului român modern • 6.2. Buzăul în perioada consolidării statului român modern • 6.3. Viaţa socială, politică, educaţională şi culturală buzoiană la sfârşit de secol XIX şi început de secol XX

Domnitorul Alexandru Ioan Cuza la Buzău, ©ABV

Competenţe specifice: 1.2.; 2.3.; 2.4.; 3.2; 3.3; 3.4; 4.2; 4.5; 5.1

Activităţi de învăţare propuse:

- elaborarea unui comentariu folosind o cronologie prestabilită;
- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- asumarea rolului unor personalităţi şi realizarea unor comentarii, dialoguri ale acestora;
- prezentarea relaţiilor de cauzalitate în evoluţia evenimentelor istorice;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- asumarea de sarcini diferite în timpul participării la diferite proiecte;
- imaginarea unor situaţii faţă de care trebuie să-şi prezinte şi să-şi argumenteze opinia;
- construirea unor opinii plecând de la surse în analiza unor fapte/procese ori personalităţi istorice;
- alcătuirea unor fişe de personaj ori privind fapte istorice;
- utilizarea motoarelor de căutare pentru a realiza un portofoliu de imagini, filme, fotografii referitoare la teme de istorie locală;
- realizarea în echipă a unei prezentări cu mijloace digitale pe o temă de istorie locală.

Anul 1848 - Personalităţi şi evenimente

În primăvara anului 1848 Europa a fost cuprinsă de revolte ale naţiunilor dornice să se elibereze de sub dominaţia marilor imperii pentru a-şi constitui state proprii, de aceea Revoluţia europeană a fost numită *„primăvara popoarelor”*. Revoluţia română a fost parte a acestei mişcări europene de emancipare naţională.

Anul 1848 reprezintă o etapă esenţială în istoria ţării noastre. Forţele revoluţionare române s-au ridicat la luptă pentru eliberarea de sub stăpâniri străine, libertate, unitate naţională şi egalitate între naţiuni.

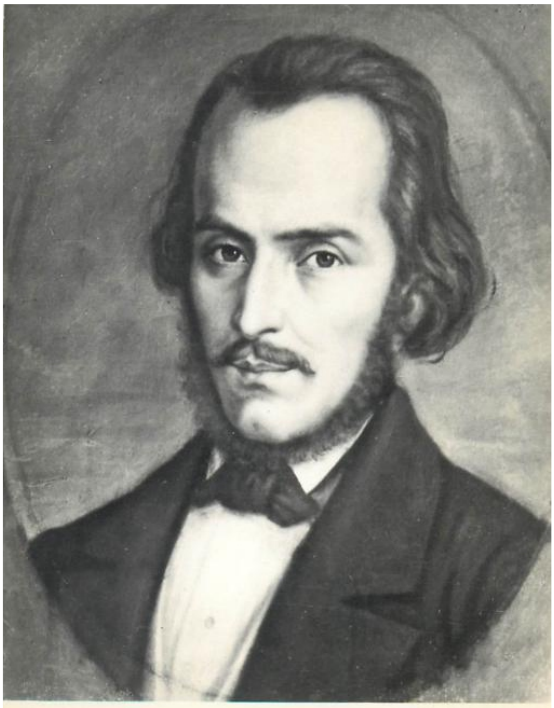
În Ţara Românească, revoluţionarii au reuşit să cucerească puterea în stat. Nucleul lor provenea dintr-un grup de tineri ce studiau la Paris şi care prin 1845 se constituiseră într-o asociaţie revoluţionară. Cu toată opoziţia autorităţilor, revoluţia a început la Islaz, în 9 iunie 1848, unde s-a format primul guvern revoluţionar compus din Ion Heliade Rădulescu, Ştefan Golescu, Christian Tell, cărora la Bucureşti li se adaugă Nicolae Bălcescu, Gheorghe Magheru, A. C. Golescu şi C. A. Rosetti. La presiunea poporului domnul a abdicat, iar guvernul a început să aplice programul revoluţiei: a instituit steagul naţional tricolor (roşu, galben şi albastru), cu deviza „Dreptate Frăţie”, a desfiinţat rangurile boiereşti, ca şi pedeapsa cu bătaia şi moartea, a abolit cenzura, a eliberat deţinuţii politici, a trecut la organizarea armatei, a început rezolvarea problemei agrare etc. Însă, în septembrie 1848, trupele turceşti şi cele ruseşti au invadat ţara şi au înfrânt, după o rezistenţă destul de puternică, revoluţia.

Documentele vremii consemnează participarea buzoienilor la evenimentele revoluţionare din 1848 izbucnite în Ţara Românească, Buzăul fiind cel dintâi oraş de provincie în care s-au înfiinţat detaşamente ale gărzii naţionale. Guvernul Provizoriu a numit ca administrator al judeţului pe Ioan Filipescu, venit pe 16 iunie la Buzău.

La 22 iunie, Nicolae Bălcescu, care urma să-l întâmpine pe diplomatul turc Talaat Efendi, a aşteptat câteva zile la Buzău din cauza apelor râului, umflate de ploi.

În contextul evenimentelor de la 1848 se înscriu şi acţiunile revoluţionarilor din fostul judeţ Slam Râmnic. Între aceştia s-au remarcat Scarlat Turnavitu, cârmuitorul judeţului, Mihalache Zăgănescu, Sotirache Ţăranu şi Neagu Benescu, reprezentantul clăcaşilor. Ei au mers prin sate şi au explicat punctele programului revoluţiei - Proclamaţia de la Islaz, dezminţind zvonurile care-i făceau pe mulţi neîncrezători în izbânda revoluţiei.

Nicolae Bălcescu a vizitat pentru scurt timp şi Focşanii Munteni, dorind să se informeze despre prezenţa trupelor ruseşti în Moldova, dar

Nicolae Bălcescu (1819 - 1852)

şi pentru a cunoaşte realităţile din judeţ. La 21 iunie, în oraşul Buzău a avut loc o manifestaţie populară de amploare, care a marcat cele zece zile de la izbânda revoluţiei din 11 iunie de la Bucureşti. Pentru instituirea unor măsuri ferme în acest district de la graniţa Munteniei cu Moldova, la 28 iunie 1848, a fost numit ca administrator al districtului Slam Râmnic, Ion C. Brătianu, un alt mare fruntaş al revoluţiei, care nu a reuşit să se prezinte la post deoarece era o mai mare nevoie de el la Bucureşti.

În judeţele Buzău şi Slam Râmnic au fost comisari de propagandă care mergeau prin sate pentru a explica punctele programului revoluţionar, în special pe cel de-al treisprezecelea, care se referea la reformele din domeniul agrar. Ei cereau grabnica emancipare a clăcaşilor şi împroprietărirea lor prin despăgubirea proprietarilor şi combăteau zvonurile marilor proprietari că sătenii vor lăsa pământul nelucrat.

În ziua de 13 septembrie 1848, Scarlat Turnavitu, împreună cu o mulţime de săteni, au protestat împotriva prezenţei trupelor ruseşti intervenţioniste, despre a căror sosire a fost anunţat printr-o circulară a Guvernului Provizoriu. Ei s-au postat în latul drumului şi au încercat să-i împiedice să intre în Muntenia. Ocârmuitorul şi sătenii care-l însoţeau, în frunte cu preoţii cu evangheliile în mână, au fost bătuţi şi arestaţi. Prezenţa celor 2000 de soldaţi ruşi în judeţ a potolit spiritele, astfel că noul administrator al judeţului raporta că în urma măsurilor instituite, situaţia era sub control, după ce au fost arestaţi cei care au fost implicaţi în evenimente şi închiderea şcolilor (deoarece mulţi învăţători au participat la acţiunile revoluţionare organizate).

Buzoienii şi Unirea Principatelor

Unirea Principatelor a fost caracterizată de Mihail Kogălniceanu ca fiind *„cheia bolţii fără de care s-ar prăbuşi întregul edificiu naţional”*, de aceea întreaga generaţie a revoluţionarilor de la 1848 a luptat pentru înfăptuirea acestui măreţ ideal.

Eveniment • *Ministerul Trebilor din Lăuntru al Ţării Româneşti scria administratorului districtului Buzău, conform Arhivelor Naţionale Istorice Centrale, fond Ministerul de Interne, Dosar 244/1848*

„D. Nicolae Bălcescu, secretarul guvernului provizoriu, însărcinat fiind din partea acestui guvern ca să întâmpine pe Ex. Sa Talaat Efendi la întoarcerea-i din Moldavia şi să-l însoţească până aici în capitală, se scrie dumitale de a da d-lui Bălcescu toată ascultarea şi să îndeplineşti cu întregime toate dispoziţiile ce va găsi d-lui cu cale a se lua, atât în împrejurarea de care s-a vorbit, cât şi orice alta privitoare la osebitele măsuri şi întocmiri hotărâte din partea Guvernului pentru administraţia acelui judeţ”.

Nicolae Bălcescu a profitat de faptul că nu a putut părăsi Buzăul şi a scris o scrisoare lui Alexandru G. Golescu-Arăpilă, în care îi dă o serie de sfaturi privind mersul revoluţiei.

Scarlat Voinescu (1818 - 1869),©MJB

În urma Războiului Crimeei (1853 - 1856), Congresul de Pace de la Paris a propus unirea Moldovei cu Valahia şi a cerut consultarea românilor prin alegerea unor Adunări ad-hoc.

Imediat în cele două principate s-au constituit în 1856, la Bucureşti şi la Iaşi, Comitete de Unire. La 16 martie 1857 s-a organizat şi la Buzău, Comitetul de Unire al Districtului, format din 15 membri. Aceştia erau reprezentanţi ai tuturor categoriilor sociale, preşedinte fiind desemnat Scarlat Voinescu.

În toate judeţele Munteniei s-au organizat alegeri pentru desemnarea reprezentanţilor în Divanurile ad-hoc. În urma alegerilor din septembrie 1857, cei şapte deputaţi ai judeţului Buzău erau: episcopul Filotei, Scarlat Voinescu şi Nicole Pâcleanu, din partea marilor proprietari, Costache Ciochinescu pentru clasa micilor proprietari, Nae Stănescu, reprezentant al orăşenilor, preotul Vasile Serea şi Costache Moglan, învăţător din Grabicina, reprezentant al clăcaşilor.

Unirea Ţării Româneşti şi a Moldovei de la 1859 reprezintă un moment decisiv în istoria românilor, ce a însemnat aşezarea în aceeaşi structură politico-administrativă a unei treimi din teritoriul locuit de români. A fost o acţiune de mare voinţă românească şi o împlinire de excepţională importanţă, care a exprimat voinţa de unire a românilor din cele două principate surori, afirmată clar şi răspicat de către membrii *„partidei naţionale“*.

Adunarea ad-hoc de la Bucureşti

Domnitorul Al. I. Cuza şi soţia sa, doamna Elena, ©MJB

Şi în Muntenia, alegerile s-au desfăşurat în conformitate cu prevederile Convenţiei de la Paris, fiind aleşi membrii Adunării Elective. Aceştia, la 24 ianuarie, în Hotelul Concordia din Bucureşti, au consfinţit dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza. Electorii buzoieni din cadrul Adunării Elective au fost: Scarlat Voinescu, Iancu Marghiloman, Costache Deşliu, Mihail Pleşoianu şi episcopul Filotei.

Între 24 şi 25 ianuarie 1859, buzoienii au ieşit pe străzi, în grădini şi pieţele publice, bucuroşi la auzul veştii că alesul Moldovei, Alexandru Ioan Cuza, a devenit şi alesul Ţării Româneşti, act care genera Unirea Principatelor. Hora Unirii s-a jucat cu un entuziasm deosebit şi de către locuitorii capitalei judeţului Slam-Râmnic, în acel timp aflată pe partea dreaptă a Milcovului, la Focşanii Munteni.

Buzoienii i-au făcut domnitorului Alexandru Ioan Cuza o primire triumfală, la trecerea sa spre Bucureşti, la 6 februarie 1859. La Poşta Câlnău, înaltul oaspete a fost aşteptat de către administratorul districtului împreună cu un grup masiv de săteni şi sătence. La Episcopie, în cadrul unei emoţionante ceremonii, au ţinut discursuri de

bun venit profesorul Dimitrie Racoviţă şi Irina Marghiloman. Manifestaţia impozantă a buzoienilor a culminat cu găzduirea peste noapte a domnitorului în complexul episcopal.

A doua zi, Alexandru Ioan Cuza, în aclamaţiile publicului constituit din bărbaţi, femei, tineri, copii şi bătrâni, a plecat spre Ploieşti, pe Strada Mare. Sub imperiul emoţiei, buzoienii au venit de bunăvoie, s-au bucurat, au dansat, la acest moment definitoriu pentru istoria noastră.

În martie 1859, buzoienii au întâmpinat cu ospitalitatea specific românească, trupele moldovene care se deplasau spre cazarma de la Ploieşti, acordându-le găzduire şi hrană gratuit, gest ce a mişcat pe cei doi comandanţi care au trimis o scrisoare de mulţumire municipalităţii.

Un an mai târziu, la 23 ianuarie 1860, Domnitorul Cuza a poposit din nou la Buzău, întâmpinat de o mare mulţime, marcând a doua oară cu buzoienii, Unirea Principatelor.

Domnitorul Unirii a reuşit în numai şapte ani de domnie să înfăptuiască importante reforme care au pus bazele modernizării ţării: secularizarea averilor mănăstireşti, reforma agrară, legea învăţământului etc.

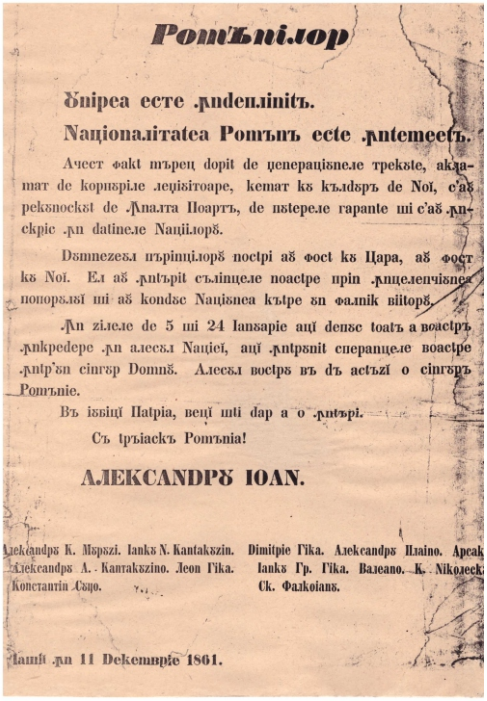
Camera din Palatul Episcopal unde a fost găzduit Alexandru Ioan Cuza în 1859, ©MJB

Iancu Marghiloman

Irina Marghiloman

Ромънилор

Унірea есте дндеплінітъ.

Націоналітатea Ромънъ есте дптемеіатъ.

Ачест фаптъ мъреţ dopit de ţeneраţіsneле трекяте, акламат de корпърile леціsітоare, кетат кя кълдъръ de Noi, с'аў рекзпоскят de Дпалта Поартъ, de нтереле гарантe ші с'аў дпскріс дп datineле Націілорў.

Dомнезеў пърінţілорў пострі аў фост кя Цара, аў фост кя Noi. Ел аў дпъріт съліпцеле ноастре прin дпцелеnчіsнеа попорълуї ші аў кondзс Націsнеа кътре зн фалнік вііторў.

Дп зілеле de 5 ші 24 Іанзарie ацї дензс тоатъ а воастръ дпкредere дп алеsа Націеї, ацї дпрзнит спераnцеле ноастре дптр'зн сінгър Domнъ. Алеsа воастръ въ дъ астъзї о сінгъръ Ромънie.

Въ ізвіцї Патріа, вецї ші dар а о дпърі.

Съ трзіаскъ Ромъніа!

АЛЕКСАНДРЪ ІОАН.

Александръ К. Мързці. Іанкъ N. Кантакззін. Dimitріe Гіка. Александръ Іпаіно. Арсак Александръ А. - Кантакзzіно. Леон Гіка. Іанкъ Гр. Гіка. Валеапо. К. Николеск Константін Сзцо. Ск. Фалкоіанъ.

Іаші дп 11 Декемвріе 1861.

Proclamaţia lui Cuza, transmisă poporului, referitoare la firmanul din 2 decembrie 1861, prin care Turcia recunoştea Unirea din 24 ianuarie, ©MJB

Reformele sale au fost impuse printr-o domnie autoritară, ceea ce a nemulţumit clasa politică, care l-a forţat să abdice.

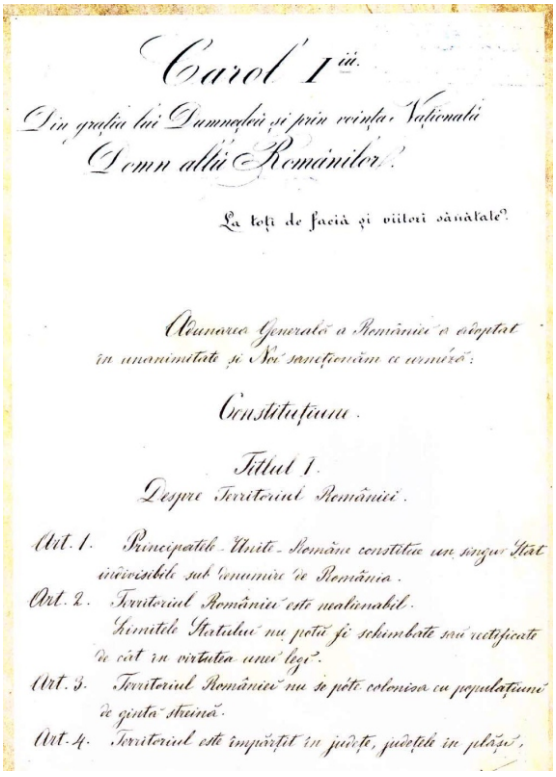
La 10 mai 1866 a fost adus pe tronul ţării principele german Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, fiind votat de către populaţie prin plebiscit. Noul domnitor a introdus ca formă de conducere monarhia constituţională şi a avut ca principale obiective modernizarea ţării şi obţinerea independenţei.

Domnia lui Carol I, cu cei 48 de ani - mai întâi ca domn şi apoi ca rege -, a rămas una dintre cele mai glorioase din istoria românilor, suveranul identificându-se cu mai toate etapele formării statului modern român.

Printre primele acte importante înfăptuite de Carol I a fost promulgarea Constituţiei din 1866, prima lege fundamentală, modernă, democratică, adoptată de reprezentanţii aleşi ai poporului român.

Carol I al României, Domn (1866 – 1881) şi Rege al României (1866 – 1914)

Carol I^iu.

Din gratia lui Dumnedeŭ si prin vointa Natiunali
Domn alliĭ Românilor.

La toţi de faciă şi viitori sănătate.

Adunarea Generală a României o adoptat
în unanimitate şi Noi sanctionăm ce urmează:

Constituţiunea.

Titlul I.
Despre Teritoriul României.

Art. 1. Principatele Unite Române constitue un singur Stat
indivisibil sub denumire de România.
Art. 2. Teritoriul României este inalienabil.
Limitele Statului nu potŭ fi schimbate sau rectificate
de cât în virtutea unei legi.
Art. 3. Teritoriul României nu se pote colonisa cu populaţiune
de ginta straină.
Art. 4. Teritoriul este împărţit în judeţe, judeţele în plăşi,

Constituţia de la 1866

Regina Elisabeta a României

Studiu • *Costache Moglan – un Moş Ion Roată buzoian*

Născut pe la 1817 în satul Beciu, apropiat de Grabicina, *„din părinţi necunoscuţi”*, a fost sprijinit de către primarul satului, să urmeze Şcoala Normală din Buzău, întemeiată la 20 aprilie 1838 de către Dionisie Romano. Devenit un foarte bun învăţător, a fost remarcat de autorităţile judeţului, iar sătenii l-au ales, în 1857, ca deputat în Divanul ad-hoc al Ţării Româneşti: *„lăcuitorii unui întreg judeţ m-au ales ca să arăt dorinţele ţării şi la vreme păsurile clasei noastre plugăreşti”*.

În Divan a susţinut cu tărie Unirea Principatelor Moldovei şi Ţării Româneşti sub numele de România, precum şi celelalte revendicări care erau expresia dorinţelor *„Ţării”*: alegerea unui principe străin, neutralitatea şi autonomia ţării, precum şi alegerea unei Adunări Legislative reprezentative.

Devotat Unirii, domnitorului Unirii şi reformelor sale modernizatoare, Costache Moglan s-a aşezat în fruntea ţăranilor satului său la 1866 când, din cauza forţatei abdicări a lui Alexandru Ioan Cuza, au avut loc în ţară răscoale ale ţăranilor temători ca nu cumva câştigurile reformei agrare, care desfiinţase claca şi îi împroprietărise, să fie înlăturate. A continuat să rămână un om drept şi cinstit, un veritabil orator, o adevărată figură luminoasă pentru oamenii plaiurilor buzoiene, mândri că au avut şi ei un moş Ion Roată al lor. Învăţătorul Costache Moglan a trecut la cele veşnice la 15 ianuarie 1874, fiind înmormântat la Grabicina de Sus.

Dicţionar

clăcaş = ţăran obligat prin lege să presteze zile de clacă pe moşia boierului în schimbul lotului de pământ primit de la acesta.

constituţie = lege fundamentală a unui stat;

emancipare = ieşire de sub ocupaţia militară sau străină, ieşire de sub dominaţie, modernizare prin desprinderea de obiceiurile vechi, scoatere, prin lege, din starea de sclavie, robie sau iobăgie a unor colectivităţi umane, clase sociale etc.;

plebiscit = consultare prealabilă a cetăţenilor, care urmează să se pronunţe prin *„da”* sau *„nu”* asupra unui proiect de lege sau a unui act de stat de o importanţă deosebită;

partida naţională = a fost o grupare boierească iniţiată în anul 1835, căreia i s-au alăturat şi revoluţionari de la 1848 în scopul realizării unirea principatelor române;

reformă = transformare politică, economică, socială, cu caracter limitat sau de structură pentru a realiza un progres;

revoluţie = schimbare fundamentală a valorilor, a instituţiilor politice, a structurii sociale, a conducătorilor şi ideologiilor unei societăţi;

secularizarea averilor mănăstireşti = trecerea în proprietatea statului sub Cuza-Vodă (1863), a acestor averi, când s-a luat din mâinile călugărilor greci un foarte mare număr de moşii, ale căror venituri au trecut în stăpânirea statului;

stat naţional = tipul de stat care îmbină entitatea culturală a unei naţiuni cu cea politică, legitimându-şi suveranitatea şi guvernarea proprie.

Aplicaţii

1. Alcătuiţi, pe baza informaţiilor din lecţie, o listă cu numele revoluţionarilor buzoieni.

2. Precizaţi, pe baza documentului de la rubrica **Eveniment**, misiunea lui Nicolae Bălcescu la Buzău.

3. Stabiliţi, pe baza informaţiilor din lecţie, rolul comisarilor de propagandă în revoluţia de la 1848 din Ţara Românească.

4. Alcătuiţi un eseu de o jumătate de pagină, utilizând termeni istorici explicaţi la rubrica **Dicţionar**, care să dezvolte trei revendicări specifice Revoluţiei din Ţara Românească.

5. Precizaţi principalele momente ale desfăşurării revoluţiei de la Buzău.

6. Numiţi reprezentanţii buzoieni în Adunarea Electivă a Ţării Româneşti.

7. Realizaţi, pe baza **Studiului**, o caracterizare al lui Costache Moglan şi trimiteţi-o prin Messenger sau Instagram, colegului de bancă. Schimbaţi impresii asupra caracterizării.

8. Localizaţi pe harta judeţului Buzău, satul lui Costache Moglan.

9. Formulaţi ca o ştire de ziar, trecerea domnitorului Cuza prin Buzău.

Participarea buzoienilor la Războiul de Independență (1877 – 1878)

După adoptarea Constituției din 1866, obiectivul fundamental al națiunii române a devenit obținerea independenței și recunoașterea acesteia de către marile puteri, în condițiile în care societatea românească se moderniza în ritm rapid. Ocazia favorabilă a apărut odată cu declanșarea războiului ruso-turc, dezlănțuit în aprilie 1877, când România a acceptat ca trupe ruseşti să tranziteze teritoriul României. În replică otomanii au bombardat localități și porturi românești de la Dunăre.

Războiul pentru Independența României (1877 - 1878) a deschis țării noastre, după secole de asuprire otomană, porțile afirmării de sine, încât la 9 Mai 1877, când Adunarea Deputaților a proclamat Independența, a fost un entuziasm general. Independența a fost cucerită și cu grele sacrificii ale locuitorilor județului Buzău, atât pe câmpul de luptă, prin dorobanții, călărașii, roșiorii și artileriștii de pe aceste meleaguri, cât și prin acțiunea plină de elan și dăruire a populației

Militari în uniforme specifice Regimentului 8 Dorobanți Buzău și Regimentului 9 Râmnicu Sărat, participanți la Războiul de Independență, ©ANIC

Eveniment • *Omagiul buzoienilor pentru eroii Războiului de Independență*

Pentru cinstirea eforturilor și jertfei celor care au luat parte la acest război, în județul Buzău s-au organizat, în timp, numeroase acțiuni comemorative menite să întrețină flacăra vie a recunoștinței pentru cei care au udat cu sângele lor câmpiile Bulgariei în anii de glorie 1877 - 1878. În anul 1881, numeroși veterani au primit înalte distincții în semn de prețuire pentru faptele lor de curaj, precum Ordinul *„Steaua României”* clasa a V-a sau „Crucea Trecerii Dunării”, iar în 1927 li s-a conferit medalia jubiliară acordată cu ocazia a 50 de ani de la proclamarea Independenței. Unor comune din județ li s-au atribuit numele de Smârdan, respectiv Plevna, iar în anul 1911, la Cislău, s-a ridicat un monument, cunoscut sub numele de *„Statuia soldatului Neacșu”*, opera lui Frederic Storck.

civile care, prin rechiziţii, transporturi, cartiruiri de trupe, subscripţii pentru cumpărarea de arme, donaţii în bani, alimente, cereale, mijloace şi animale de transport sau materiale sanitare, au participat efectiv la câştigarea victoriei.

La momentul izbucnirii acestui conflict, activau în zonă două importante unităţi militare - Regimentul 8 Dorobanţi Buzău şi Regimentului 9 Dorobanţi Râmnicu Sărat. Încă de la

Mai 1907. Sărbătorirea veteranilor buzoieni ai Războiului de Independenţă, ©ANIC

începutul războiului, soldaţii celor două regimente au participat la operaţiunile de acoperire a frontierei dunărene şi de sprijinire a bateriilor de artilerie de la Calafat. Unităţile militare buzoiene s-au distins apoi în luptele de la Gorni-Dubnik, Plevna, Griviţa, Rahova şi Smârdan, începând cu luna august şi până la capitularea Imperiului Otoman. Ultima luptă la care au participat şi care a încheiat epopeea victorioasă a armatei române a fost cucerirea Vidinului, pe 2 februarie 1878.

Un număr de aproximativ 4.500 de buzoieni au participat la război, dintre care s-au evidenţiat numeroşi eroi precum: Ştefan Şişman, Benone Anastasiu, Alexandru Bărdescu, Alexandru Candiano Popescu, Ion Murgescu, Marin Giurcă. În total 165 de militari buzoieni şi 13 militari râmniceni s-au jertfit în Războiul pentru Independenţa României, numeroşi alţii fiind răniţi.

Viaţa socială şi economică

Timp de zece secole de frângere şi risipire, ţinutul Buzăului a reprezentat pentru ţăranii ardeleni din judeţele vecine, care treceau deseori vama Buzăului pe cărări numai de ei ştiute, un debuşeu economic, spiritual şi cultural. Cu ajutorul unei elite înţelepte şi responsabile, pe ambele versante ale Carpaţilor de Curbură, românii au început să aspire, asemeni italienilor, germanilor sau polonezilor, la făurirea unei ţări mari şi rotunde.

Secolul al XIX-lea aduce şi în ţara noastră revoluţia industrială, determinând progrese serioase în domeniul economic. Buzăul intră în era revoluţiei industriale prin exploatarea sistematică a bogatelor sale zăcăminte de petrol. La Niculeşti, Beceni, Beciu, Policiori, Dimiana şi Monteoru, încă din anul 1857, societăţile petrolifere *„Colombia”*, *„Naţionala Minieră”*, *„Româno - Belgiană”* şi *„Steaua Română”* au înfiinţat adevărate câmpuri de sonde. Cea mai mare producţie petrolieră, la nivel de judeţ, s-a obţinut în 1928, depăşindu-se 100.000 tone de ţiţei, din care o mare parte era prelucrat chiar în cele două rafinării care funcţionau în oraşul Buzău: „*Saturn*” şi *„Petrol Block”*.

Buzăul a deţinut în acel timp un loc de frunte în ţară şi în industria forestieră şi de prelucrare a lemnului prin înfiinţarea, la Nehoiu, în 1905, a Fabricii *„P&C Goetz&co”* care, pentru valorificarea producţiei sale de buşteni şi cherestea, a construit în anii 1907 – 1909, calea ferată Buzău – Nehoiaşu. Profitând de existenţa căii ferate şi de cererea de cărbune pentru locomotivele acesteia, în aceeaşi perioadă se începe exploatarea singurei mine de cărbuni care a existat în judeţ, la Ojasca-Unguriu, aparţinând Societăţii „*Miniera*” şi care a funcţionat până în 1938. Viaţa economică a judeţului s-a remarcat şi prin exploatările de chihlimbar de la Bahna şi Alunişu, comuna Colţi, carierele de piatră de la Măgura şi Gura Teghii, exploatările de pietriş din prundul râului Buzău şi de gips de la Odăile. Însă în domeniul

Studiu • *Grigore Constantinescu-Monteoru (1831 - 1898)*

A fost unul dintre cei mai de seamă oameni de afaceri ai Buzăului modern. Numele de Monteoru şi l-a adăugat de la cel al unei moşii pe care o avea în zona Chiojdu. Averea şi-a sporit-o prin investiţii în terenurile petrolifere cumpărate la Fundu Săraţii, lângă Merei. Cu timpul, localitatea a preluat numele marelui proprietar al locului, devenind Sărata-Monteoru.

Grigore Monteoru a fost poate cel mai de seamă *„petrolist”* român, având în exploatare peste 1000 de sonde, două mici rafinării şi unica mina de petrol din Europa. Pentru distribuţia petrolului şi a produselor rafinate a ridicat în 1872 gara Monteoru pe traseul căii ferate abia construite între Bucureşti şi Mărăşeşti. Din 1887 îşi concesionează afacerile cu petrol unei firme austriece care, din 1895, prin reorganizare, îşi ia numele de *„Steaua Română”*. La Monteoru a ridicat în 1888 un adevărat palat, înconjurat de un imens parc şi s-a dedicat întemeierii unei staţiuni balneare. Valoarea terapeutică a izvoarelor din zonă era cunoscută de mult de către săteni, iar rezultatele analizelor întreprinse de chimişti au confirmat-o. Începând cu anii 1892 - 1893, cu ajutorul arhitectului german Eduard Honzik, a ridicat primele construcţii: un hotel cu 50 de camere, un restaurant, instalaţii de tratament etc. În ziua de 1 iulie 1895 a avut loc inaugurarea oficială a staţiunii balneare care, în scurt timp avea să fie cunoscută în ţară şi în întreaga Europă. Cu prilejul lucrărilor pentru ridicarea complexului balnear, inginerul Honzik a descoperit primele obiecte din epoca bronzului, fapt care a determinat începerea săpăturilor arheologice care au sporit faima localităţii Monteoru.

În Bucureşti a ridicat un frumos palat, pe strada Victoriei, nr. 115, care şi astăzi reprezintă una dintre bijuteriile arhitecturale ale României, cunoscut cu numele de Casa Monteoru.

Grigore Monteoru a fost şi un important om politic, a pus bazele organizaţiei locale a Partidului Naţional Liberal, fiind ales mereu deputat sau senator, între anii 1876 şi 1898. S-a evidenţiat ca un mare susţinător al luptei pentru independenţă prin înfiinţarea, la 1 august 1877, a Comitetului judeţului Buzău pentru cumpărarea de arme pentru a sprijini acţiunile militare din Războiul de Independenţă.

Băile Sărata-Monteoru - Parcul

Vila Monteoru

materialelor de construcţie, de departe se remarcă fabrica *„Braniski & Rosazza”*, din Simileasca, înfiinţată în 1891 ca prima fabrică de ţigle din România.

Ramura industrială cea mai dezvoltată era cea alimentară, prin numeroasele sale mici întreprinderi de morărit şi panificaţie, care produceau vestiţii covrigi de Buzău, de ulei, alcool şi oţet, produse de carmangerie (cârnaţii de Pleşcoi) şi de marmeladă.

Buzăul, important nod de transporturi, participă la circuitul comercial prin calea ferată inaugurată în anul 1870 şi Atelierul de reparaţii material rulant (Depoul C.F.R.), iar gara, finalizată în anul 1873, devine o clădire reprezentativă a oraşului. La Râmnicu Sărat, gara feroviară, un adevărat simbol al oraşului prin frumuseţea sa arhitecturală, a fost edificată în perioada 1896 – 1898.

Gara Buzău, dată în folosinţă în anul 1873

Fabrica de cherestea Nehoiu, ©MJB

1912. Sondele de la Arbănaşi, ©MJB

1898. Hala de măcelărie şi pescărie din Buzău, ©MJB

Aplicaţii

1. Pe baza informaţiilor obţinute din sursele de istorie locală şi a discuţiilor cu profesorul, identificaţi participanţi ai Războiului de Independenţă din localitatea voastră.
2. Folosind Google Earth, localizaţi pe harta judeţului localităţile Smârdan şi Plevna, iar pe cea a Bulgariei locul luptelor de la Smârdan şi Plevna.
3. Pe baza lecţiei, selectaţi întreprinderile care au funcţionat în judeţul Buzău şi completaţi următorul tabel, după exemplul din prima rubrică:

Nr. crt.	Numele întreprinderii	Domeniul economic în care activa
1.	Fabrica *„P&C Goetz&co”*	Industria forestieră
2.		

4. Realizaţi o prezentare Power Point din 7 slide-uri, pe baza **Biografiei** lui Grigore Monteoru, prezentată în manual şi a imaginilor selectate referitoare la realizările sale, obţinute de pe internet.

6.3. Viaţa socială, politică, educaţională şi culturală buzoiană la sfârşit de secol XIX şi început de secol XX

Societatea buzoiană la sfârşitul secolului XIX şi început de secol XX

Industria era încă la începuturile dezvoltării sale, astfel că agricultura cu ramurile sale reprezenta pentru mai bine de 80% dintre buzoieni principala ocupaţie economică. Tradiţia agricolă a făcut ca în anul 1893 să se înfiinţeze în judeţul Buzău: Pepiniera Istriţa; viitoarea staţiune de cercetare pentru viticultură Pietroasa (Pietroasele); şi Depozitul de Remontă de la Cislău, în subordinea Ministerului de Război.

Ţărănimea sau *„talpa ţării”*, cum era numită, avea un nivel de viaţă deosebit de scăzut, în ciuda împroprietăririi ei prin reforma agrară din 1864, înfăptuită de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Ea rămăsese în continuare cu pământ puţin, fără utilaje agricole, fără credite şi cunoştinţe agricole, obţinea recolte slabe, cu muncă deosebit de multă şi grea. La aceste neajunsuri se adăugau numeroase alte nemulţumiri precum: sistemul arenzilor şi învoielilor agricole care îi împovăra, abuzurile arendaşilor şi autorităţilor, fiscalitatea ridicată, starea sanitară precară. De aceea în a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX lumea satelor trece prin numeroase frământări: se trimit plângeri autorităţilor, se distrug recoltele sau se devastează conacele, iar în anumite momente, ţăranii s-au răsculat. Aplicarea, în 1894, a „legii maximului taxelor şi contribuţiilor comunale“ a generat nemulţumiri şi în judeţele Buzău şi Râmnicu Sărat, încât în 1898 se semnalează revolte.

O altă lege, impusă în 1900 - „legea ţuicii”, care prevedea mărirea impozitului pe băuturile spirtoase, a determinat proteste la Buda, din fostul judeţ Râmnicu Sărat, iar în judeţul Buzău, la Pleşcoi, Pârscov, Mărunţişu, Cislău, Trestia, Calvini, Cândeşti, Gura Nişcov, Tisău, Năeni şi Breaza.

Răscoala din anul 1907, declanşată în comuna Flămânzi din judeţul Botoşani, s-a întins ca o flacără în toată ţara. În localităţile judeţelor Râmnicu Sărat şi Buzău sătenii au atacat reşedinţele proprietarilor, au devastat acareturile, şi-au împărţit cerealele şi alte bunuri, au distrus actele de învoieli agricole. În alte comune au tăiat lemne din pădurea proprie-

1900. Pepiniera Istriţa

1910. Herghelia Cislău

1916. Imagine din satul Nehoiaşu

Monumentul dedicat Răscoalei din 1907, amplasat în faţa Palatului Comunal din Buzău

tarilor sau au intrat cu plugurile în moşiile acestora. De asemenea, delegaţii ale sătenilor au înmânat prefecţilor memorii cu revendicările lor. Momentul cel mai dramatic a avut loc în ziua de 12 martie când sătenii comunelor din jur au luat cu asalt oraşele Râmnicu Sărat şi Buzău. La intrările celor două oraşe erau bariere alcătuite din trupe ale armatei. Miile de ţărani disperaţi au forţat cordoanele militare fiind întâmpinaţi cu gloanţe. Trei dintre ei au murit la Râmnicu Sărat şi alţi 11 la Buzău. În amintirea acelor triste evenimente s-a ridicat Monumentul *„1907”*, în faţa Palatului Comunal din Buzău, iar la Râmnicu Sărat s-a aşezat o placă comemorativă pe clădirea Primăriei.

Studiu • *Parcul Crâng*

Pădurea Crâng, astăzi în suprafaţă de 182 hectare, reprezintă cea mai valoroasă moştenire a buzoienilor. Rămasă din vechiul Codru al Vlăsiei şi cunoscută din vremuri străvechi ca *„branişte”* sau *„dumbravă”*; din ea face parte şi Parcul Crâng în suprafaţă de aproximativ 10 hectare (de 2 ori mai mare decât Herăstrăul şi de 10 ori mai mare decât Cişmigiul, celebrele parcuri ale Bucureştiului).

Din 1828, Crângul a fost folosit de buzoieni ca loc de promenadă, fiind, în continuare, proprietatea Episcopiei. În 1850, domnitorul Barbu Ştirbei l-a trecut, prin ordin domnesc, în proprietatea oraşului Buzău, ca grădină publică. Documentul menţiona că *„s-a încuviinţat darea acestui crâng pe seama oraşului, în care s-a şi înfiinţat o grădină pentru petrecerea publicului”*.

Situaţia juridică a Crângului a fost definitivată în şedinţa Camerei Deputaţilor din 29 ianuarie 1881, când a fost adoptată legea promulgată de Regele Carol I, prin care s-a recunoscut Primăriei dreptul de proprietate. Apoi Consiliul comunal s-a preocupat permanent să amenajeze Crângul, oferindu-i o înfăţişare asemănătoare marilor grădini publice europene.

Între anii 1886 - 1888 s-a construit o cale de legătură între oraş şi Crâng, prin prelungirea străzii Gârliţei, care a primit numele de Bulevardul Parcului. În 1896 bulevardul primeşte numele marelui om politic liberal Ion C. Brătianu, iar după 1948, pe cel al lui Nicolae Bălcescu.

Tot în acea perioadă Crângul a fost reamenajat, construindu-se aleile interioare, Pavilionului pentru muzica Regimentului 8 Dorobanţi şi a fost săpat un şanţ împrejmuitor. Lucrările au continuat în anul 1897, când a fost construită o locuinţă pentru pădurar; a fost reclădit Bufetul; a fost betonat eleşteul şi s-a construit un stăvilar; au fost amenajate insuliţa, pavilionul şi podul de acces la grota artificială; s-au construit două havuzuri în faţa bufetului; au fost placate cu dale trotuarele din jurul clădirii şi s-au instalat trei grupuri statuare. În acelaşi an au început lucrările de alimentare cu apă a oraşului prin construirea unui rezervor (castel de apă), folosind surse din Crâng.

Heleşteul şi turnul de apă, ©MJB

Modernizarea acestei *„Uzine de apă”* a continuat după 1913, efectuându-se alte foraje, lucrările fiind finalizate abia în 1924 când a fost construit un nou castel (rezervor) de apă.

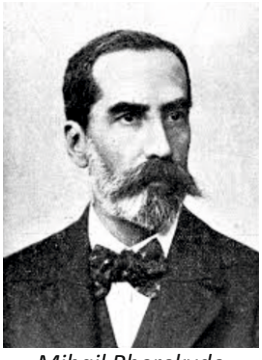
Cu ocazia desfăşurării concursului naţional de oină, organizat în 1904, la Buzău s-a amenajat şi primul stadion în actualul spaţiu ocupat de arena sportivă a Clubului *„Gloria ”*.

Activitatea politică la Buzău

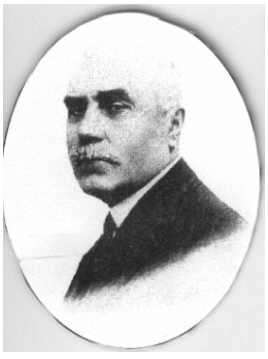
La Buzău a pulsat o puternică viaţă politică, aici activând secţiuni ale principalelor formaţiuni politice: Partidul Naţional Liberal (P.N.L.) şi Partidul Conservator (P.C.). La înfiinţarea Partidului Naţional Liberal, pe 24 mai 1875, între membrii fondatori au fost şi buzoienii Gheorghe Vernescu şi Alexandru Candiano-Popescu.

Cele două mari grupări politice şi-au înfiinţat şi la Buzău organizaţii, P.N.L după 1880, iar P.C, în 1902. Între acestea s-a desfăşurat în timp o acerbă concurenţă politică, temperată de către regele Carol I, care a introdus sistemul *„rotativei guvernamentale”* prin alternarea lor periodică la putere.

Dintre personalităţile perioadei de început a celor două partide, la Buzău, s-au evidenţiat la Partidul Naţional Liberal: Grigore Constantinescu-Monteoru, Nicu I. Constantinescu, Mihail Pherekyde, Nicolae Fleva, Spiru Haret, Constantin F. Robescu, Constantin Angelescu, Alexandru Lupescu, Gună N. Vernescu, Teodor Bagdat, iar la Partidul Conservator: Alexandru Marghiloman, Constantin C. Arion, Gheorghe Costa-Foru.

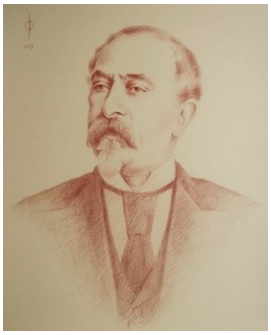
Mihail Pherekyde

Constantin Angelescu

Constantin C. Arion

Gheorghe Costa-Foru

Evoluţia învăţământul buzoian în epoca modernă

După revoluţia de la 1848 autorităţile au hotărât închiderea tuturor şcolilor deoarece majoritatea profesorilor şi învăţătorilor participaseră la evenimentele revoluţionare. Abia în 1851 se redeschid o parte dintre ele, însă către 1857 - 1858 învăţământul revine la normalitate, prin redeschiderea tuturor şcolilor, şi tot din aceşti ani a început să se introducă alfabetul latin în şcoli.

Abecedar la 1838, ©MJB

Un salt progresist în modernizarea cu adevărat a învăţământului s-a făcut prin aplicarea Legii instrucţiunii publice, una dintre cele mai de seamă opere reformatoare înfăptuite de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza în 1864. Prevederile sale vizau dezvoltarea învăţământului de toate gradele, pe trei cicluri: primar, secundar şi superior. Pentru ciclul primar se avea în vedere obligativitatea şi gratuitatea studiilor. Legea a contribuit din plin şi la creşterea numărului de elevi, acest fapt fiind deosebit de vizibil în judeţul Râmnicu Sărat unde, în 1864 erau 79 de şcoli faţă de 47 în 1858, iar în judeţul Buzău, în acelaşi an, erau 92 de şcoli. Trei ani mai târziu, în 1867, s-a înfiinţat în oraşul Buzău, Gimnaziul - actualul Colegiu Naţional *„Bogdan Petriceicu Hasdeu”*, având ca director pe Basil Iorgulescu. Tot în acei ani s-au înfiinţat şi două şcoli de meserii pentru băieţi, iar la Râmnicu Sărat, începând cu 15 septembrie 1889, se înfiinţează Gimnaziul clasic de băieţi,

actualul Colegiu Național *„Alexandru Vlahuță”*. Din 1873 sunt atestate și primele școli ale naționalităților din orașul Buzău: o școală israelită și una maghiară.

1890. Gimnaziul „Tudor Vladimirescu“ din Buzău, actualul Colegiu Național „B. P. Hasdeu“

1898. Gimnaziul „Vasile Boerescu“ din Râmnicu Sărat, actualul Colegiu Național „Alexandru Vlahuță“

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea opera reformatoare în domeniul învățământului românesc desfășurată de către strălucitul pedagog Spiru Haret, și-a dezvăluit roadele și la Buzău. Legat de Buzău prin soția sa, Ana, fiica pitarului Ghiță Popa din Lipia, și bun prieten cu marele primar Nicu Constantinescu, Spiru Haret a înființat aici, în 1901, Școala Normală de băieți și nenumărate școli sătești. Acum a activat și istoricul buzoian Constantin Giurescu, profesor ce a devenit membru corespondent (1909) și apoi membru titular al Academiei Române (1914).

După 1900 s-au luat măsuri pentru ca învățământul de toate gradele să răspundă necesităților timpului astfel că învățământul a devenit un mijloc eficient de instrucție și educație și prin apariția școlilor profesionale: Școala Profesională de Fete, Școala Inferioară de Meserii etc.

Viața culturală

Centrul de maxim interes privind viața culturală din Buzăul sfârșitului de secol XIX și chiar prima jumătate a secolului XX a fost sala de teatru a Hotelului „*Moldavia*”, clădire ridicată în 1866 și distrusă de cutremurul din 4 martie 1977. Întreaga viață mondenă a orașului gravita în jurul acestei clădiri situate pe locul actualului sediu al Raiffeisen Bank, încât nu întâmplător în vecinătatea ei s-a ridicat mai târziu Palatul Comunal. Interiorul Teatrului „*Moldavia*” era asemănător cu actualele săli de operă, deasupra sălii erau două rânduri de loji și o galerie unde încăpeau în picioare 150 de spectatori. În afara trupelor de teatru venite în turneu din întreaga țară, după 1881 se înființează și aici o trupă de teatru în care și-au început ucenicia artiști de primă mărime ai scenei de teatru și de operă din România: actorul Aristide Demetriade, actorul și regizorul Velimir Vladimir Maximilian, tenorul Nae Leonard, baritonul Aurel Costescu-Duca, actorul Nicolae Niculescu-Buzău ș.a. Sala era gazda tuturor serbărilor școlare importante și a festivităților de sfârșit de an școlar, când pe scena sa urcau și erau admirați premianții școlilor importante ale orașului.

Sala „*Moldavia*” a fost gazda conferințelor susținute de către mari personalități ale culturii românești și de profesorii de marcă ai orașului sub egida Societăților culturale *„Ateneul”* și *„Amicii artei.”* Din 1908 sala își diversifică oferta prin proiecția de filme, însă primele reprezentații cinematografice la Buzău au început încă din 1904.

Întreaga societate românească la final de secol XIX avea ca reper realizarea unității naționale depline. În acest sens se înființează la Buzău, în 1891, iar la Râmnicu Sărat, în 1892, secțiile locale ale *„Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor”*. Solidaritatea buzoienilor cu românii aflați sub stăpâniri străine se va manifesta prin numeroase acțiuni în sprijinul acestora, prin demonstrații și conferințe de sprijin.

Nicu I. Constantinescu s-a născut în 1840, la Craiova, unde a urmat cursurile primare şi liceale, după care şi-a continuat studiile la Facultatea de Drept din Bucureşti. Din 1867, prin numirea sa ca director al Prefecturii judeţului Buzău, a devenit un adevărat buzoian, mai ales prin căsătoria sa cu Maria, fiica unui cunoscut comerciant din oraş - Nicola (Nae) Aur. După ce şi-a luat licenţa în drept a funcţionat ca avocat, între anii 1868 - 1883, afirmându-se ca membru al baroului buzoian, iar în viaţa politică a fost fruntaş liberal. Din 1876 a fost ales membru în Consiliul comunal, deputat în Parlament (de mai multe ori), iar din 1883 devine primar al oraşului Buzău, fiind ales în mai multe rânduri în perioada 1883 - 1905, încât a însumat 16 ani de gospodărire responsabilă care a înscris vechiul târg pe calea modernităţii.

În perioada cât a fost primar s-a preocupat de rezolvarea unor stringente probleme administrative: lucrări de asanare, amenajare stradală, construcţia unui abator modern, aplicarea unui program de ridicare a potenţialului economic al oraşului.

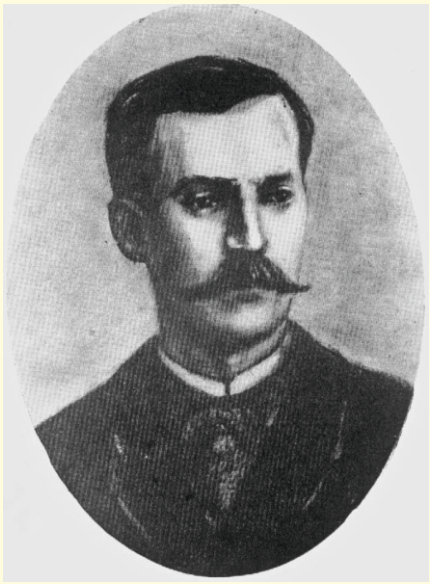
1900. Strada Unirii din Buzău

La marginea de sud a Oborului a ridicat Hala de Măcelărie şi Pescărie, între anii 1896 - 1898 (Bazarul Obor de azi). Totodată, a reuşit delimitarea zonei intravilane a oraşului printr-un şanţ larg şi adânc, în măsură să colecteze apele pluviale şi pe cele provenite din revărsările Iazului Morilor (canalul care traversa partea de nord-est a oraşului, pe unde astăzi se află zona mall-urilor). După 1890, a început lucrările de construcţie a Bulevardului Parcului (ulterior Ion C. Brătianu, astăzi Nicolae Bălcescu), pe traseul vechiului apeduct, care a fost pavat şi plantat cu castani. S-a preocupat, în egală măsură, de curăţenia oraşului, alimentarea cu apă şi iluminat, de sistematizarea Crângului. De asemenea, s-au pavat cu dale centrul oraşului şi trotuarele de pe străzile principale şi s-a construit localul Gimnaziului, între anii 1889 - 1890 (Colegiul Naţional *„B. P. Hasdeu”*). În acea vreme, Buzăul era printre primele oraşe care construise localuri proprii pentru toate cele opt şcoli primare (patru de băieţi şi patru de fete, în patru clădiri duble). Cea mai de seamă lucrare urbanistică, emblematică pentru realizările edilitare ale lui Nicu Constantinescu, este construcţia, între anii 1899 - 1903, a Palatului Comunal. La acea vreme era cea mai impunătoare construcţie comunală din Vechiul Regat al României despre care Nicolae Iorga afirma în 1902 că: *„va fi neîndoielnic, cea mai frumoasă primărie din ţară şi o podoabă de mare preţ pentru Buzău.”*

A încurajat activităţile culturale din localitate, fiind un asiduu sprijinitor al acţiunilor iniţiate de cunoscutul om de cultură Basil Iorgulescu, director al Gimnaziului şi fondatorul bibliotecii acestuia. Nicu Constantinescu a fost un vizionar care conştientiza importanţa învăţământului, de aceea a construit şcoli şi a sprijinit cultura. Atent cu nevoile elevilor silitori, dar săraci, a prevăzut anual în bugetul comunei câte 4500 lei, echivalentul a 9 burse pentru ei.

În ianuarie 1905 s-a retras din politică, iar la 21 aprilie, în acelaşi an, a părăsit această lume care, recunoscându-i meritele, nu l-a uitat.

... şi la Râmnicu Sărat - Vasile Cristoforeanu

Fiu al Râmnicului, născut chiar în anul Unirii Principatelor, 1859, a fost primul român ce a obţinut un doctorat în drept în Italia. Aici s-a căsătorit cu o italiancă, având împreună o fiică, Florica Cristoforeanu, care a devenit una dintre cele mai cunoscute soprane ale operei româneşti. Cât timp a fost primar al oraşului Râmnicu Sărat, între anii 1892 - 1895, s-au efectuat primele lucrări de alimentare cu apă a oraşului, s-au construit abatorul, halele şi două localuri de şcoli; s-a reorganizat Serviciul de pompieri; s-au înfiinţat Serviciul sanitar şi Serviciul de igienă şi salubritate; s-a drenat şi s-a canalizat *gârla morilor* şi s-a extins grădina publică. Tot sub conducerea sa au fost amenajate străzile principale ale oraşului: bulevardul de legătură Centru-Gară, bulevardele Cuza Vodă şi Matei Basarab şi au fost pavate străzile din centru şi câteva din zonele mărginaşe. Tot în acea vreme s-au făcut demersuri pentru construirea frumoasei gări feroviare, inaugurată la 5 decembrie 1898, după moartea sa petrecută în 1896. Prin toate aceste realizări Vasile Cristoforeanu a înscris oraşul Râmnicu Sărat pe calea modernizării.

1898. Gara Râmnicu Sărat

1896 – 1898. Palatul Administrativ şi de Justiţie din Râmnicu Sărat

1898. Gimnaziul „Vasile Boerescu” din Râmnicu Sărat (actualul Colegiu Naţional „Alexandru Vlahuţă”)

1900. Râmnicu Sărat - aleea principală din Grădina Publică

1900. Palatul de Justiţie şi Teatrul Moldavia din Buzău

Aplicaţii

1. Pe baza informaţiilor din lecţie referitoare la **Biografiile** primarilor Nicu I. Constantinescu şi Vasile Cristoforeanu, precizaţi, prin metoda ciorchinelui, înfăptuirile edilitare ale acestora.
2. Identificaţi, la nivelul localităţii voastre, din discuţiile cu bunicii şi părinţii, care au fost cei mai de seamă primari. Menţionaţi-le realizările în caiete şi prezentaţi-le în faţa clasei.
3. Utilizând informaţii obţinute de pe internet, realizaţi, la alegere, câte o scurtă biografie a actorului Vladimir Maximilian sau a tenorului Nae Leonard.
4. Precizaţi, pe baza informaţiilor din lecţie, legăturile lui Spiru Haret cu Buzăul. Numiţi cele mai de seamă şcoli buzoiene apărute în acea vreme.
5. Identificaţi, pe baza lecţiei, trei cauze ale Răscoalei din 1907. Exprimaţi un punct de vedere cu privire la modul în care au reacţionat autorităţile în judeţul Buzău.

Dicţionar

havuz = bazin de apă descoperit, construit în parcuri, scuaruri etc., din piatră sau din beton, de obicei cu o fântână arteziană în interior.

Nae Leonard

Vladimir Maximilian

• Buzoienii s-au implicat activ în Unirea Principatelor. Costache Moglan a fost un „Moş Ion Roată” buzoian.

• Judeţul Buzău a fost deschizător de drumuri în cercetarea ştiinţifică agricolă prin: Pepiniera Istriţa; Staţiunea viticolă Pietroasa (Pietroasele) şi Depozitul de Remontă de la Cislău.

BUZĂUL ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI DE ÎNTREGIRE NAŢIONALĂ

CAPITOLUL 7

7.1. Buzăul în anii Marelui Război • 7.2. Contribuţia buzoienilor la făurirea României Mari

Cimitirul Eroilor din Buzău. Domul central ce adăposteşte 7867 militari români necunoscuţi căzuţi în Războiul de Întregire Naţională (1916 – 1919)

Competenţe specifice: 1.2.; 1.4.; 2.3.; 2.4.; 3.2.; 3.3.; 3.4.; 4.2.; 4.3.; 4.5.; 5.1.; 5.2.

Activităţi de învăţare propuse:

- elaborarea unui comentariu folosind o cronologie prestabilită;
- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- asumarea rolului unor personalităţi şi realizarea unor comentarii, dialoguri ale acestora;
- alcătuirea planului unei dezbateri despre diferite fapte istorice;
- utilizarea de surse de informare diferite pentru analiza unui fapt sau proces istoric;
- prezentarea relaţiilor de cauzalitate în evoluţia evenimentelor istorice;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- asumarea de sarcini diferite în timpul participării la diferite proiecte;
- imaginarea unor situaţii faţă de care trebuie să-şi prezinte şi să-şi argumenteze opinia;
- utilizarea motoarelor de căutare pentru a realiza un portofoliu de imagini, filme, fotografii referitoare la teme de istorie locală;
- repartizarea de sarcini prin care se favorizează învăţarea prin cooperare;
- construirea unor opinii plecând de la surse în analiza unor fapte/procese, ori personalităţi istorice;
- alcătuirea unor fişe de personaj ori privind fapte istorice;
- realizarea în echipă a unei prezentări cu mijloace digitale pe o temă de istorie locală.

7.1. Buzăul în anii Marelui Război

Perioada 1916 - 1918

În anul 1914 a izbucnit Primul Război Mondial, un război de proporţii uriaşe, numit şi Marele Război, care a durat până în anul 1918. El s-a purtat aproape pe întregul glob pământesc, împărţit între două mari tabere beligerante, Puterile Centrale (Germania, Austro - Ungaria şi aliaţii lor) şi Antanta/Aliaţii (Franţa, Marea Britanie, Imperiul Ţarist şi aliaţii lor).

După decesul regelui Carol I, a urmat la tron regele Ferdinand I Întregitorul (1914 - 1927), nepotul său. Soţia acestuia, Maria, a fost cea de-a doua regină a României, supranumită *„mama răniţilor”* pentru felul în care s-a implicat în îngrijire soldaţilor pe timpul Marelui Război. De asemenea, regina Maria a dovedit mari calităţi diplomatice, mai ales la finalul conflagraţiei, când a desfăşurat o activitate intensă de susţinere a recunoaşterii internaţionale a României Mari.

După doi ani de neutralitate, România a intrat în tumultul Primului Război Mondial, în ziua de 15/27 august 1916 de partea Antantei, pentru a elibera provinciile româneşti de sub stăpânirea străină, fiind nevoită să lupte pentru împlinirea idealului naţional şi, în anul 1919, împotriva Ungariei bolşevice. Participarea ţării noastre la acest mare conflict mondial poartă denumirea de Războiul pentru Întregire Naţională (1916 - 1919).

Din păcate entuziasmul general, ce se manifesta în întreaga societate românească, nu s-a dovedit realist, situaţia internaţională şi proasta pregătire a intrării în război a ţării au făcut ca înaintarea Armatei Române în Transilvania să fie stopată, iar în luptele din Dobrogea ea a fost înfrântă.

Bucureştiul, capitala ţării, era direct ameninţat şi pentru cinci zile, între 19 şi 24 noiembrie 1916, factorii săi de decizie s-au refugiat la Buzău, aşteptând rezultatele *„Bătăliei pentru Bucureşti”*. Regele Ferdinand şi prinţul moştenitor Carol al II-lea s-au instalat în Vila Albatros a omului politic Alexandru Marghiloman, Marele Cartier General Român, împreună cu o parte a Misiunii Militare Franceze condusă de generalul Henri Mathias Berthelot, în clădirea Palatului Comunal, iar Guvernul Brătianu într-un tren staţionat în gara Boboc.

Principala consecinţă a ocupării Munteniei a fost faptul că Puterile Centrale au avut acces la resursele economice ale României. Oraşele Buzău şi Râmnicu Sărat, ca de altfel întregul judeţ, au fost ocupate de către trupele Puterilor Centrale la începutul lunii decembrie 1916. Administraţia militară germană s-a instalat în

Regele Ferdinand I Întregitorul

Regina Maria

24 noiembrie 1916. Regele Ferdinand pe peronul gării Buzău înainte de plecarea spre Iaşi, ©MMN

Palatul Comunal din Buzău, iar la Vila Albatros şi-a stabilit cartierul generalul Curt von Morgen, comandantul Armatei 9 Germane.

Una dintre primele măsuri luate de ocupant a fost introducerea calendarului gregorian, care a transformat ziua de 18 decembrie în 31 decembrie, astfel încât, în acel an, a *„dispărut”* Crăciunul ortodox şi au fost interzise colindele.

Vreme de aproape doi ani întregul judeţ a suportat privaţiunile regimului de ocupaţie militară, caracterizat prin: duritate, distrugeri, devastări, excese şi abuzuri împotriva populaţiei, rechiziţii (de cereale, carne, vite, oi, furaje, cai, produse industriale, petrol), amenzi individuale sau colective, ale căror efecte au fost sporite şi de izbucnirea unor epidemii de febră tifoidă şi tifos exantematic. Toate instituţiile societăţii (administraţia, învăţământul, justiţia) au suferit mari pagube din partea soldaţilor germani.

Abuzurile, ilegalităţile şi fărădelegile comise de ocupanţi au creat o stare de nemulţumire în rândul populaţiei, ceea ce a determinat fenomenul de rezistenţă, care a cuprins o mulţime de manifestări, de la rezistenţă pasivă (nesupunere, refuzul de a îndeplini obligaţiile impuse), la rezistenţa activă, direcţionată împotriva autorităţii de ocupaţie. Cele mai puternice nuclee de rezistenţă au fost cele din comunele: Lopătari (organizate de învăţătoarea Maria Beşliu, respectiv de Vasile Chilian), Goideşti (conduse de antreprenorul Iulius Botha), Tisău (realizate de monahii Eftimie arhimandritul şi Vartolomeu) sau din Nehoiaşu (de preotul Traian Popescu).

Dicţionar

alianţă = înţelegere politică de durată între două sau mai multe state, stipulată în acorduri sau tratate, prin care hotărăsc să-şi acorde asistenţă politică şi militară reciprocă;

neutralitate = atitudine a unui stat care nu se amestecă în conflictul dintre două sau mai multe state, care nu participă la pacte sau alianţe militare şi întreţine relaţii paşnice cu fiecare stat beligerant în parte;

ocupaţie = ocuparea temporară de către forţele armate ale unui stat, a unei părţi sau a totalităţii teritoriului altui stat, fără ca prin aceasta statul ocupant să dobândească drepturi suverane asupra celui ocupat; cucerire;

război mondial = luptă armată la care participă, direct sau indirect, numeroase state ale lumii;

rechiziţie = măsură excepţională prin care statul obligă pe cetăţeni la cedarea unor bunuri (cai, vehicule, locuinţe, alimente etc.) pentru nevoile armatei sau ale unor anumite autorităţi.

Imagine din volumul „Jurământul unui erou: Vasile Chilian“, autor Vasile Lupaşc Sfinteş

1917. Soldaţi germani lângă clădirea teatrului Moldavia din Buzău

1917. Prizonieri români în gara Buzău

Unități militare buzoiene combatante în Războiul de Întregire Națională (1916 - 1919)

Una din principalele mari unităţi luptătoare ale Armatei Române a fost reprezentată de Divizia 5 Infanterie, din Corpul 3 al Armatei 2 Române. În anul 1916, aceasta avea în subordine: Regimentul 8 Infanterie Buzău, Regimentul 9 Infanterie Râmnicu Sărat şi Regimentul 7 Artilerie Buzău. La intrarea în Marele Război, buzoienii au fost mobilizaţi şi în cadrul Diviziei 13 Infanterie, ce avea în compunere şi Regimentul 48 Infanterie Buzău, Regimentul 49 Infanterie Râmnicu Sărat, Regimentul 28/3 Artilerie Grea/Obuziere Râmnicu Sărat şi Regimentul 23 Artilerie Buzău.

În entuziasmul general, aceste unităţi buzoiene au intrat în lupta pentru eliberarea

1915. Corpul de comandă al Regimentului 8 Buzău, ©SJBAN

1915. Corpul de comandă al Regimentului 9 Râmnicu Sărat, ©SJBAN

Lt. aviator Ioan Peneş

Gl. de brigadă Traian Epure

Transilvaniei. Regimentul 8 Infanterie Buzău a deschis trecătoarea Tabla Buţii, înaintând spre Bod, Predeal şi Dârste, iar Regimentul 9 Infanterie Râmnicu Sărat a luat cu asalt trecătorile spre Transilvania, luptând în zonele Giuvala - Bran şi Bran - Câmpulung. În acest context, primul aviator care a trecut Munţii Carpaţi în zbor, îndeplinind visul lui Aurel Vlaicu, a fost locotenentul aviator buzoian Ioan Peneş, ce a îndeplinit o misiune de luptă în data de 19 august 1916. Buzoienii au luptat cu eroism în Transilvania, la Roşia - Sibiu; în Dobrogea la Cocargeaua, la contraofensiva din regiunea Amzacea - Cernavodă şi în *„Bătălia pentru Bucureşti”*.

Valea Buzăului a cunoscut prologul războiului lung şi greu de apărare a ţării de către unităţi ale Armatei 2 Române, comandate de generalul Alexandru Averescu. Aceste unităţi au plătit un greu tribut de sânge la sfârşitul lui

Lt. col. Traian Epure pregătind apărarea în Munţii Buzăului, ©SJBAN

noiembrie 1916, când au avut loc şi luptele de la Tabla Buţii - Gura Siriului, Pârscov, Predeşti, Vispeşti şi Cislău. Aici a acţionat Brigada 12 Infanterie din Divizia 6 Infanterie, întărită cu Regimentul 3 Vânători, comandat de locotenent-colonelul Traian Epure, supranumit *„apărătorul Văii Buzăului”*.

„Bătălia de de la Râmnicu Sărat”, numită de germani *„Bătălia de Crăciun”*, a fost o confruntare dură, dusă în condiţii de vreme neprielnică, pe un teren frământat, în care forţele româno-ruse şi-au apărat poziţiile cu multă înverşunare, pe dealurile din jurul localităţii Racoviţeni - Buzău. Aliaţii români şi ruşi au fost nevoiţi să se retragă pas cu pas până spre Râmnicu Sărat şi, după pierderea acestui oraş, au considerat bătălia pierdută continuându-şi retragerea spre Siret. În amintirea celor căzuţi, trupele germane au ridicat un mausoleu din beton armat, ale cărui ruine se mai văd şi astăzi de pe şoseaua Buzău - Râmnicu Sărat.

Decembrie 1916. Bătălia de la Râmnicu Sărat: trupe româno-ruse în retragere (gravură de Albert Reich)

După victoriile Puterilor Centrale, statul român fusese redus teritorial la câteva judeţe din Moldova. La începutul anului 1917, trupele române au primit ajutor din partea aliaţilor, armata fiind readusă în dispozitiv de luptă. Această stare era cu atât mai necesară cu cât planurile comandantului german August von Mackensen, pentru anul 1917, vizau cucerirea Moldovei şi destructurarea totală a României. Armata română a dat proba calităţilor sale în triunghiul de foc Mărăşti - Mărăşeşti - Oituz punând în practică cunoscutul dicton *„Pe aici nu se trece!”*.

În urma grelelor pierderi suferite în luptele din Dobrogea şi în cadrul *„Bătăliei pentru Bucureşti”*, Divizia 5 Infanterie a fost retrasă în nordul Moldovei, pentru a fi refăcută sub

Eveniment • *Preliminarii: participarea buzoienilor la cel de-Al Doilea Război Balcanic*

La începutul secolului XX, Peninsula Balcanică a continuat să fie *„butoiul cu pulbere al Europei”* din cauza războaielor dintre naţiunile din sud-estul Europei. Cel de-Al Doilea Război Balcanic a opus Bulgaria vecinilor ei cu care avea diferende teritoriale: Grecia, Serbia, Imperiului Otoman şi România.

Diferitele reforme ale sistemului militar au dus la înfiinţarea, în anul 1895, a Diviziei 5 Infanterie, cu sediul la Buzău. Aceasta, prin Regimentul 8 Dorobanţi Buzău, Regimentul 9 Dorobanţi Râmnicu Sărat şi Regimentul 7 Artilerie Buzău, a participat la cel de-Al Doilea Război Balcanic (27 iunie - 18 iulie 1913), trecând Dunărea pe poduri de vase.

Deşi în cadrul acestui conflict armata română a fost victorioasă, ea a purtat un război fără lupte importante, ostaşii suferind pierderi considerabile din cauza organizării deficitare, ce a condus la izbucnirea unei epidemii de holeră. Pe timpul acestui conflict s-au sacrificat 12 militari buzoieni.

28 iunie 1917. Pregatirea tragerii cu tunul de 105 mm pe Valea Oituzului, ©MMN

comanda generalului Aristide Razu. Militarii buzoieni au participat la cea mai mare bătălie purtată pe frontul românesc în decursul Primului Război Mondial, cea de la Mărăşeşti. Aici ei s-au remarcat prin rezistenţa opusă în faţa ofensivei germane din zona Moara Albă - Doaga şi prin atacul eroic din data de 6/19 august, menit a recuceri satul Doaga. Regimentul 48 Infanterie Buzău s-a distins în mod special în lupta de la Răzoare.

1917. Prizonieri germani la Curmătura, ©MMN

Studiu • *Biserica şi Cimitirul Eroilor din Buzău*

Biserica cu hramul *„Tuturor Sfinţilor”* şi *„Cimitirul Eroilor”* din Buzău au fost construite prin contribuţia militarilor şi a familiilor lor după Primul Război Mondial şi au fost inaugurate în anul 1931. Acestea omagiază pe cei 178 de eroi din ţinutul Buzăului, căzuţi la datorie în Războiul de Independenţă (1877 – 1878), 12 eroi ai judeţului Buzău din cel de-Al Doilea Război Balcanic (1913), alături de eroii ce s-au jertfit în Războiului de Întregire Naţională (1916 – 1919), aici odihnind, egali în faţa morţii, 9.653 de eroi necunoscuţi, aparţinând ambelor tabere beligerante, Antanta şi Puterile Centrale. Dimensiunea sa copleşitoare, clădită pe lacrimi, sânge şi eroism, face din această necropolă cel mai mare cimitir al eroilor din România şi unul dintre cele mai importante cimitire cu eroi necunoscuţi din Europa. Sub aceste lespezi se află 8.001 militari români, 753 militari germani, 744 militari austro-ungari, 136 militari ruşi şi bulgari, 14 militari turci şi 5 militari italieni, care au luptat până la ultima suflare pentru idealurile patriei lor.

8 octombrie 1931. Regele Carol al II-lea la festivitatea de inaugurare a Cimitirului Eroilor din Buzău, ©SJBAN

De-a lungul timpului, aici au fost înmormântaţi şi militari din cel de-Al Doilea Război Mondial (1941 – 1945): 155 de eroi ai Buzăului, 968 de germani şi 392 de sovietici.

Această necropolă omagiază totodată 67 de victime ale regimului comunist, 47 de eroi ai Revoluţiei din decembrie 1989, militari ce s-au jertfit pentru patrie în misiuni interne şi 4 eroi buzoieni căzuţi pentru patrie în teatrele de operaţii militare externe.

Mai 2018. Inaugurarea „Căii Eroilor „ şi a Expoziţiei de fotografie istorică „Eroii“

Jertfa lor ne-a făcut ceea ce suntem. Respectul buzoienilor faţă de ei este un semn al speranţei pentru o lume mai bună. Curajul şi sacrificiul lor suprem ne inspiră pe noi astăzi.

Această platformă istorică militară şi religioasă transmite peste timp, Europei, întregii lumi, mesajul cel mai autorizat de pace mondială.

În anul 2018, intrarea în oraş, unde se află acestea, a fost redenumită *„Calea Eroilor”* şi a fost completată cu cea mai mare expoziţie de fotografie istorică din lume, denumită *„Eroii”,* alcătuită din 144 de panouri expuse pe 632 de metri.

Dintre comandanţii unităţilor buzoiene remarcăm pe generalii: Traian Epure, Ioan Vernescu, Ion Jitianu, dar şi pe eroii luptători: colonel Dumitru Grinzeanu, maior Mihail Ionescu, căpitan Aurel Şerdinescu, locotenent Haralambie Miulescu, locotenent George Scutaru, sergent Atanase Drăgănescu, soldat Alexandru Toma.

Pentru că în Rusia a izbucnit revoluţia bolşevică la 7 noiembrie 1917, iar soldaţii acesteia dezertau în masă, frontul românesc a fost pulverizat. Ameninţată de anarhia din Rusia, Basarabia s-a proclamat republică independentă şi a solicitat sprijinul României pentru restabilirea ordinii şi protecţia cetăţenilor ei. Printre unităţile Armatei Române care au primit nobila misiune de a pacifica Basarabia au fost şi Regimentele 7 şi 48 Infanterie Buzău, misiune îndeplinită cu succes în perioada 1918 - 1919.

Ulterior, pentru a proteja Transilvania, armata română a luptat în Campania din Ungaria în anul 1919, ieşind învingătoare împotriva republicii bolşevice maghiare care ameninţa statul român. Aceasta a avut în componenţa sa şi pe buzoienii din Regimentul 23 Artilerie.

1917. Convoi de căruţe în gara Buzău

1917. Ceremonial religios pe front, ©MMN

Dicţionar

bolşevism = curent de gândire politică apărut în Rusia la începutul secolului XX în cadrul fracţiunii de stânga a Partidului Social Democrat al Muncitorilor. Provine din rusescul *„bol'ševizm, bolşestvo“* = majoritate, termen derivat din cuvântul *„balşoi“* = mare;

recunoaştere internaţională = acţiunea de a se recunoaşte o situaţie existentă de către diverse ţări.

Aplicaţii

1. Citiţi cu atenţie rubica **Eveniment** şi precizaţi trei motive pentru care Peninsula Balcanică era considerată *„butoiul cu pulbere al Europei”.*

2. Pe baza lecţiei, precizaţi patru consecinţe ale ocupaţiei germane asupra judeţului Buzău în anii 1916-1918.

3. Formaţi patru echipe de lucru, fiecare luându-şi numele unui grup de rezistenţă împotriva ocupaţiei germane, amintit în lecţiei. Folosind internetul, aflaţi mai multe informaţii despre acestea, apoi prezentaţi-le în clasă şi notaţi-le în caiete.

4. Menţionaţi, la nivelul localităţii voastre, din cercetarea monumentelor şi documentelor relevante, eroii care s-au jertfit pentru patrie în timpul Războiului de Întregire Naţională (1916-1919).

5. Accesaţi site-ul Fundaţiei *„Mareşal Alexandru Averescu”,* domeniul arhivă - revista *„Străjer în calea furtunilor”*, şi aflaţi mai multe informaţii despre localităţile unde au luptat unităţile militare buzoiene, pe care să le reţineţi în caietele de lucru.

7.2. Contribuţia buzoienilor la făurirea României Mari

România intrase în Marele Război pentru a-şi îndeplini idealul de unitate naţională într-un singur stat al tuturor românilor. Umilinţele şi abuzurile îndurate de românii din teritoriile ocupate, alături de jertfele de pe câmpul de luptă, fac parte din preţul plătit şi de buzoieni pentru atingerea idealului unităţii naţionale.

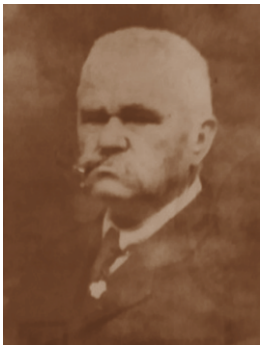
După ce Ionel Brătianu a demisionat, guvernul a fost preluat de generalul Alexandru Averescu care, silit de împrejurări, a încheiat un armistiţiu la Buftea cu Puterile Centrale, pe 3/15 februarie 1918. Averescu a negociat şi tratatul de pace, dar s-a retras de la guvernare. Politicianul buzoian Alexandru Marghiloman şi-a asumat o guvernare de sacrificiu, acceptând să devină preşedinte al Consiliului de Miniştri (5 martie - 24 octombrie 1918), la cererea regelui Ferdinand. În condiţii foarte dificile pentru ţară, mai ales că Rusia bolşevică încheiase pace separată cu Puterile Centrale la Brest-Litovsk. România rămăsese singură în faţa maşinăriei de război a Germaniei, Austro-Ungariei, Turciei şi Bulgariei. În acest context a fost semnată Pacea de la Cotroceni - Bucureşti (24 aprilie/ 7 mai 1918). Cele 31 de articole aveau prevederi militare, materiale şi teritoriale extrem de grele pentru România, în avantajul Germaniei, Austro-Ungariei, Bulgariei şi Turciei. Nefiind ratificat, prin amânări succesive, tratatul de pace a fost un act de salvare a ţării, care a permis apariţia condiţiilor favorabile, reluarea ofensivei militare şi împlinirea visului de realizare a României Mari. Alexandru Marghiloman a avut puterea de înţelegere a evoluţiei exacte a evenimentelor şi abilitatea de a fi parte a neratificării acestei păci.

Priorităţile guvernului Marghiloman au fost protejarea populaţiei şi a ţării, menţinerea dinastiei şi a integrităţii armatei, gestionate cu bine până la demiterea sa.

Din acest guvern, alături de Marghiloman, au mai făcut parte alţi trei politicieni conservatori buzoieni: Constantin C. Arion, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri, Constantin Garoflid, ministrul Agriculturii şi Domeniilor şi Dumitru Seceleanu, secretar al Guvernului. Înţelegând exact situaţia, Alexandru Marghiloman, sub presiunea timpului, a dus grele negocieri cu germanii şi austriecii privind încheierea păcii.

Constantin Garoflid

Dumitru Seceleanu

O *„geană de lumină”* a apărut în noianul de necazuri, prin mişcarea naţională românească din Basarabia care dorea unirea cu România. În ziua de 27 martie/9 aprilie 1918, Sfatul Ţării a declarat unirea Basarabiei cu România. Prezent la Chişinău, Alexandru Marghiloman a primit, în numele regelui Ferdinand I şi al poporului român, Declaraţia Sfatului Ţării de Unire cu România.

Mai mult decât atât, Alexandru Marghiloman a sprijinit cererile Consiliului Naţional al Românilor din Bucovina în demersurile lui de unire cu România, prin ajutor material şi decizia de a proteja populaţia în faţa atacurilor bolşevicilor ucraineni. În acest fel a fost posibilă unirea Bucovinei cu Ţara Mamă, care s-a realizat la 15/28 noiembrie 1918.

Idealul de unitate a fost pe deplin înfăptuit la 1 decembrie 1918 când, în urma Marii Adunări Naţionale de la Alba Iulia, s-a realizat şi unirea Transilvaniei, Banatului, Crişanei şi Maramureşului cu Ţara. Se desăvârşea astfel Marea Unire, ce a însemnat îndeplinirea visului de aur al românilor - România Mare - unirea în graniţele fireşti a tuturor românilor, Alba Iulia devenind simbolul acestei mari realizări.

Biografie • ***Cel mai de seamă om politic buzoian - Alexandru Marghiloman***

Alexandru Marghiloman (27 ianuarie 1854 - 10 mai 1925) s-a născut la Buzău. A fost printre personalităţile marcante ale vieţii politice româneşti de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi prima parte a secolului al XX-lea. A studiat la Colegiul *„Sfântul Sava”* din Bucureşti, şi-a luat licenţa şi doctoratul în drept şi în ştiinţe politice la Paris, în 1878, după care a intrat în magistratură ca procuror la Tribunalul Ilfov. A demisionat în 1883 pentru a se înscrie în barou. Din iunie 1884 a fost avocat al statului, funcţie din care se retrage după câteva luni pentru a se lansa în politică.

A fost ales prima oară deputat în Colegiul I de Buzău, la 6 noiembrie 1879. Cu o cultură solidă, apreciat ca *„om politic abil, dotat cu talent oratoric, cu o elegantă prestanţă, foarte bogat, sportman”*, a debutat în viaţa politică la Partidului Liberal, dar atras de Junimişti, se înscrie în Partidul Conservator, partid pe care l-a condus din 1914 până la moartea sa, în 1925.

Deşi angrenat în activităţi politice sau legate de obligaţiile sale ca membru al guvernului, găsea totuşi timpul necesar să vină la Buzău, de fiecare dată Vila „*Albatros*” (principala componentă a complexului arhitectural Marghiloman, inaugurată probabil în 1896 – 1897) fiind locul de întâlnire a colaboratorilor şi prietenilor săi politici. Aici s-au pus bazele filialei judeţene a Partidului Conservator, constituită la 27 ianuarie 1902, în ziua când aniversa 48 de ani.

27 martie 1918. Recepția de la Cercul Militar din Chișinău, cu prilejul unirii Basarabiei cu România. În centru, Alexandru Marghiloman

La 6 octombrie 1911, Alexandru Marghiloman, ministru de Interne, Constantin C. Arion, ministrul Cultelor şi Instrucţiunii Publice, C. Disescu, Petre Bărbulescu şi alţi reprezentanţi ai oficialităţilor locale, au semnat actul comemorativ de punere a pietrei fundamentale a internatului Liceului *„Alexandru Hasdeu”*, pe un teren donat de Alexandru şi Mişu Marghiloman, şi care va primi numele *„Ion Marghiloman”*.

Fidel instituţiei regale, a încercat permanent să influenţeze politica timpului, ceea ce i-a atras critici şi mai ales adversari. Având mare influenţă în partid şi în viaţa politică, s-a implicat în evenimentele din anii 1914 - 1918, pronunţându-se pentru neutralitatea României, dar insistând pentru un statut politic al românilor din Basarabia şi Bucovina.

Rămas în teritoriul ocupat de trupele Puterilor Centrale, a fost numit preşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru de Interne (5 martie-24 octombrie 1918; ad-interim la Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, 6 martie - 4 iunie 1918) pentru a semna Tratatul de pace cu Germania. Referindu-se la ingrata misiune a lui Alexandru Marghiloman, Nicolae Iorga sublinia că a fost *„tragică victimă a unor grozave împrejurări”*, dar şi *„o podoabă a vieţii noastre publice”*. Cert este că tot ceea ce a declarat şi a făcut a fost rezultatul voit al unei înţelegeri cu Regele Ferdinand I şi Ion I. C. Brătianu. Rolul său a fost de rezervă politică şi factor răspunzător în teritoriul ocupat. Astăzi este clar că a urmărit întotdeauna să salveze Ţara, Dinastia şi Armata, după cum reiese şi dintr-una din intervenţiile sale în care sublinia că *„România să fie cu ochii mereu aţintiţi asupra intereselor reale ale statului. Statul român înainte de toate….”* Ca prim-ministru, prezent la Chişinău în ziua de 27 martie 1918, a primit Declaraţia Sfatului Ţării de unire a Basarabiei cu România. Ulterior a declanşat acţiunile de pacificare a Bucovinei şi de unire a acesteia cu România.

La sfârşitul războiului, a căutat, fără succes, să revigoreze partidul, devenit Partidul Conservator-Progresist.

La Buzău a organizat prima crescătorie de cai pursânge, cu instalaţii moderne pentru acea vreme, şi un hipodrom. La cursele hipice la care au participat, caii săi au câştigat 27 derby-uri, ultima participare fiind în 1928. Din păcate, după moartea sa, creditorii au scos la licitaţie, pe lângă alte bunuri, şi caii hergheliei.

S-a stins din viaţă la 10 mai 1925, testamentul său, cu ultimul codicil din 7 aprilie 1925, încheindu-se cu o confesiune de inimă: *„Am greşit poate mai mult decât socotesc, dar gândul mi-a fost întotdeauna curat şi mi-am iubit ţara.”*.

Eveniment • ***Recunoaşterea internaţională a Marii Uniri***

România Mare s-a plămădit în cursul anului 1918, în condiţii interne şi externe complexe. Recunoaşterea sa internaţională s-a realizat prin semnarea tratatelor de pace încheiate la sfârşitul Primului Război Mondial, între anii 1919 - 1923, în timpul şi după Conferinţa de Pace de la Paris. Astfel, s-au încheiat tratate de pace între statele Antantei învingătoare şi cele ale fostei Triple Alianţe, învinse, cu Germania la Versailles, la 28 iunie 1919; cu Austria la Saint Germain en Laye, la 10 septembrie 1919; cu Bulgaria la Neuilly sur Seine, la 27 noiembrie 1919; cu Ungaria la Trianon, la 4 iunie 1920; cu Imperiul Otoman la Sèvres, la 10 august 1920 (refăcut prin Tratatul de la Lausanne - Elveţia, la 24 iulie 1923). O mare importanţă a avut şi Tratatul de la Paris, din 28 octombrie 1920, prin care Franţa, Marea Britanie, Italia şi Japonia au recunoscut unirea Basarabiei cu România.

1920. Semnarea Tratatului de la Trianon

1 Decembrie 1918. Adunarea Naţională de la Alba Iulia

1 Decembrie 1918. Discursul episcopului Iuliu Hossu

Aplicaţii

1. Pe baza informaţiilor din lecţie şi din **Biografia** lui Alexandru Marghiloman, împărţiţi pe grupe, realizaţi un concurs cu prezentările Power Point ale fiecărei grupe, având tema „Alexandru Marghiloman - un buzoian de seamă";

2. Pe baza lecţiei şi a **Biografiei**, comparaţi personalitatea lui Alexandru Marghiloman cu alţi mari politicieni români contemporani cu el: I. I. C. Brătianu şi Alexandru Averescu.

i

- *Primul aviator care a trecut Munţii Carpaţi în zbor, îndeplinind visul lui Aurel Vlaicu, a fost locotenentul aviator buzoian Ioan Peneş, ce a îndeplinit o misiune de luptă în data de 19 august 1916.*
- *Doi ani, întregul judeţ a suportat privaţiunile regimului de ocupaţie militară, devenind un centru activ al unor grupuri de partizani ce se împotriveau ocupanţilor în comunele: Lopătari, Goideşti, Tisău sau Nehoiaşu.*
- *Alexandru Marghiloman a fost un mare patriot care şi-a sacrificat cariera politică pentru binele patriei, gestionând Unirea Basarabiei cu România.*

BUZĂUL INTERBELIC

CAPITOLUL 8

1930. Vedere generală, zona centrală a oraşului Buzău (fotografie aeriană)

Competenţe specifice: 1.2., 1.4., 2.2., 2.4., 3.2., 3.3., 4.2., 4.5., 5.1., 5.3.

Activităţi de învăţare propuse:

- compararea unor hărţi care prezintă acelaşi spaţiu istoric;
- elaborarea unui comentariu folosind o cronologie prestabilită;
- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- asumarea rolului unor personalităţi şi realizarea unor comentarii, dialoguri ale acestora;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- utilizarea de surse de informare diferite pentru analiza unui fapt sau proces istoric;
- prezentarea relaţiilor de cauzalitate în evoluţia evenimentelor istorice;
- discuţii în grup pentru realizarea planului unei cercetări;
- exersarea unor roluri specifice în activitatea de grup;
- alcătuirea unor proiecte de grup care să prezinte tema „imaginii celuilalt” în diferite perioade istorice;
- repartizarea de sarcini prin care se favorizează învăţarea prin cooperare;
- utilizarea motoarelor de căutare pentru a realiza un portofoliu de imagini, filme, fotografii referitoare la teme de istorie locală;
- construirea unor opinii plecând de la surse în analiza unor fapte/procese ori personalităţi istorice;
- alcătuirea unor fişe de personaj ori privind fapte istorice.

Starea economică - agricultură, industrie, comerț, transporturi

Economia județului Buzău în perioada interbelică evidențiază preponderența ocupațiilor agricole. În condițiile practicării culturii cerealelor, a viticulturii și pomiculturii, a creșterii animalelor, apar și se dezvoltă meșteșuguri casnice și artizanale legate de prelucrarea produselor agricole și animaliere. Continuând preocuparea pentru dezvoltarea tuturor ramurilor agricole, în anul 1919, s-a înființat la Rușețu o stațiune de cercetare zootehnică, iar în anul 1920, o alta la Dulbanu-Amaru.

Reforma agrară din anul 1921 a constat în exproprierea marilor proprietari și împroprietărirea țăranilor. Ea a îmbunătățit substanțial situația țărănimii buzoiene. A fost totodată manifestarea unei bune înțelegeri naționale, prin acceptarea asumată a reformei de către marii moșieri, deși evident averile le-au fost drastic diminuate.

Abundența de materii prime și poziția județului Buzău la intersecția unor importante artere comerciale ce legau Țara Românească de Transilvania, Moldova și Dobrogea, segmente ale

1925 - Buzău. Strada Târgului, din 1935 numită Cuza Vodă

1930 - Buzău. Proprietatea Sava Gerota cu Hotelul Coroana

Biografie • *Petre V. Zangopol*

S-a născut în anul 1874, în Epir-Grecia, unde și-a făcut studiile. Venit în România în 1896, s-a stabilit la Buzău, unde a lucrat pe la diferiți comercianți. Până în 1908 a avut o mică firmă ce se ocupa de comerțul cu cereale și coloniale. A luat apoi în arendă moara *„Garoflid"* de la marginea orașului Buzău, spre bariera Focșani.

În 1921 a achiziționat, lângă Gara Buzău, un teren în suprafață de 27.429 mp, la 26 iunie constituind Societatea în nume colectiv *„Moara Zangopol"*, pe o durată de 30 de ani. Această societate își propunea să exploateze moara de făină, fabrica de paste făinoase și o distilerie de petrol și derivate. În septembrie 1922, cei doi asociați, P. V. Zangopol și A. Galiazatis, au început construcția clădirilor pe locul achiziționat, moara intrând în funcțiune la 14 octombrie 1923, cu denumirea Moara automată *„P. V. Zangopol"*. Motorul, cu mașini și valțuri aduse de la Viena, a funcționat și în perioada comunistă, iar după scoaterea sa din funcțiune după 1970, a fost predat la Muzeul Tehnic *„Dimitrie Leonida"* din București.

1930 - Buzău. Sediul Administrației Financiare

unor drumuri comerciale de interes internaţional, au continuat să aducă bunăstarea buzoienilor.

Cu timpul, principalele surse de materii prime şi folosirea noilor tehnologii au atras capitalul străin, legat de industria de exploatare şi prelucrare a resurselor naturale precum: rafinarea primară a petrolului, extragerea cărbunelui, prelucrarea materiilor prime (metale, cereale, lemn, ceramică), prelucrarea fibrelor vegetale şi animale, distilarea alcoolului etc.

Industria alimentară a ocupat în continuare locul întâi între ramurile economiei. Întreprinderea cea mai de seamă, prin producţie şi cifra de afaceri, a fost *„Moara Zangopol”,* alături de care amintim *„Moara Bunescu S.A.”, „Moara Mizilul”* şi alte 240 de mori ţărăneşti, două ateliere pentru bomboane (Nicolau şi Bundalici), fabricile de marmeladă de la Istriţa, Cărpiniştea şi Pârscov, prese de ulei, distilerii de alcool (la Buzău şi Ulmeni), două fabrici de mezeluri la Buzău şi o vestită fabrică de oţet la Mizil.

Reprezentativă pentru industria lemnului era Fabrica „*Foresta*”, de la Nehoiu, cu peste 1300 lucrători, dar şi mai micile fabrici: „*Furnica*”, din Buzău şi „*Manolescu*”, de la Siriu.

În ceea ce priveşte industria metalurgică şi constructoare de maşini, în 1928 îşi începe activitatea la Buzău, Fabrica Metalurgică şi Turnătoria S.A., înfiinţată de către omul de afaceri Iulius Horrer.

În Buzău, comerţul a evoluat capitalizându-se cu sprijinul mai multor instituţii bancare precum: Banca Populară „*Muncitorul”*, Banca Populară „*Vulturul*”, Banca *„Învăţătorii Buzoieni”*, Banca „*Muntenia”*, *„Banca Românească”* ş.a.

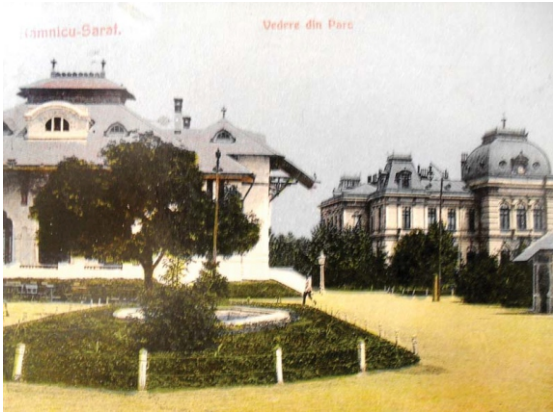
Cea mai grea perioadă a interbelicului buzoian a fost cea din timpul crizei economice mondiale (1929-1933), când multe întreprinderi au dat faliment, iar oamenii obişnuiţi au dus o viaţă îngreunată de lipsuri.

Această criza economică mondială s-a datorat supraproducţiei. Buzăul nu a făcut excepţie, criza lovind: situaţia productivă agricolă (preţurilor produselor agricole au scăzut vertiginos, determinând diminuarea valorii producţiei); industrială (minieră, petrolieră, forestieră); domeniul bancar (mai multe bănci prăbuşindu-se). Astfel, numărul de lucrători din diverse domenii de activitate a scăzut dramatic.

Efectele crizei asupra firmelor buzoiene au fost de durată şi nemiloase. Camera de Comerţ şi Industrie din Buzău înregistrează între anii 1931-1934 o scădere serioasă a numărului de firme înscrise: individuale, de la 1738 la 101, respectiv sociale, de la 245 la 8.

1920. Strada Victoriei din Râmnicu Sărat, artera comercială a oraşului

1932. Teatrul Comunal şi Palatul Administrativ şi de Justiţie din Râmnicu Sărat

Dicţionar

valţ = ansamblu de cilindri grei, dispuşi paralel, care rotindu-se în sensuri contrare, exercită o presiune asupra unor materiale pe care le sfărâmă, le netezesc.

Viața politică interbelică la Buzău

Regele Carol al II-lea (1930 – 1940) a fost fiul regelui Ferdinand şi al reginei Maria. A venit pe tronul României Mari după două renunțări anterioare. El a fragilizat sistemul de partide, instaurând în 1938 dictatura regală prin înlăturarea constituției din 1923 şi funcționarea unui partid unic, Frontul Renaşterii Naționale, patronat chiar de el.

Fiul acestuia, Mihai I, a fost rege în perioada 1927 – 1930 şi apoi între 1940 – 1947.

Viaţă politică în județul Buzău a fost deschisă majorității formațiunilor politice cunoscute, adăugându-se Partidului Național Liberal şi Partidului Conservator, noi formațiuni politice precum Partidul Național Țărănesc, Partidul Poporului, Partidul Național Agrar, Partidul Național Creştin şi Partidul Socialist. Extrema dreaptă a fost reprezentată de Legiunea Arhanghelului Mihail, în timp ce extrema stângă, Partidul Comunist din România, nu a avut reprezentanți.

Regele Carol al II-lea

Regele Mihai I

Dintre oamenii politici buzoieni amintim pe conservatorii Alexandru Marghiloman şi Emil Teodoru, țărăniştii Anton Filotti, Apostol Albu, Vasile Antonescu, Pompiliu Ioaniţescu, liberalii Constantin Angelescu, Justin Stănescu, George Dunka, Stan Săraru, Mircea Cătuneanu.

Stan Săraru

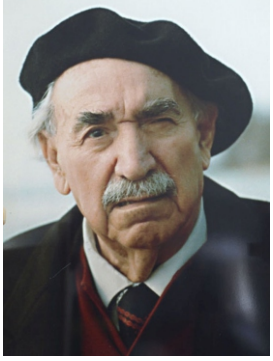
Justin Stănescu

George Dunka

Constantin Angelescu

Pamfil Şeicaru

Adina Paula Moscu (autoportret)

Personalități buzoiene în perioada interbelică

În perioada interbelică, pe meleagurile buzoiene au trăit, şi-au desfăşurat activitatea sau au avut proprietăți renumite familii, între care: Angelescu, Arion, Costa-Foru, Garoflid, Marghiloman, Monteoru, Sărățeanu, Seceleanu, enumerând doar pe cele mai cunoscute.

Buzăul a dat țării nume de rezonanță în literatură, artă, ştiință, sport. Sunt bine cunoscuți: scriitorul Vasile Voiculescu, pictorii

George Ciprian

Nae Ciucurette

Petre Antonescu

Ştefan Minovici

Adina Paula Moscu şi Alexandru Moscu, pianistul George Moscu, actorii Nicolae Petrescu Ciucurette-Rusu, George Ciprian, jurnalistul Pamfil Şeicaru, diplomatul Vespasian V. Pella, mitropolitul Irineu Mihălcescu, profesoarele şi militantele pentru drepturile femeilor Eliza Constantinescu-Bagdat şi Eufrosina Homoriceanu.

Ştiinţa este strălucit reprezentată prin savanţi de renume care au adus contribuţii însemnate în domeniile lor de activitate. Amintim pe academicienii Petre Antonescu (arhitect al unor construcţii celebre din România, precum Arcul de Triumf şi Palatul de Justiţie din Buzău), Ştefan Minovici (chimist, întemeiatorul învăţământului farmaceutic român), Constantin Angelescu (medic, prim-ministru, ministru, a sprijinit construirea în România a 14000 de şcoli).

Eveniment • *Globe-trotterul român Dan Dumitru*

În domeniul sportiv s-a evidenţiat globe-trotterul român Dan Dumitru (14 iulie 1890 - 4 decembrie 1978), profesor de geografie. A fost primul globe-trotter român, fiul Mariei şi al lui Tudorache Dan, cântăreţ bisericesc şi agent sanitar. S-a născut la Buhuşi. A urmat cursurile şcolare în oraşul natal, liceul la Brăila şi Facultatea de Geografie la Paris (1907-1910). A fost profesor de geografie la licee din Brăila şi Buzău şi a participat la Primul Război Mondial (1916 – 1918).

În perioada 1910 - 1916, 1923, împreună cu alţi trei români aflaţi la studii la Paris (Gheorghe Negreanu, Alexandru Pascu şi Paul Pârvu), a luat parte la concursul organizat de Touring Club de France, fiind singurul din cei 250 de concurenţi care a finalizat ocolul lumii pe jos (conform regulamentului). A străbătut 5 continente, 74 de ţări, peste 1500 oraşe, în total 100.000 de km, pe parcursul a 2200 de zile, folosind 497 perechi de opinci şi 28 costume naţionale. Peripeţiile călătoriei au fost relatate personal, cu prilejul nenumăratelor întâlniri cu grupuri de elevi, militari etc., sau au făcut obiectul capitolelor unor lucrări geografice. În anii 1923, 1927 şi 1930 a mai călătorit în Italia şi Elveţia.

După primirea premiului, în 1923, în capitala Franţei, revenit în ţară, de-acum profesor de geografie, Dumitru Dan a devenit un neobosit conferenţiar, obţinând şi în acest domeniu un record: prezenţa de peste 2000 de ori în mijlocul ascultătorilor din diferite localităţi rurale sau urbane ale României, unde a vorbit despre *„excursia”* sa şi a prietenilor săi. Dumitru Dan a primit titlul de *„campion mondial pentru înconjurul Pământului pe jos”* şi a fost înscris în Guiness Book of World Records în 1985. A decedat la vârsta de 88 de ani. Este înmormântat în Cimitirul Eroilor din Buzău, unde nepotul său i-a ridicat un frumos monument.

1922. Piaţa Independenţei din Râmnicu Sărat

1929. Biserica „Sfinţii Îngeri“ din Buzău

Dicţionar

criză economică = situaţie economică care afectează negativ producţia, comerţul, circulaţia monetară şi calitatea vieţii oamenilor;

capital = avuţie sub formă de bani, de mărfuri, în general de bunuri materiale;

extrema dreaptă = denumire dată mişcărilor politice radicale, violente, de esenţă fascistă;

extrema stângă = denumire dată mişcărilor politice radicale, violente, de esenţă comunistă;

feminism = denumire dată mişcărilor ce promovează egalitatea în drepturi a femeilor cu bărbaţii;

reformă agrară = reformă prin care marile latifundii moşiereşti sunt expropriate şi împărţite ţăranilor fără pământ sau cu pământ puţin, prin/sau fără despăgubire.

Aplicaţii

1. Accesaţi site-ul Inspectoratului Şcolar Judeţean Buzău la link-ul RED (resurse educaţionale), unde veţi găsi lucrarea *„Economie şi societate în Buzăul interbelic”*. Formaţi cinci echipe de lucru pentru a realiza câte o prezentare Power Point, din câte 7 slide-uri, despre următoarele cinci domenii: *Reforma agrară din 1921 în judeţul Buzău, Industria petroliferă şi petrolieră, Transporturile, Satul, Oraşul.* Prezentările vor fi susţinute de fiecare echipă în faţa clasei, astfel încât fiecare elev să-şi completeze în caietul de lucru informaţiile culese de membrii celorlalte echipe.

2. Citiţi cu atenţie **Biografia** lui Petre V. Zangopol şi faceţi o comparaţie cu cea a lui Grigore Monteoru. Precizaţi două asemănări şi o deosebire între biografiile celor două personalităţi buzoiene.

3. Realizaţi, la alegere, un scurt eseu pe o pagină, care să cuprindă biografia uneia dintre următoarele personalităţi: Pamfil Şeicaru, George Ciprian, Petre Antonescu, Eliza Constantinescu-Bagdat, utilizând informaţii obţinute cu ajutorul internetului.

4. Căutaţi pe site-ul Muzeului Judeţean Buzău informaţii despre călătoriile lui Dumitru Dan şi marcaţi pe o hartă a lumii, cu aproximaţie, traseul său.

• În perioada interbelică, pe meleagurile buzoiene a fost o trepidantă viaţă politică, economică şi socială, când au trăit şi şi-au desfăşurat activitatea personalităţi din cultură, ştiinţă sau sport.

BUZOIENII ÎN ANII CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

CAPITOLUL 9

Iunie 1941. Avion Heinkel He 111H-3 din Grupul 5 Bombardament de pe aerodromul de la Ziliştea - Boboc, Buzău

Competenţe specifice: 1.1.; 1.4.; 2.2.; 2.4.; 3.2.; 3.3.; 4.2.; 4.3.; 4.5.; 5.1.; 5.3.

Activităţi de învăţare propuse:

- elaborarea unui comentariu folosind o cronologie prestabilită;
- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- asumarea rolului unor personalităţi şi realizarea unor comentarii, dialoguri ale acestora;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- utilizarea de surse de informare diferite pentru analiza unui fapt sau proces istoric;
- prezentarea relaţiilor de cauzalitate în evoluţia evenimentelor istorice;
- discuţii în grup pentru realizarea planului unei cercetări;
- imaginarea unor situaţii faţă de care trebuie să-şi prezinte şi să-şi argumenteze opinia;
- repartizarea de sarcini prin care se favorizează învăţarea prin cooperare;
- utilizarea motoarelor de căutare pentru a realiza un portofoliu de imagini, filme, fotografii referitoare la teme de istorie locală;
- construirea unor opinii plecând de la surse în analiza unor fapte/procese, ori personalităţi istorice;
- alcătuirea unor fişe de personaj ori privind fapte istorice.

Unităţi militare buzoiene combatante în Al Doilea Război Mondial (22 iunie 1941 – 9 mai 1945)

România a intrat în vâltoarea celui de-Al Doilea Război Mondial pentru refacerea integrităţii teritoriale, grav afectate de Pactul Ribbentrop - Molotov din 23 august 1939, care stabilea sferele de influenţă ale Germaniei şi Uniunii Sovietice. Acesta a dus la evenimentele din vara anului 1940: Ultimatumul Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste/U.R.S.S. din 26 iunie prin care am pierdut Basarabia, Dictatul de la Viena, din 30 august 1940, prin care am pierdut o parte din Transilvania şi Tratatul de la Craiova din 7 septembrie, prin care am pierdut Cadrilaterul.

Atât în Campania din Est (1941 - 1944) alături de Axă pentru eliberarea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, cât şi în Campania din Vest (1944 - 1945), alături de Naţiunile Unite pentru eliberarea Transilvaniei, participarea românească la război a fost influenţată de absenţa unor tratate şi convenţii militare care să consemneze drepturile şi obligaţiile partenerilor.

1941. Armata română intră în Chişinău, ©ANIC

1941. Pregătirea unei misiuni la Grupul 5 Bombardament pe aerodromul de la Ziliştea - Boboc, Buzău

În perioada interbelică, oraşul Buzău a fost una din cele mai puternice garnizoane ale României Mari, care se baza pe militarii din forţele terestre şi forţele aeriene ale Armatei Române. De altfel, oraşul Buzău a devenit favoritul aviatorilor începând din anul 1911, construindu-se un prim teren de zbor în anul 1915 în zona Drăgaica, unde în 1927 se înfiinţează *„Şcoala de Perfecţionare pentru piloţii de război"*. Din deceniul trei începe proiectul unei şcoli aeronautice naţionale la Ziliştea - Boboc. Mai mult decât atât, în perioada 1941 - 1945, *„Şcoala de Subofiţeri Navigaţi"* a funcţionat în localul Liceului *„Bogdan Petriceicu Hasdeu"*.

În anii participării armatei noastre la cel de-Al Doilea Război Mondial, mulţi cetăţeni buzoieni au fost mobilizaţi în cadrul Diviziei 5 Infanterie, iar aviatorii în Gruparea Aeriană de Luptă. Onoarea de a intra primii în lupta pentru dezrobirea patriei a revenit aviatorilor buzoieni de la Ziliştea - Boboc, care au decolat la ora 03.30, în dimineaţa zilei de 22 iunie 1941, pentru a trece în zbor Prutul şi a pregăti eliberarea Basarabiei de către Armata Română, în capul de pod de la Ţiganca. Divizia 5 Infanterie care era mobilizată în Moldova,

1942. Trecerea Donului, ©ANIC

a trecut Prutul în ziua de 5 iulie 1941, luptând cu succes în masivul muntos de la sud de Orhei, prin Regimentul 8 Dorobanți, Regimentul 9 Dorobanți, Regimentul 7 Artilerie.

După trecerea Nistrului, Divizia 5 Infanterie, alături de unități de aviație române, a participat la *„Bătălia Odesei”*. Cele trei regimente buzoiene au cucerit în zonele lor de acțiune, localitatea Dalnic și nord-vestul Odesei. La 5 noiembrie 1941 au revenit în țară pentru refacere, deoarece pierduseră 2201 militari și multă tehnică.

În august 1942, Divizia 5 Infanterie a revenit pe front, luptând la Stalingrad, inclusiv pe timpul încercuirii, făcând parte din *„Gruparea Lascăr”*, până la anihilarea acesteia pe 22 noiembrie 1942. Doar resturi ale Diviziei 5 Infanterie au scăpat din încercuire.

Până la 31 martie 1943, Divizia 5 Infanterie s-a regrupat în Transnistria pentru refacere, aici contopindu-se cu Divizia 1 Pază, îndeplinind misiuni de susținere a retragerii.

În plan general, până la 23 august 1944 România a trebuit să suporte concomitent puternica ofensivă sovietică pe front și bombardamentele necruțătoare ale aviației anglo-americane în zona de interior. La această dată, România a ieșit din alianța cu puterile Axei și a încetat războiul cu Națiunile Unite, în seara zilei, la orele 22,35, în urma radiodifuzării *„Proclamației către țară”* a Regelui Mihai I.

În perioada 23 august 1944 – 12 mai 1945, Armata 1 și Armata 4 Română au participat la războiul împotriva Germaniei și Ungariei, în cooperare cu marile unități militare sovietice ale Frontului 2 Ucrainean, angajând pe fronturile de luptă 19 până la 27 divizii, respectiv o mare unitate aeronautică, Corpul 1 Aerian Român.

La 23 august, Divizia 1/5 Infanterie era la Bacău, continuând marșul spre Buzău, a ajuns la Stâlpu pe 27 august 1944, ulterior participând la luptele cu germanii la nord de Ploiești. A fost desființată în noiembrie 1944, efectivele, materialele și arhiva trecând la alte mari unități care au luptat până la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial.

Document • *Jurnalul de război al sergentului Gheorghe Oprea din Mihăileşti, vezi pe larg Surlaru Emil, Nicoară Marius-Adrian, „Viaţă şi moarte“, volumul II, Editura Teocora, 2012.*

p. 22: *„Am avut întotdeauna mulţi cai şi îmi aduc aminte că atunci când eu şi fratele Ţicu (Nicolae) am plecat la concentrare în 1939, pentru că el era mai mic, tata a dat la rechiziţie patru cai, numai ca iubitul nostru Ţicu să fie mai protejat, ca furier pe lângă vreun comandant ...”*

p. 94: *„Când trupele româneşti se retrăgeau din Crimeea spre Marea Azov, noi eram pe şoseaua ce venea de la Sevastopol; printre trupele ce se retrăgeau erau şi vânători de munte; speram să-l revăd şi pe fratele meu mai mic cu 2 ani, Ţicu; nu ne-am găsit, dar am vorbit cu un maior, care mi-a spus că Ţicu este sergent, comandant de pluton şi că ei au rămas pe poziţie; nu ne văzusem din 1939*

p. 96: *....A doua zi* (18 martie 1944) ... *A sosit un vapor cu ostaşi de-ai noştri, din Crimeea; era acelaşi vapor cu care venisem şi eu - „Amiral Murgescu”; au coborât mulţi ostaşi români, iar printre ei şi vânători de munte; era un soldat rănit la mână şi l-am întrebat din ce batalion a făcut parte; mi-a zis că era din Batalionul I; l-am întrebat dacă îl cunoaşte pe Sergentul Oprea Neculai; a început să plângă...*

- Vezi mata mâna asta rănită? El mi-a pansat-o! A fost comandantul meu de pluton... Ce mai suflet de om... Plângea...I-am zis să vină cu noi, dar nu a vrut... A rămas cu ceilalţi pe poziţie... Ruşii atacau cu putere... Dumnezeu ştie...”

Familia sa a sperat ca la un moment dat, sergentul Nicolae (Ţicu) Oprea să se întoarcă acasă, dar nu a mai revenit niciodată.

1943. Servanții unui tun anticar la posturi, pe frontul caucazian, ©MMN

Atitudinea agresivă a trupelor germane şi puternicele bombardamente executate de aviaţia acestora asupra capitalei în zilele de 24 şi 26 august 1944, au determinat schimbarea radicală a atitudinii armatei române faţă de trupele Wehrmachtului. La 25 august 1944, Marele Stat Major Român a făcut cunoscut trupelor că *„armata germană a devenit singura noastră inamică”* şi a cerut tuturor comandamentelor române să dezarmeze şi să alunge peste frontieră noul inamic cu cea mai mare iuţeală şi cu toată energia.

Aviaţia pregătind luptele de după 23 august 1944

Din acel moment a fost blocată retragerea trupelor germane spre trecătorile din zona Carpaţilor Orientali, în special pe comunicaţia Buzău - Nehoiu - Întorsura Buzăului. În acest context, locuitorii judeţului Buzău s-au confruntat cu luptele dintre germani şi sovietici. Pe teritoriul judeţului, trupele sovietice şi-au făcut simţită prezenţa încă din zilele de 24 - 25 august 1944. Între 27 - 28 august 1944, în urma luptelor dintre militarii U.R.S.S. şi trupele germane în retragere, Palatul Comunal (unde un grup de ostaşi germani se baricadase şi trăgea asupra trupelor sovietice), biblioteca oraşului şi Şcoala Simileasca, au fost distruse de către sovieticii care au intrat în oraşul Buzău în ziua de 28 august 1944.

Trupele române au ocupat trecătorile Carpaţilor şi au dat lupte cu trupele germane care se retrăgeau, inclusiv pe Valea Buzăului, deoarece doreau să pătrundă în Transilvania prin trecătoarea din Munţii Buzăului. La 28 august 1944 frontul s-a stabilit pe linia comunelor Joseni - Târcov - Pârscov - Măgura - Ruşavăţu, iar luptele s-au desfăşurat cu violenţă la Berca, Măgura şi Pârscov. În urma luptelor s-au produs numeroase distrugeri de bunuri publice şi particulare.

28 august 1944. Palatul Comunal din Buzău în ruină, ©MJB

Noiembrie 1944. Armata română în drum spre Budapesta, ©ANIC

În judeţul Buzău, în afara zonei muntoase, s-au desfăşurat lupte spre Bucureşti, la Pogoanele şi Urziceni, iar spre Ploieşti, la Stîlpu, Ulmeni, Albeşti şi în numeroase alte locuri.

După victoriile obţinute, Armata Română a participat alături de Armata Roşie la eliberarea Transilvaniei, Ungariei, Cehiei şi Slovaciei, pe timpul Campaniei din Vest până la 9 mai 1945. Aşadar, în primăvara anului 1945, la încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial, ostaşii români, mulţi dintre ei fiind buzoieni, se întoarceau acasă cu fruntea sus.

Dintre marii comandanţi buzoieni amintim pe generalii Nicolae Ciupercă (comandantul Armatei 4 Române care a eliberat Basarabia în 1941), Constantin Constantinescu-Claps (comandantul Armatei 4 Române în perioada 1941 - 1944), Ion Dumitrache (comandantul Diviziei 2 Munte Române, în cel de-Al Doilea Război Mondial), Ion Glogojanu (comandantul Diviziei 10 Infanterie Române, învingătoare la Odesa unde a căzut la datorie), dar şi eroi luptători precum: Iulian Andrei, locotenent în rezervă, învăţător din Buzău, Livovschi Aurel, adjutant aviator din Buzău, Nicolae (Ţicu) Oprea, sergent de vânători de munte din Mihăileşti.

Instaurarea ocupaţiei sovietice la Buzău

Aici, la Curbura Carpaţilor, unde de-a lungul veacurilor s-au învolburat vânturile, dar şi valurile migratorilor, locuitorii judeţului Buzău au avut de înfruntat de nenumărate ori ocupaţia duşmană. Începând cu 29 august 1944, trupele sovietice s-au instalat în oraşul Buzău şi pe teritoriul judeţului, devenind treptat tot mai numeroase. Nici privaţiunile îndurate pe timpul războiului mondial, nici puternicele lupte şi bombardamente din perioada 1941 - 1944 nu se pot compara cu suferinţele pe care le-a îndurat populaţia după sosirea trupelor sovietice pe teritoriul judeţului Buzău. Judeţul era în drumul trupelor sovietice şi era un obligatoriu nod feroviar, rutier şi aerian în drumul spre, sau dinspre U.R.S.S. Jaful declanşat în ultimele zile ale lunii august 1944 avea să fie oficializat după încheierea Convenţiei de Armistiţiu (12 septembrie 1944). Obligaţiile economice erau foarte mari pentru o ţară vlăguită, apăsând şi mai puternic pe cetăţenii din judeţul Buzău. Foarte dureroasă a fost călcarea în picioare a demnităţii lor, căci cu demnitate au încercat să acţioneze cetăţenii şi autorităţile locale.

1945. Pod din Budapesta doborât de escadrila comandată de căpitan av. Mircea T. Bădulescu

31 august 1944. Intrarea Armatei Roşii în Bucureşti

Studiu • *Aviaţia buzoiană în lupta cu sovieticii şi anglo-americanii care bombardau Buzăul*

Poziţia strategică a judeţului Buzău a făcut ca acesta să devină o ţintă a inamicilor ţării noastre, spaţiul aerian al acestuia fiind front permanent de luptă pe timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. De aceea, la intrarea României în acest război, la Curbura Carpaţilor funcţionau următoarele aerodromuri de campanie: Ziliştea - Boboc; Drăgaica - Buzău; Târgşor - Mizil; Râmnicu Sărat; Sihlea; Focşani Nord; Pogoanele, cărora li se vor adăuga cele de la Spătaru sau Ulmeni.

Între 22 iunie - 15 iulie 1941, aviaţia sovietică a lansat 153 de bombe asupra localităţilor din judeţele Buzău şi Râmnicu Sărat, înregistrându-se pagube materiale şi victime din rândul populaţiei. În afara aerodromurilor şi a localităţilor în care funcţionau acestea, au mai avut de suferit: Balta Albă, Boldu, Măicăneşti, Mărăcineni, Săpoca, Valea Blăjanului, Vadu Paşii, Stâlpu, Lopătari, Valea Teancului, Monteoru, Costeşti, Săgeata, Vintileanca, Glodeanu - Cârlig, şoseaua Buzău - Urziceni, podul de peste râul Buzău, magistrala feroviară Ploieşti - Buzău. Bombardamentele sovietice au continuat până în luna septembrie a anului 1941, extinzându-se la Tronari, Largu sau Cislău.

De asemenea, sovieticii au lansat paraşutişti în vederea desfăşurării unor acţiuni de spionaj şi sabotaj asupra unor întreprinderi industriale sau depozite de muniţii, cum era cel de la *„Saturn”* Buzău sau au lansat baloane umplute cu material incendiar, care la contactul cu solul luau foc, distrugând culturile agricole.

Căpitan av.
Mircea T. Bădulescu

Între aprilie şi august 1944, a venit rândul avioanelor anglo-americane ce decolau din Italia spre aerodromurile din Ucraina, *„în pendul”* să atace în mai multe rânduri oraşele Buzău, Râmnicu Sărat şi Mizil. Nu au scăpat de atac nici trenurile de călători, fiind mitraliaţi şi oameni paşnici aflaţi la munca câmpului. Cel mai feroce bombardament a fost cel de la 8 august 1944, când 70 de bombardiere şi 50 avioane de vânătoare înapoiate din Ucraina au bombardat aerodromurile de la Ziliştea - Boboc şi Buzău (inclusiv cartierul Cazărmilor, Biserica şi Cimitirul Eroilor).

De fiecare dată, aviaţia şi artileria antiaeriană, aflate pe aerodromurile buzoiene, au apărat cu succes spaţiul nostru aerian, anulând atacurile adversarilor. Aviaţia de vânătoare română angaja lupte cu echipajele adverse, proiectoarele luminau cerul iar artileria antiaeriană deschidea un foc intens alungând avioanele inamice. În luptele aeriene de deasupra Buzăului, piloţii inamici, înainte de a se prăbuşi, se salvau sărind cu paraşuta, fiind deseori capturaţi de jandarmii români.

Adjutant av. erou
Constantin C. Dimache

S-au evidenţiat numeroşi luptători buzoieni în Aeronautica Română precum: generalul Gheorghe D. Marinescu, căpitanul Mircea T. Bădulescu, adjutantul Constantin Dimache. Asul aviaţiei de vânătoare româneşti, căpitanul Alexandru Şerbănescu, a căzut în lupta cu aviaţia anglo - americană pe Valea Buzăului, în data de 18 august 1944, în localitatea Ruşavăţu.

După anii ’90, în semn de recunoştinţă şi respect, la Buzău, Vipereşti şi Pârscov au fost ridicate monumente în cinstea aviatorilor, iar din 19 iulie 2019, la intrarea dinspre Focşani în oraşul Buzău, Primăria Municipiului Buzău a ridicat un *„Monument al Forţelor Aeriene Române”* şi a declarat Buzăul *„oraşul aviaţiei şi paraşutismului militar românesc”*.

1941. Epava unui avion sovietic doborât de aviaţia şi artileria antiaeriană română

Aplicaţii

1. Pe baza informaţiilor din lecţie, localizaţi pe harta României cinci localităţi în care au luptat unităţile militare buzoiene în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.
2. Accesaţi site-ul www.cdmb.ro, unde veţi găsi lucrarea *„Personalităţi buzoiene 1918 – 2018. 500 de buzoieni pentru România”*. Lucraţi în perechi şi extrageţi informaţii despre cinci comandanţi militari cu origini buzoiene, care s-au evidenţiat în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Schimbaţi impresii cu colegii, evidenţiind ce v-a impresionat mai mult din biografia lor.
3. Identificaţi la nivelul localităţii voastre, din cercetarea monumentelor şi documentelor relevante, eroii care s-au jertfit pentru patrie în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Utilizând informaţiile obţinute din diverse surse, realizaţi o scurtă biografie a unuia dintre aceşti eroi.
4. Pornind de la **Studiul** privind aviaţia buzoiană în război, exprimaţi un punct de vedere cu privire la rolul acesteia în apărarea teritoriului naţional şi căutaţi pe internet tipurile de avioane utilizate de către aviaţia română în război. Comparaţi-le performanţele cu cele ale avioanelor aparţinând aviaţiei germane.
5. Citiţi cu atenţie textul de la rubrica **Document** şi identificaţi, împreună cu profesorul, pe o hartă a Europei traseul retragerii armatei române din Crimeea.

i

- *Judeţul Buzău a mobilizat şi în cel de-Al Doilea Război Mondial trupe consistente pentru apărarea ţării, în cadrul Forţelor Terestre şi Aeriene ale Armatei Române, care şi-au făcut datoria faţă de ţară.*
- *Aviaţia buzoiană s-a evidenţiat în mod deosebit, tradiţiile ei fiind continuate şi în zilele noastre, municipiul Buzău fiind numit „oraşul aviaţiei şi paraşutismului militar românesc”, deoarece de peste un secol aici au deprins tinerii din România aceste nobile profesii.*

Dicţionar

dictat = arbitraj impus prin care un stat, o autoritate, impune altui stat anumite condiţii, împotriva dorinţei acestuia (din germanul Diktat);

ultimatum = comunicare cuprinzând condiţiile irevocabile pe care o putere, un stat, un împuternicit le pune altuia în vederea rezolvării unei situaţii litigioase de care depind relaţiile lor reciproce;

pact = denumire dată unor tratate internaţionale, bilaterale sau multilaterale, cu caracter solemn, privind relaţiile politice între state, încheiate în special în scopul menţinerii păcii sau al colaborării strânse între semnatari;

spion = persoană însărcinată să culeagă clandestin informaţii secrete privitoare la un stat şi să le transmită altui stat; iscoadă;

sabotaj = acţiune având ca scop împiedicarea bunului mers al unei activităţi, în special frânarea desfăşurării normale a unui proces de producţie.

Septembrie 1944. Patrulă de avioane IAR-80 în zbor pentru supravegherea spaţiului aerian naţional

REGIMUL COMUNIST ÎN BUZĂU

CAPITOLUL 10

1971 - Buzău. Colegiul Naţional Pedagogic „Spiru Haret“ şi blocurile turn de pe Bulevardul Nicolae Bălcescu

Competenţe specifice: 1.2.; 2.2.; 2.3.; 3.2.; 3.3.; 3.4.; 4.2.; 4.3.; 4.5.; 5.1.; 5.3.

Activităţi de învăţare propuse:

- elaborarea unui comentariu folosind o cronologie prestabilită;
- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- utilizarea de surse de informare diferite pentru analiza unui fapt sau proces istoric;
- prezentarea relaţiilor de cauzalitate în evoluţia evenimentelor istorice;
- discuţii în grup pentru realizarea planului unei cercetări;
- alcătuirea planului unei dezbateri despre diferite fapte istorice;
- imaginarea unor situaţii faţă de care trebuie să-şi prezinte şi să-şi argumenteze opinia;
- repartizarea de sarcini prin care se favorizează învăţarea prin cooperare;
- utilizarea motoarelor de căutare pentru a realiza un portofoliu de imagini, filme, fotografii referitoare la teme de istorie locală;
- construirea unor opinii plecând de la surse în analiza unor fapte/procese, ori personalităţi istorice;
- alcătuirea unor fişe de personaj ori privind fapte istorice.

Instaurarea comunismului, rezistență și represiune în județul Buzău

După război, România a intrat în zona de influență a Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste/U.R.S.S. odată cu semnarea, la Moscova, a Convenției de Armistițiu cu Națiunile Unite, la 12 septembrie 1944, respectiv a Tratatului de Pace de la Paris din 1947. În segmentul de final al conflagrației, după 23 august 1944, România lupta cu toate forțele și resursele umane și materiale împotriva germanilor, pentru eliberarea Transilvaniei, dar în același timp era ocupată și jefuită până la secătuire de cotropitorul sovietic care trecea drept aliat. Sovietizarea și comunizarea au urmat drumul de acum bine cunoscut, comuniștii români, beneficiind de sprijinul consilierilor sovietici, au reușit să pună mâna pe putere, impunând un regim politic totalitar.

Monumentul eroilor anticomuniști din Buzău

După 1944, Frontul Democrației Populare a instalat și în administrația buzoiană activiști comuniști și reprezentanți ai acestora. Alegerile din 1946 au stat sub semnul controverselor, considerându-se că au fost fraudate prin inversarea rezultatelor dintre partidele istorice și comuniștii declarați câștigători cu aproape 70 %.

Regele Mihai I, rămas unica piedică în calea sovietizării depline a țării, a fost silit la 30 decembrie 1947 să abdice și să plece din țară, de către guvernul Petru Groza care a proclamat România *„republică populară”*, întreaga putere politică fiind de acum în mâna comuniștilor.

Ulterior, în februarie 1948, s-a constituit Partidul Muncitoresc Român, prin unificarea Partidului Comunist Român cu Partidul Social Democrat (gruparea Ștefan Voitec).

Rezistența anticomunistă a fost un fenomen istoric care s-a derulat începând cu intrarea unităților militare sovietice în România, în vara anului 1944. Toate popoarele ocupate de sovietici au opus rezistență comunismului, dar în România, aceasta a fost mai amplă, mai sângeroasă și mai îndelungată. Ea s-a manifestat sub forma unor organizații subversive, grupuri de sabotaj economic, opoziția țăranilor la colectivizare, dar și organizații paramilitare pregătite de luptă, care așteptau intervenția eliberatoare a Occidentului, ce nu s-a produs.

Noile organe de represiune au inițiat un impresionant val de arestări, victimele fiind mai ales membri ai vechilor partide politice care refuzau să se înregimenteze în noul cadru politic. Considerând că regimul de sorginte sovietică îi va rupe de locurile și tradițiile lor, unii au urcat în munți, sperând că americanii vor declanșa un război împotriva U.R.S.S.

Sunt cunoscute 19 centre de rezistență anti-comunistă în România, conform documentelor din arhive. Unul dintre ele a fost cel din Vrancea, căruia i se raliază Buzăul și Râmnicu Sărat. Pentru reacțiile lor individuale sau de grup, au fost catalogați conform retoricii timpului ca: *„recalcitranți”*, *„sabotori”*, *„chiaburi”*, *„dușmani ai poporului”* etc. În aceste categorii a intrat de fapt

elita comunităţilor locale buzoiene care se împotrivea abuzurilor timpului, dar şi locuitorii satelor buzoiene, intelectuali şi ţărani, care au ajutat prin găzduire, hrană, bani şi diverse alte lucruri necesare traiului auster din munţi, fiind alături de aceştia.

În anul 1947, de ziua Regelui Mihai, au fost greve de neprezentare la cursuri, declanşate de elevii a două clase a VII-a de la Liceul *„Bogdan Petriceicu Hasdeu”,* dar şi din alte şcoli buzoiene ce şi-au întrerupt activitatea, iar manifestaţia iniţiatorilor s-a îndreptat către Catedrala Episcopală, unde au participat la Te Deum. Represaliile nu au întârziat, inspectorul Vasile Maciu a dispus eliminarea elevilor greviştі pentru o lună. Au fost însă profesori care făceau cursuri seara cu cei pedepsiţi, pentru ca aceştia să nu piardă examenul de bacalaureat. Ulterior, aceşti profesori au fost arestaţi.

Sunt nenumărate exemple ale unor reacţii individuale sau de grup, revolte instantanee sau organizate. Între cele mai cunoscute organizaţii anticomuniste buzoiene sunt: *„Pajura Neagră”*, *„Grupul de rezistenţă Păun-Şercăianu”*, *„Organizaţia Vlad Ţepeş II”*, *„Legiunea Albastră Regele Mihai”.*

În afara legii a fost trecută, în anul 1948, şi organizaţia culturală *„Rugul aprins”* din care a făcut parte şi marele scriitor pârscovean Vasile Voiculescu, supranumit *„poetul îngerilor”* şi *„medicul fără de arginţi”*, condamnat pe nedrept de autorităţile comuniste între 1958 (când avea vârsta de 74 de ani) şi 1962.

Mulţi militari, învăţători sau preoţi buzoieni, au fost arestaţi în noaptea de 19 spre 20 februarie 1949, într-o operaţiune de anvergură a Securităţii în sate din judeţul Buzău.

Membrii organizaţiei culturale „Rugul aprins“, scoasă în afara legii de către autorităţile comuniste:

1. Sandu Tudor; 2. Ioan Gulâghin; 3. Benedict Ghiuş; 4. Sofian Boghiu; 5. Roman Braga; 6. Felix Dubneac; 7. Arsenie Papacioc; 8. Adrian Făgeţeanu; 9. Alexandru Mironescu; **10. Vasile Voiculescu**; 11. Vasile Vasilache; 12. Petroniu Tănase; 13. Dumitru Stăniloae; 14. Andrei Scrima; 15. Paul Sterian; 16. Mircea Vulcănescu; 17. Antonie Plămădeală; 18. Tit Simedrea; 19. Marcel-Gheorghe Dabija; 20. Nicolae Rădulescu; 21. Constantin Joja; 22. Anton Dumitriu; 23. Alexandru Elian; 24. Paul Constantinescu.

Studiu • *Închisoarea Tăcerii*

Închisoarea tăcerii, penitenciarul de tristă amintire de la Râmnicu Sărat, caracterizat de Ion Diaconescu ca *„penitenciarul izolării totale”*, a depăşit, prin regimul sever aplicat de călăii regimului comunist, închisorile de la Aiud sau Gherla.

Construcţia a fost realizată începând cu anul 1899, ca închisoare de drept comun până în 1938, pentru deţinuţi politici de la acea dată. Aici au fost încarceraţi peste 1200 de ţărani arestaţi după reprimarea răscoalei din 1907, iar în 1938, au fost închişi capi ai mişcării legionare în frunte cu Corneliu Zelea Codreanu, ce au fost luaţi de la Râmnicu Sărat în noaptea de 29/30 noiembrie 1938 (noaptea Sfântului Andrei) spre a fi duşi la Jilava, dar în apropiere de pădurea Tâncăbeşti au fost ucişi, sub pretextul fugii de sub escortă.

Implementarea unui sistem politic şi social importat de la cei care au adus comunismul cu tancurile - sovieticii, a creat o stare generală de nemulţumire şi agitaţii, atitudini considerate ostile noii orânduiri, astfel că cei care nu erau de acord cu măsurile partidului şi statului erau uşor catalogaţi drept duşmani ai regimului de democraţie populară. Din mai 1948, aici au fost închişi cei arestaţi abuziv de autorităţile comuniste. În *„Închisoarea tăcerii”* au fost deţinuţi ca *„duşmani de clasă”*, *„bandiţi”*, *„contrarevoluţionari”*, *„instigatori”*, *„complotişti”* sau *„sabotori”,* oameni politici precum: Ion Mihalache, Vasile Lazăr, Corneliu Coposu; generalii Constantin Pantazi, Gheorghe Jienescu; ierarhi ai diferitelor culte precum Alexandru Todea (episcop român unit), Waltner Iosif (preot catolic), Mihai Godo (preot iezuit), sau simpli cetăţeni buzoieni, de multe ori victime ale unor denunţuri calomnioase, anchetaţi sub stare de arest chiar şi trei ani de zile, dar necondamnaţi, precum Stelian Săvulescu din comuna Bălăneşti sau Gheorghe M. Oprea din comuna Mihăileşti. În 1962, aici a murit Victor Rădulescu-Pogoneanu, fost diplomat care, în 1944, a dus tratative pentru scoaterea României din alianţa cu Germania.

Închisoarea de la Râmnicu Sărat a fost desfiinţată în mod oficial în aprilie 1963.

Viaţa economică a Buzăului. Evoluţia urbană. Viaţa cotidiană

Imediat după război, în 1946 - 1947, a fost o perioadă de lipsuri alimentare majoră mai ales în provincia Moldova, dar şi în judeţul Buzău, datorată secetei, distrugerilor de război, livrărilor de alimente impuse de Convenţia de Armistiţiu a României cu Naţiunile Unite, respectiv de Tratatul de Pace de la Paris. Acestora li se adaugă ocupaţia sovietică şi jaful sistematic al acesteia, lipsa utilajelor şi animalelor pentru lucrări agricole. Acei ani au intrat în conştiinţa poporului drept *„foametea de după război“.*

În 1948, datele recensământului efectuat în vederea naţionalizării principalelor mijloace de producţie din judeţul Buzău consemnau funcţionarea unor societăţi petrolifere, forestiere, a unor fabrici (metalurgie, ceramică, conserve, parchet, textile), iar în administraţia comunelor, existenţa unor mici întreprinderi (topitorii de in şi cânepă, mori, prese de ulei etc.). Aşadar, imediat după război, judeţul dispunea de o industrie mediu dezvoltată, amplasată în apropierea surselor de materii prime. Situaţia economică a judeţului era precară, ca

efect al lipsurilor materiale pricinuite de război.

Totodată, în martie 1949, Partidul Muncitoresc Român stabilea liniile directoare ale unui proces care a bulversat ţărănimea, lovind-o în ceea ce avea mai de preţ - proprietatea asupra pământului transmis din generaţie în generaţie.

Noile autorităţi se deziceau astfel de propria lor lege, prin care au dat pământ ţăranilor îndreptăţiţi (veteranii de război ai Campaniei din Vest, invalizii, văduvele, orfanii, cei fără pământ) revocând dreptul de proprietate individuală şi impunând cu forţa colectivizarea. Astfel, la 31 iulie 1949, la Căldăraşti, lua fiinţă prima gospodărie colectivă din judeţ, Gospodăria Agricolă *„1907”* urmată de altele aparţinând de Regiunea X Buzău.

La Buzău, în anul 1952, a fost înfiinţată sub numele de Fabrica Chimică nr. 12 Buzău, actuala S. C. Romcarbon S. A. Buzău, urmată de Întreprinderea de Tâmplărie Metalică şi Produse pentru Construcţii din Materiale Plastice în anul 1973. În 1975, a fost pusă în funcţiune Întreprinderea *„Textila”*, apoi Filatura de lână pieptănată, Întreprinderea de tricotaje s-a înfiinţat în 1976.

La Râmnicu Sărat, Nehoiu şi Pârscov au fost revitalizate vechile fabrici. Apar şi altele noi precum Filatura de lână cardată Pătârlagele, care a intrat în producţie în 1978.

În contextul unui dezgheţ în viaţa ţării, în 1968 se revine la vechile structuri administrative - judeţele. Din raţiuni numai de ei ştiute, puternicii timpului au ignorat istoria uitând câteva judeţe importante, între care şi

1976. Sistematizarea comunei Nehoiu

1952. Împărţirea avansului la G.A.C.

1960. Atelier mecanic la Întreprinderea Metalurgică Buzău

1960. Finala Campionatului naţional de oină de la Buzău

1976. Magazinul Dacia

Biografie • ***Vasile Voiculescu*** **(13 octombrie 1884, Pârscov - 25/26 aprilie 1963, Bucureşti)**

Poet, prozator, dramaturg, publicist, editor, urmează primele clase la Pleşcoi şi la Pensionul particular *„I. D. Răşcanu”* din Buzău (1890-1895). Tot aici frecventează două clase la Liceul *„Alexandru Hasdeu”* (1895-1897), finalizându-şi studiile la Liceul *„Gheorghe Lazăr”* din Bucureşti (1897-1901). Învaţă un an la Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii Bucureşti (1902-1903), dar la insistenţele familiei, se înscrie la Facultatea de Medicină (1903-1909).

Îşi susţine teza de doctorat la 6 mai 1910, de-a lungul timpului fiind numit medic în diferite localităţi printre care amintim: Ocolul-Gorj, Câmpu-Buzău, cu reşedinţa la Pogoanele, Hotarele-Ilfov, Bucureşti sau Buftea. Din 8 august 1923 este reconfirmat *medic definitiv* de circă urbană la Bucureşti.

Ia parte, ca medic militar, la campania din Bulgaria (1913), apoi din 27 mai 1914 este transferat la circa Tătărani-Dâmboviţa.

Mobilizat în 1915, cu gradul de locotenent, i se încredinţează misiunea de a organiza un spital militar la Bucureşti. În 1916 a fost numit şeful Spitalului mobil nr. 6, după care preia, în 1917, Spitalul militar nr. 371 Bârlad. Frecventează *„Academia Bârlădeană”*. Ulterior, a fost director adjunct la Fundaţiile Culturale *„Principele Carol”* (1921-1922); director al culturii la Fundaţia Culturală (1 mai 1922-5 noiembrie 1929); colaborator, referent, consilier referent literar, cu grad de director clasa I, la Radiodifuziunea Română (1 septembrie 1931-1945).

Debutează în revista „Convorbiri Literare” (nr. 4/1914), cu poeziile *Urare* şi *Din a vremilor risipă*, iar editorial în 1916, cu volumul *Poezii*. Au urmat, în perioada 1918 - 1958, mai multe volume dintre care amintim: *Din Ţara Zimbrului*, (pentru care în 1920 primeşte Premiul de poezie al Academiei Române; în acelaşi an devine membru al Societăţii Scriitorilor Români); *Poeme cu îngeri* (1925 pentru care primeşte în 1928 Premiul Societăţii Scriitorilor Români), *La pragul minunii* (1934, piesă care va fi jucată la Paris), piesa *Umbra*, (pentru care primeşte în 1936 Premiul Teatrului Naţional); Întrezăriri (1939); *Zahei Orbul*; *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară*; *Capul de zimbru* şi *Ultimul Berevoi* (1966), *Clepsidra* (1968).

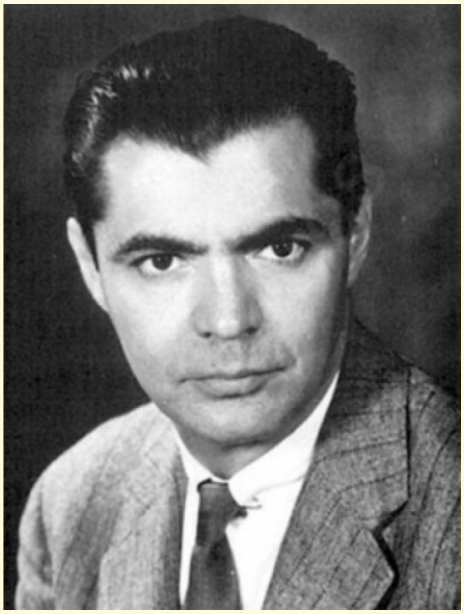

În anul 1958 este arestat şi întemniţat pe nedrept până în 1962, sentinţa fiind casată după moartea scriitorului de către Tribunalului Suprem. Grav bolnav, se stinge din viaţă în noaptea de 25/26 aprilie 1963, fiind înmormântat la Cimitirul Bellu din Bucureşti.

Pentru a omagia personalitatea acestui remarcabil scriitor, el fost decorat cu diverse ordine şi medalii ale statului român pentru activitatea sa culturală sau ca recunoaştere a meritelor sale ca medic. Din 22 aprilie 1993, Vasile Voiculescu este membru titular post-mortem al Academiei Române, iar din 1994 este Cetăţean de Onoare post-mortem al Municipiului Buzău.

Între anii 1986-1988, s-a reconstruit casa memorială din satul natal în forma actuală. Aici, la 13 octombrie 1974, cu prilejul aniversării a 90 de ani de la naştere, a fost dezvelit un bust în bronz, operă a sculptorului Oscar Han, iar în 2018, un altul la Buzău, în parcul care îi poartă numele.

Biografie • ***George Emil Palade*** **(19 noiembrie 1912, Iaşi - 8 octombrie 2008, Del Mar, S.U.A.)**

Om de ştiinţă, biolog, laureat al Premiului Nobel pentru Medicină (1974), savant american de origine română, s-a născut la Iaşi unde a urmat o parte din clasele primare. Îşi continuă studiile la Buzău (1921-1929), unde tatăl său, eminentul pedagog Emil Palade, a fost numit profesor la catedra de Pedagogie a Şcolii Normale de băieţi (şi director). Îşi ia bacalaureatul în 1929 la Liceul *„Alexandru Hasdeu”,* ca şef de promoţie, elev eminent în toţi anii şcolari, după care a urmat Facultatea de Medicină din Bucureşti, obţinând în 1940 doctoratul în Medicină. A lucrat în clinica profesorului Gheorghe Lupu ca medic, după care a fost asistent şef de lucrări şi apoi conferenţiar la Institutul de Anatomie.

Între anii 1941 - 1945, pe timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, a servit în Corpul Medical al Armatei Române, fiind medic la Centrul de Instrucţie al Aeronauticii de la Pipera, cu gradul de locotenent. Aici a îngrijit aviatorii răniţi în misiunile de război. A fost perioada de activitate clinică, de medic în relaţie directă cu pacienţii.

În 1946, după căsătoria cu fiica cunoscutului industriaş Nicolae Malaxa (au avut doi copii: Georgia Palade-Van Dusen şi Philip Palade), pleacă în Statele Unite ale Americii/S.U.A, devenind, din 1952, cetăţean american.

A fost cercetător şi apoi profesor de biologie celulară la Departamentul de biologie al Institutului Rockeffeler din New York, iar din 1973, profesor de Biologie Celulară la Facultatea de Medicină a Universităţii Yale şi New Haven, iar în anul 1990 se transferă la Universitatea San Diego, California.

Pentru rezultatele cercetărilor sale, activitatea didactică şi ştiinţifică, obţine în 1966 Premiul *„Albert Lasker”,* iar în 1970, Premiul *„Louisa Gross Horowitz”,* la 10 octombrie 1974 acordându-i-se Premiul *Nobel* pentru Medicină.

A fost ales membru al Academiei de Ştiinţe a S.U.A. (1973), membru de onoare al Academiei Române (1975), iar în anul 1989, membru de onoare al Academiei Româno-Americane de Arte şi Ştiinţe la Universitatea din California și al Academiei de Arte şi Ştiinţe din New York.

A realizat descoperiri fundamentale în domeniul biologiei celulare, în special al ultrastructurii, relevată cu ajutorul microscopului electronic. Pe plan medical, investigaţiile sale au vizat cercetarea structurii şi formaţiunile de transport ale pereţilor sanguini.

În anul 2007 a fost decorat de către Preşedintele României cu Ordinul Naţional *„Steaua României”* în grad de Colan. Este Cetăţean de Onoare al Municipiului Buzău și Cetățean de Onoare post-mortem al județului Buzău.

George Emil Palade la primirea Premiului Nobel

Râmnicu Sărat, la fel de vechi şi de însemnat ca Buzăul, comunele sale fiind împărţite între judeţul Buzău şi Vrancea. În anii ’80, judeţul Buzău avea o populaţie de 515.502 locuitori, număr sensibil egal cu indicatorul înregistrat la 1 ianuarie 1979.

Buzăul era recunoscut pentru produse industriale precum parbrizele auto, filtrele de ulei, sârmă (plasa de Buzău), cuie, electrozi, aparate de cale ferată, contactoare, material plastic. La fel de cunoscute au devenit staţiunile de cercetare din domeniul horticulturii create în anul 1957 (cea legumicolă la Buzău, viticolă la Pietroasele şi pomicolă la Săhăteni), continuatoare ale celor înfiinţate în anul 1893.

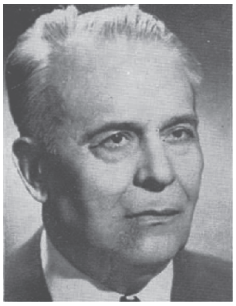
O investiţie importantă în acei ani a fost barajul construit pe râul Buzău, la Siriu, între masivii muntoşi Siriu şi Podul Calului. Barajul a fost aprobat în anul 1972 şi a fost terminat în decembrie 1994. Construcţia este alcătuită din rocă, steril şi un miez de argilă, volumul umpluturilor totalizând 8,3 milioane metri cubi anrocamente. Scopul construirii barajului a fost asigurarea alimentării cu apă potabilă şi industrială a localităţilor din aval, irigarea a 50.000 hectare de teren agricol şi producerea de energie electrică prin construirea hidrocentralei Nehoiaşu, cu o putere instalată de 42 MW, cu o producţie medie de energie electrică de 144 Gwh pe an. Barajul foloseşte şi la apărarea împotriva inundaţiilor, asigurând o atenuare a viiturilor masive.

Iniţierea unor planuri cincinale a dus la industrializarea judeţului şi sporirea elementului muncitoresc. Oraşele s-au dezvoltat în beneficiul colectivităţii, însă în detrimentul libertăţilor individuale. Viaţa cotidiană şi-a schimbat aspectul, partidul unic comunist dominând în totalitate existenţa privată a oamenilor.

Foarte mulţi tineri s-au mutat la oraşe, au primit înlesniri, au mers la şcoli şi universităţi. S-a crezut sincer o vreme, de către unii, în succesul comunismului. Treptat, regimul a devenit tot mai apăsător, iar în anii ’80 falimentar, prin raţionalizarea alimentelor de bază (trecute pe cartele), a căldurii sau a iluminatului casnic.

Buzoieni prezenţi în viaţa culturală şi ştiinţifică românească

Prin personalităţile sale de elită, Buzăul a contribuit la dezvoltarea culturală, ştiinţifică şi economică a ţării, fixând în memoria colectivă legendarul tărâm al Buzăului. Aceştia au dus identitatea buzoiană la nivel naţional şi internaţional, demonstrând că Buzăul rămăsese unul din centrele spirituale importante din România. O realizare de excepţie este Tabăra de sculptură Măgura, un veritabil muzeu în aer liber, înfăptuită în perioada 1970 - 1985, la iniţiativa sculptorului Gheorghe Coman. Aşadar, Buzăul totalitar a creat o spiritualitate în absenţa democraţiei, iar vectorii ei au fost personalităţi precum: savantul George Emil Palade, laureat al Premiului Nobel; academicienii Constantin Budeanu (întemeietorul Şcolii româneşti de electrotehnică), Traian Săvulescu (fitopatolog, preşedinte al Academiei Române în perioada 1948 - 1959), Radu Vlădescu (biochimist), Ştefan Bârsănescu (personalitate emblematică a pedagogiei româneşti); Î.P.S. Casian Crăciun, Arhiepiscopul Dunării de Jos; scriitorii Ion Caraion, Ion Băieşu, Radu Cârneci, Laurenţiu Ulici; actorii Coca Andronescu, Aimée Iacobescu, Ştefan Sileanu, Dan Puric, sau interpreţi precum Mihaela Runceanu, Benone Sinulescu şi Laurenţiu Cazan.

Ştefan Bârsănescu

Mihaela Runceanu

Coca Andronescu

Dicţionar

activist = membru al unei organizaţii de partid sau de masă, care se consacra (exclusiv) muncii în acea organizaţie;

colectivizare = acţiunea de comasare forţată a terenurilor agricole şi de exploatare a acestora prin intermediul unor cooperative agricole de producţie controlate de statul comunist;

industrializare = proces de transformare a unei ţări agrare într-o ţară industrială dezvoltată din punct de vedere economic prin crearea marii industrii mecanizate;

industrializare socialistă = preocupare esenţială a economiei socialiste centralizate ce presupunea electrificarea, mecanizarea complexă, sau dezvoltarea industriei grele (siderurgie, construcţii de maşini etc.);

plan cincinal = este un instrument al economiei planificate care cuprinde un număr de obiective realizabile în termen de cinci ani;

sovietizare = a organiza după modelul social, economic şi politic al fostei Uniunii a Republicilor Sovietice Socialiste/U.R.S.S., diferite state ale lumii;

totalitarism = formă de regim dictatorial bazat nu doar pe teroare, ci şi pe sprijinul maselor mobilizate printr-o ideologie preconizând schimbări sociale radicale, care presupune un control complet al statului şi scoaterea în afara legii a opoziţiei.

Aplicaţii

1. Selectaţi, din textul lecţiei, două cauze ale împotrivirii grupurilor de rezistenţă faţă de instaurarea comunismului.

2. Accesaţi site-ul *„memorialul ramnicusarat.ro”* şi realizaţi, pe baza informaţiilor obţinute, două biografii de câte o jumătate de pagină a două dintre personalităţile amintite în studiul *„Închisoarea Tăcerii”*.

3. Formaţi echipe de câte 4-5 elevi şi intervievaţi membrii familiei, învăţătorii, ori profesorii în legătură cu unităţile economice din timpul perioadei comuniste care au activat pe teritoriul localităţii voastre. Organizaţi interviul pe baza următorului tabel:

Nr. crt.	Numele unităţii economice	Domeniul de activitate	Numărul de lucrători	Modul de plată al lucrătorilor	Durata programului de muncă

Coordonaţi de profesor, dezbateţi în cadrul clasei informaţiile obţinute.

4. Pe baza informaţiilor din lecţie, menţionaţi 5 întreprinderi economice importante din judeţ în perioada comunistă. Stabiliţi câte dintre ele îşi continuă activitatea şi în prezent.

5. Căutaţi la biblioteca şcolii una dintre lucrările poetului Vasile Voiculescu, menţionate la rubrica **Biografie.** Citiţi câteva pagini, notaţi-vă impresiile şi prezentaţi-le în faţa clasei la ora de opţional.

6. Alcătuiţi un rezumat din cinci propoziţii pe baza **Biografiei** lui George Emil Palade.

- *Mulţi buzoieni s-au opus comunismului făcând parte din organizaţii subversive, grupuri de sabotaj economic, opoziţia ţăranilor la colectivizare, dar şi în organizaţii paramilitare pregătite de luptă.*
- *Regimul comunist a generat dezvoltare industrială, agrară şi urbană în judeţul Buzău, dar efortul economic s-a dovedit supradimensionat şi împovărător pentru populaţia ce a trecut prin grave lipsuri cotidiene, ceea ce a dus la căderea lui în decembrie 1989.*

Barajul Siriu

REVENIREA LA DEMOCRAŢIE

CAPITOLUL 11

August 2019. Palatul Comunal Buzău

Competenţe specifice: 1.2.; 2.2.; 2.4.; 3.2.; 3.3.; 3.4.; 4.2.; 4.3.; 4.5.; 5.1.; 5.3.

Activităţi de învăţare propuse:

- elaborarea unui comentariu folosind o cronologie prestabilită;
- recunoaşterea modificărilor unui spaţiu istoric în diferite perioade de timp;
- consultarea unor surse variate de informaţii;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- utilizarea de surse de informare diferite pentru analiza unui fapt sau proces istoric;
- asumarea rolului unor personalităţi şi realizarea unor comentarii, dialoguri ale acestora;
- rezolvarea în echipă a unor situaţii-problemă pe baza surselor;
- prezentarea relaţiilor de cauzalitate în evoluţia evenimentelor istorice;
- discuţii în grup pentru realizarea planului unei cercetări;
- alcătuirea planului unei dezbateri despre diferite fapte istorice;
- imaginarea unor situaţii faţă de care trebuie să-şi prezinte şi să-şi argumenteze opinia;
- repartizarea de sarcini prin care se favorizează învăţarea prin cooperare;
- utilizarea motoarelor de căutare pentru a realiza un portofoliu de imagini, filme, fotografii referitoare la teme de istorie locală;
- construirea unor opinii plecând de la surse în analiza unor fapte/procese, ori personalităţi istorice;
- alcătuirea unor fişe de personaj ori privind fapte istorice.

Revoluția din Decembrie 1989

În decembrie 1989, pe fondul unor mișcări sociale desfășurate în Estul Europei, a avut loc în România răsturnarea regimului comunist dictatorial condus de Nicolae Ceauşescu. În timpul evenimentelor revoluționare de la nivelul județul Buzău, au căzut victime 47 de revoluționari. Jertfa lor a adus schimbarea regimului totalitar comunist cu sistemul democratic. În memoria acestor eroi s-au ridicat: un monument în fața Palatului Comunal şi un altul în *„Cimitirul Eroilor”* din orașul Buzău.

22 Decembrie 1989 la Buzău

Monumentul închinat eroilor Revoluției din 1989, situat în „Cimitirul Eroilor“ din Buzău

Întreaga societate românească pornea cu speranță spre o nouă viață, un regim democratic, parlamentar, cu activitate politică pluripartită şi economie de piață.

La nivel național, sondajele de opinie indicau că 80-90% dintre români se arătau dornici ca țara lor să se integreze în *„structurile euroatlantice”* - Uniunea Europeană (U.E.) şi Organizația Atlanticului de Nord (North Atlantic Treaty Organization – N.A.T.O.). De altfel, în anul 2002, România a fost invitată să adere oficial la N.A.T.O., în anul 2004 devenind efectiv membră a acestei organizații, iar în 2007, a U.E. Ambele presupun un viitor de bunăstare, dar şi de sacrificii şi obligații pe care oamenii le-au înțeles treptat.

Din 1990, şi județul Buzău s-a transformat, viața cotidiană stând sub semnul libertăților cetățeneşti: dreptul la opinie, reînființarea unor partide politice sau înființarea altora noi, economie de piață, privatizări ale întreprinderilor şi dezvoltarea inițiativelor particulare.

Buzăul postdecembrist. Societate şi economie

Astăzi județul Buzău are o suprafață de 6103 km^2 şi o populație de 468110 locuitori. Populația urbană locuieşte în două municipii (Buzău - 132734 şi Râmnicu Sărat - 39890), trei orașe (Nehoiu - 11208, Pătârlagele - 7749 şi Pogoanele - 7552) şi 82 de comune, în componența cărora intră 386 de sate.

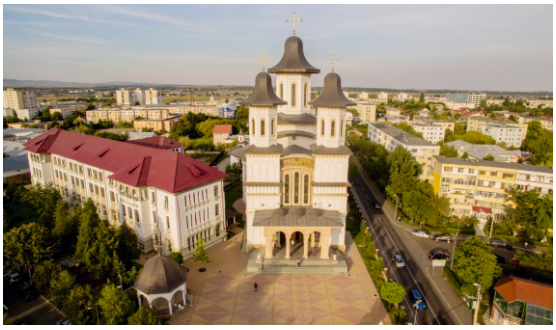
Din punct de vedere economic, județul Buzău are un potențial foarte mare. Specialiştii din domeniul petrolifer spun că în subsolul său s-ar afla o avere strategică, iar în anul 2016, în zona Padina, a fost descoperit cel mai mare zăcământ de gaze naturale de pe teritoriul României. O altă avere o constituie sarea, care ar ajunge pentru consumul Europei timp de un secol. Produsul Intern Brut al județului Buzău înregistrat în anul 2016 a fost de 1435,3 milioane lei.

După 1989, zona industrială a Buzăului s-a menţinut în parte şi au fost atraşi investitori, diverse multinaţionale care au resuscitat activitatea industrială din oraş. Fabrica de material rulant *„Vae Apcarom”*, Fabrica de zahăr *„Agrana”* şi industria de morărit reprezentată de *„Boromir”* S.A., îşi continuă activităţile, dar au apărut şi fabrici de confecţii, s-a relansat linia de producere a electrozilor de sudură etc. În anul 2000 s-a dat startul industriei verzi, Buzăul devenind prin *„Green Group”*, pionierul colectării şi reciclării plasticului, sticlei, lemnului etc. Relaţiile comerciale internaţionale şi de înfrăţire cu alte localităţi au fost benefice. Exportul produselor buzoiene are un trend ascendent, mai ales pentru bunurile alimentare, textile, metalifere şi animale.

Au existat însă numeroase episoade nemulţumitoare de privatizări eşuate, de întreprinderi falimentate, precum Fabrica de confecţii Râmnicu Sărat, Foresta Nehoiu şi multe întreprinderi sau secţii din aşezările rurale buzoiene.

La 1 ianuarie 2007 România a aderat la Uniunea Europeană, continuând procesul de integrare. Buzoienii au găsit oportunitatea pătrunderii treptate pe marea piaţă europeană, promovându-şi iniţial produsele tradiţionale precum covrigii de Buzău sau cârnaţii de Pleşcoi. De altfel, variata bucătărie buzoiană este recunoscută pentru rafinamentul şi originalitatea ei dată de produsele din carne precum babicul şi ghiudemul, sau legumele, fructele şi vinurile ţinutului.

În anul 2019, pe teritoriul judeţului Buzău existau 8647 de firme cu diverse obiecte de activitate, 7 spitale, dintre care 5 de stat şi 2 private şi 400 de cabinete medicale.

Catedrala Arhiepiscopală a Buzăului şi Vrancei

Zona industrială din municipiul Buzău

Sediul Prefecturii Buzău

Sediul Consiliului Judeţean Buzău

Primăria municipiul Râmnicu Sărat

Turismul legendarului ţinut al Buzăului cu obiectivele sale principale: Vulcanii Noroioşi, Taberele de sculptură de la Măgura şi Năeni, barajul şi lacul de acumulare de la Siriu, Trovanţii de la Ulmet, Palatul Arhiepiscopal de la Buzău, muzeele din Buzău, Râmnicu Sărat, Colţi sau Pârscov, atrage din ce în ce mai mulţi vizitatori.

Vulcanii Noroioşi

Trovanţii de la Ulmet

Tabăra de sculptură Măgura

Studiu • *Geoparcul Ţinutul Buzăului*

Este propus să devină Geoparc UNESCO şi include comunele: Berca, Scorţoasa, Pârscov, Cozieni, Pănătău, Colţi, Bozioru, Brăeşti, Odăile, Cernăteşti, Chiliile, Lopătari, Mânzăleşti, Bisoca, Valea Salciei, Săruleşti, Vintilă Vodă, Beceni.

Au fost declarate Rezervaţii naturale de interes naţional: Vulcanii Noroioşi; Pădurea cu tisă de la Chiojdu; Lacul Balta Albă şi Balta Amara din comuna Balta Albă, Dealul cu Lilieci de la Cernăteşti, Platoul Meledic, Pădurea Crivineni de la Pătârlagele, Pădurea Brădeanu, Pădurea Lacurile de la Bisoca.

Arii protejate din judeţul Buzău sunt: Sarea lui Buzău de la Pârscov - Vipereşti; Chihlimbarul de la Colţi; Piatra Albă de la Grunj (Mânzăleşti); Blocurile de calcar de la Bădila; Focul Viu de la Lopătari.

Rezervaţii şi monumente de interes judeţean sunt: Culmile Siriului; Pădurile Frasinu, Spătaru, Găvanu, Milea Viforâta, Harţagu; Crângul; Platanii din Râmnicu Sărat.

• **Eveniment**

Comparând situaţia demografică a judeţului în diferite perioade istorice, se poate constata o scădere a numărului de locuitori, dar şi o îmbătrânire a acestora, mai ales în mediul rural. Scăderea demografică accentuată este cauzată şi de emigrarea unui număr important de cetăţeni.

Casa memorială „Vasile Voiculescu“ Pîrscov

Şi turismul de nişă (gastronomic, oenologic) începe să fie apreciat şi la nivel internaţional.

La începutul anilor ’90 se reînfiinţează obiective didactice precum Casa Corpului Didactic şi începe să funcţioneze Editura Casei Corpului Didactic. Se dezvoltă, din 1991, învăţământul primar, gimnazial şi liceal de stat. Din 1996 ia fiinţă Colegiul Economic Universitar Buzău, iar din 1999, pe lângă Şcoala Normală a început să funcţioneze un Colegiu universitar pentru institutori, sub egida Universităţii Bucureşti.

Apar şi instituţii de învăţământ privat, din 1996 luând fiinţă Şcoala Postliceală Sanitară *„Vasile Alecsandri”*, cu profilurile medicină generală şi farmacie, dar şi cel universitar, între 2003 - 2010 funcţionând Centrul de Studii Buzău al Universităţii *„George Bariţiu”*, cu facultăţi de drept, economie - turism şi sport.

La 19 iunie 2009, Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a aprobat ridicarea mai multor episcopii la rangul de arhiepiscopie, printre care şi cea a Buzăului şi Vrancei, motiv de bucurie printre credincioşii locului. Revirimentul religios al întregii naţiuni române, manifestat după Revoluţia din decembrie 1989, s-a evidenţiat şi prin ataşamentul buzoienilor faţă de Biserică, îmbrăţişat şi de către forurile laice locale.

În continuare Buzăul a rămas *„cea de-a doua mare garnizoană a ţării după Bucureşti”*, conform numărului de unităţi militare, diversităţii lor şi numărului de personal. Unul din patru locuitori ai municipiului reşedinţă de judeţ fie este sau a fost militar activ, fie provine din familie de militari. De altfel, Buzăul este numit şi *„oraşul aviaţiei şi paraşutismului militar românesc”*, deoarece este localitatea din România în care tinerii deprind aceste nobile profesii militare.

Şi sporturile aviatice, mai ales modelismul, au făcut oraşul Buzău cunoscut în ţară şi străinătate, datorită numărului mare de campioni mondiali şi europeni, aproape 80% din medaliile obţinute de Federaţia Română de Modelism fiind cucerite de cluburile din oraşul Buzău.

După intrarea în Alianţa Nord Atlantică, la 29 martie 2004, militarii buzoieni au participat cu succes la nenumărate activităţi internaţionale alături de partenerii din această alianţă. Din păcate, în misiunile internaţionale au căzut la datorie sublocotenenţii post-mortem buzoieni: Mădălin Stoica, Iulian Dumitrescu, Adrian-Ion Vizireanu şi Ciprian-Ştefan Polschi.

Şi mass-media locală a cunoscut o dezvoltare semnificativă, presa scrisă, online şi televiziunile locale fiind prezente în viaţa oamenilor. Din păcate, şi acest domeniu şi-a cerut tributul său.

24 mai 2005. Monumentul închinat victimelor accidentului de la Mihăileşti

În urma unui groaznic accident de circulaţie în care a fost implicat un autotren încărcat cu azotat de amoniu, ce a avut loc la Mihăileşti în data 24 mai 2004, 18 persoane au murit, căzând la datorie şi jurnalista Elena Popescu, respectiv cameramanul Ionuţ Barbu, alte 13 persoane fiind grav rănite.

Activităţile sportive şi educaţionale s-au diversificat. În domeniul sportiv sunt înregisrate diverse cluburi şi asociaţii, cel mai cunoscut fiind Clubul Sportiv Municipal *„Gloria”*, care are diferite secţii sportive (fotbal, handbal, volei, rugby, atletism, box, lupte libere, modelism, tenis de masă).

Copiii sunt afiliaţi unor instituţii culturale precum Palatul Copiilor, Radioclubul Buzău sau Centrul Cultural *„Alexandru Marghiloman”*. Prin astfel de entităţi, tradiţiile, în special folclorul prin cântecele specifice dulcelui grai muntenesc şi dansurile populare buzoiene sunt revigorate şi promovate cu mândrie.

Dimensiunea spirituală este indispensabilă pentru dezvoltarea democraţiei în România, iar reprezentanţii de frunte ai Buzăului se regăsesc în acest efort. Elita buzoiană, prezentă la nivel naţional sau internaţional, constituie modele. Remarcăm astfel pe academicienii Marius Andruh (în domeniul chimiei) şi Mihai Bălănescu (în domeniul tehnologiilor nucleare), actorii Teodora Mareş, Radu Gabriel, cercetători precum Costel Vânătoru.

O atracţie a municipiului Buzău o reprezintă şi expoziţia istorică în aer liber „Eroii”, aflată pe Calea Eroilor, alcătuită din 144 de panouri ce se întind pe 632 de metri, fiind cea mai mare de acest fel din lume.

Dicţionar

capital = avuţie sub formă de bani, de mărfuri, de bunuri materiale în genere;

demografie = ştiinţă care, prin metode cantitative, studiază fenomene şi procese privitoare la numărul, repartiţia geografică, structura, densitatea, mişcarea populaţiei umane şi compoziţia ei pe grupe de vârstă, de sex etc.;

emigrare = acţiunea de a părăsi propria ţară şi a se stabili temporar sau definitiv în altă ţară;

integrare europeană = se referă la procesul de integrare politică, juridică, economică şi culturală a statelor europene prin intermediul Uniunii Europene şi Consiliului European;

privatizare = a trece întreprinderi sau instituţii din proprietatea statului în proprietate particulară.

Centrul Cultural „Alexandru Marghiloman” din parcul cu acelaşi nume din municipiul Buzău

Aplicaţii

1. Pe baza lecţiei, selectaţi trei cauze pentru care cetăţenii Buzăului s-au ridicat la luptă împotriva regimului comunist.
2. Alcătuiţi la nivelul clasei, împreună cu profesorul, un chestionar din câte cinci întrebări cu privire la modul de viaţă în timpul regimului comunist. Individual, veţi intervieva bunicii, părinţii sau rudele, iar informaţiile obţinute le veţi compara, la nivelul clasei, cu situaţia societăţii contemporane. Concluziile le notaţi pe o fişă de lucru care va fi depusă în portofoliul personal.
3. Grupaţi-vă în cinci echipe. Alegeţi-vă câte un obiectiv turistic al judeţului Buzău pe care să-l promovaţi printr-un poster. Fiecare echipă îşi va susţine prezentarea în faţa clasei. La final, pe o hartă a judeţului, echipele vor poziţiona un indicator pentru obiectivul turistic ales/susţinut.
4. Accesaţi de pe internet imagini, informaţii, cântece, după caz, ale personalităţilor buzoiene menţionate în ultimele două lecţii. Adoptaţi rolul unei personalităţi şi creaţi un joc de rol pe care să-l prezentaţi în faţa clasei.

- *În evenimentele din Decembrie 1989 s-au jertfit 47 de buzoieni.*
- *Astăzi judeţul reprezintă un important centru economic, cultural, ştiinţific şi militar al României.*

BIBLIOGRAFIE

I. IZVOARE

Arhive, documente, memorii, manuscrise, manuale

Arhivele Militare Române. Fond „Memorii. Bătrâni".

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, fondurile: Fundaţiile Culturale Regale „Principele Carol"; Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice; România, Viaţa politică în documente; Ministerul de Interne.

Serviciul Judeţean Buzău al Arhivelor Naţionale, fondurile: Parohia Negustori, Prefectura Buzău, Tribunalul Buzău, Serviciul Armistiţiu; Inspectoratul Şcolar Buzău; Prefectura judeţului Buzău; Direcţia Judeţeană de Statistică Buzău; Colecţia manuscrise - Constantin Dumitrescu.

Biblioteca Academiei Române, Institutul de Istorie Militară, Muzeul Judeţean Buzău: colecţii; cataloage de expoziţie; cataloage de inventar.

Biblioteca Judeţeană *„V. Voiculescu"* - colecţia manuscrise Cocora G., *Figuri buzoiene*.

Arhive private (Valeriu Avram, Marius Adrian Nicoară, Emil Surlaru).

Buletinul Oficial al Republicii Populare Române.

Caietul Statistic al Judeţului Buzău, Direcţia Centrală de Statistică, Direcţia Judeţeană de Statistică Buzău.

Monitorul Oficial.

Enciclopedii, dicţionare, volume de documente

XXX., Centrul de Studii şi Cercetări de Istorie şi Teorie Militară, *Documente privind istoria militară a poporului român,* Editura Militară, Bucureşti, 1988.

XXX., *DEX* - Dicţionarul explicativ al limbii române, ediţia a II-a, Academia Română, 1998.

XXX., *Documente privind Istoria României,* veacul XVI, B, Ţara Românească, volumul I 1501-1525, Editura Academiei, Bucureşti, 1951.

XXX., *Documenta Romaniae Historica*, volumul I (1247-1500), Editura Academiei, Bucureşti, 1966.

XXX., *Enciclopedia Ortodoxiei Româneşti,* Editura Institutului Biblic de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 2010.

XXX., *Enciclopedia de istorie a României,* Ediţia a III-a, vol. I, Editura Meronia, Bucureşti, 2002.

Memorii, jurnale

Oprea M. Gheorghe, *Caiet de amintiri din cel de-Al Doilea Război Mondial*, manuscris.

Scurtu, Ioan, *România - 1947. Viaţa politică în documente*, Bucureşti, Arhivele Statului, 1994.

Vianu, Alexandru, Zamfir, Zorin, Buşe, Constantin, Bădescu, Gheorghe, *Relaţii Internaţionale în acte şi documente*, vol. II (1939-1945), Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1974.

II. LUCRĂRI GENERALE

Academia Română, *Istoria românilor,* Editura Enciclopedică, volumele I, II, III, IV, V, 2004.

XXX., *Armata română 1941-1945,* Editura RAI, Bucureşti, 1996.

XXX., *Atlas geografic şi istoric al judeţului Buzău*, Buzău, 1979.

XXX., *Ctitorii voievodale în Eparhia Buzăului*, Editura Episcopiei Buzăului, Buzău, 1988.

XXX., *Dicţionar de istorie veche a României*, Editura Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1976.

XXX., *Cronicari munteni,* Editura Militară, Bucureşti, 1988.

XXX., *Enciclopedia Ilustrată a României*, Bucureşti 1913.

XXX., *Istoria României în date,* Mica întreprindere editorial-poligrafică *„Crai-nou",* Bucureşti, 1992.

XXX., *Istoria României,* Editura Corint, Bucureşti, 2007.

XXX., *Naţionalizarea şi progresul economico-social*, Editura Politică, Bucureşti, 1974.

XXX., *Strămoşii poporului român - geto-dacii şi epoca lor*, Editura Politică, Bucureşti, 1980.

Academia Română, *Istoria Românilor* (vol. 1-4), Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2001.

Axworthy, Mark, Scafes, Cornel, Crăciunoiu,

Cristian, *Thid Axis, Fourth Ally. Romanian Armed Forces in the European War, 1941-1945,* Londra, Arms and Armov Press, 1995.
Bărbulescu M., Deletant D., Hitkins K., Papacostea Ş., *Istoria României,* Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1999.
Bârzu Ligia, *Continuitatea creaţiei materiale şi spirituale a poporului român pe teritoriul fostei Dacii,* Editura Academiei, Bucureşti, 1979.
Berciu D., *Zorile istoriei în Carpaţi şi la Dunăre*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1966
Bichir Gheorghe, *Cultura Carpică*, Editura Academiei, Bucureşti, 1973.
Bogdan Ion, *Album paleografic moldovenesc,* Bucureşti, 1926.
Buşe Constantin, Dascălu Nicolae, *Diplomaţie în vreme de război,* Editura Universităţii Bucureşti, Bucureşti, 1995.
Chiper, Ion, Constantiniu, Florin, Pop, A, *Sovietizarea României. Percepţii anglo - americane (1944 - 1947),* Editura Iconica, Bucureşti, 1993.
Cocora Gabriel, *Tipar şi cărturari*, Editura Litera, Bucureşti, 1977.
Cocora Gabriel, *Peneluri şi condeie,* Editura Litera, Bucureşti, 1978.
Coman Marian, *Putere şi teritoriu - Ţara Românească medievală (secolele XIV-XVI),* Editura Polirom, Iaşi, 2013.
Constantiniu Florin, *O istorie sinceră a poporului român,* Univers enciclopedic românesc, Bucureşti, 1997.
Crişan I. H., *Origini*, Editura Albatros, Bucureşti, 1976.
Crişan I. H., *Burebista şi epoca sa,* Editura Enciclopedică română, Bucureşti, 1975.
Giurescu C. C., Giurescu D. C., *Istoria românilor*, volumul I, Editura Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1975.
Diaconescu, Ion, *Temniţa. Destinul generaţiei noastre*, Editura Nemira, Bucureşti, 1999.
Ioniţă I. Gheorghe, *O jumătate de secol de istorie românească sub semnul controversei (de la 23 August 1944 până în prezent),* Editura Universităţii din Bucureşti, 1997.
Mihalache, Flavius, Croitoru, Alin, *Mediul rural românesc: evoluţii şi involuţii. Schimbare socială şi antreprenoriat*, Editura Expert, Bucureşti, 2011.
Odobescu Alexandru, *Istoria Arheologiei,* Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1961.
Petrescu M. D., Daicoviciu H., Teodor G.D., Bârzu L., Preda F., *Istoria românilor până în secolul al VIII-lea,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1975.
Pârvan Vasile, *Getica*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1982.
Pop Ioan - Aurel, *Identitatea românească: felul de a fi al românilor de-a lungul timpului,* Editura Contemporanul, Bucureşti, 2016.
Pop Ioan - Aurel, *Istoria, adevărul şi miturile,* Editura Şcoala Ardeleană, Cluj Napoca, 2018.
Pop Ioan - Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, Bucureşti, 2019.
Popovici N. D., *Bazele arheologiei,* curs universitar, Târgovişte, 1995.
Protase D., *Autohtonii în Dacia,* volumul I, Editura Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1980.
Rusan, Romulus (Editor), *Anul 1948. Instituţionalizarea comunismului*, Bucureşti, 1998.
Rusu I. I., *Daco-geţii în Imperiul Roman,* Editura Academiei, Bucureşti, 1980.
Stoicescu N., *Continuitatea românilor,* Editura Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1980.

III. LUCRĂRI SPECIALE

XXX., *Albumul conservator-democrat,* Bucureşti, l908.
XXX., Buzău, *Mică enciclopedie istorică*, Biblioteca Mousaios, Buzău, 2000.
XXX., *Monografia Colegiului Naţional „B. P. Hasdeu",* Buzău, 1997.
XXX., *80 de ani de activitate a Staţiunii Experimentale Pietroasele*, Buzău, 1973.
XXX., *Spiritualitate şi istorie la Întorsura Carpaţilor,* volumul I, Buzău, 1983.
XXX., *Studii şi cercetări de istorie buzoiană*, Buzău, 1973.
XXX., *Vestigiile rupestre din Munţii Buzăului*, Arhivele Statului, Buzău, 1980.
Angelescu G., *Amintiri din activitatea mea ca medic al* oraşului *(1869 - 1898)*, Buzău, 1912.

Anton Manea C., *Tezaurul de la Buzău*, în Revista muzeelor şi monumentelor istorice, nr. 9, 1977.

Avram Valeriu, Nicoară Marius - Adrian, *Buzăul şi Aeronautica Română*, Editgraph, Buzău, 2015.

Avram Valeriu, Nicoară Marius-Adrian, *1918 - Zborul aviaţiei Antantei* spre *victorie,* Editura Alpha MDN, Buzău, 2018.

Avram Valeriu, Nicolescu Valeriu, *Aviatori buzoieni pe cerul României şi al Europei (1916-1919; 1941-1945)*, Editgraph, Buzău 2015.

Bălănescu, Steliana, *File de istorie buzoiană. Studiu monografic 1915 - 1947,* Editura Vega, Buzău, 2006.

Calcan M. Radu, *Istoria Colegiului Naţional „B. P. Hasdeu" din Buzău, în perioada 1944-2007*, Editura Omega, Buzău, 2007.

Cocora Gabriel, *Episcopia Buzăului - o vatră de spiritualitate şi simţire românească*, Buzău, 1986.

Coman Constantin, *Economie şi societate în Buzăul interbelic*, Editura Omega, Buzău, 2008.

Coman prof. Constantin, Moraru, pr. prof. Nicolae, *Seminarul Teologic „Chesarie Episcopul" din Buzău - Monografie,* Editura Arhiepiscopiei Buzăului şi Vrancei, Buzău, 2016.

Constantinescu Marius-Eugen, *Memoria pământului dintre Carpaţi şi Dunăre: Nord-estul Munteniei şi sud-vestul Moldovei în veacurile IV-XI d. Hr.*, Muzeul Judeţean Buzău, Editura Fiat Lux, Bucureşti, 1999.

Costea, I, *Viaţa politică în judeţul Buzău în timpul ocupaţiei sovietice,* Editura Casei Corpului Didactic „I. Gh. Dumitraşcu", Buzău, 2005.

Dan Gh. Tudor, *Consideraţii privind unele aspecte ale etnogenezei româneşti*, în Arheologia Moldovei, XXXIV, 2011, p. 177-185.

Dincă I. Dumitru, *Consideraţii asupra literaturii buzoiene contemporane*, ed. a 2-a, revizuită şi adăugită, Tipo Moldova, 2013.

Dincă, I. Dumitru, *Nevăzuta faţă a tezaurului de la Pietroasa*, Editura Teocora, Buzău, 2018.

Drăgulin I. Gheorghe, pr. prof. univ. dr., *Preoţi şi seminarişti de seamă din Arhiepiscopia Buzăului şi Vrancei. Preocupările lor pastoral-misionare şi culturale*, Buzău, Editgraph, 2015.

Drâmbocianu V., Scoroşanu D., *Raport asupra săpăturilor arheologice de la Pârscov*, comunicare în sesiunea organizată de Muzeul Judeţean şi ISJ, noiembrie 1974.

Epifanie Norocel, episcopul Buzăului, *Ctitorii voievodale în Eparhia Buzăului*, Editura Episcopiei Buzăului, Buzău, 1988.

Frîncu Viorel, *Univers spiritual buzoian: calendar cultural,* vol. 1, Biblioteca Judeţeană *„V. Voiculescu",* 2011.

Frîncu Viorel, *Univers spiritual buzoian: calendar cultural,* vol. 2, Buzău, 2012.

Frunză Victor, *Destinul unui condamnat la moarte: Pamfil Şeicaru*, Editura Victor Frunză, Bucureşti, 2001.

Garoflid Constantin, *Agricultura veche*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1943.

Gâlmeanu Nicoleta, Scoroşanu Dumitru, Nica Ion, ş.a. *Pârscov - plai străvechi*, Editura Anastasia - Ina, Buzău, 2004.

Gheorghiu, T. O., *Buzău, Monografie urbanistică*, Bucureşti, Ed. Ozalid, 2019.

Giurgiu Dr. Luminiţa, Nicoară Dr. Marius - Adrian, Nicolescu Valeriu, Tudose Alexandru, *Monografia unui lăcaş al identităţii naţionale. Biserica şi Cimitirul Eroilor din Buzău*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2018.

Ionescu Dimitrie, *Istoria oraşului Buzău*, Editura Litera, Bucureşti, 1979.

Ionescu Grigore, *Arhitectura românească*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1986.

Iorgulescu Basil, *Dicţionar geografic, statistic, economic şi istoric al judeţului Buzău*, Bucureşti, 1892.

Ivan Dorin, *Experimentul Râmnicu Sărat*, Editura Irineu Mihălcescu, Buzău, 2005.

Ivan Dorin, *Gazetarii mor în picioare,* Editura Omega, Buzău, 2013.

Ivan Dorin, *Mitropolit Irineu Mihălcescu. Viaţa şi opera*, Buzău, 2000.

Marghiloman Alexandru, *Notele Politice 1897 - 1924* (ediţie anastatică), Editura Alpha MDN, Buzău, 2018.

Mamina Ion, Scurtu Ioan, *Guverne şi guvernanţi, 1916-1938*, Bucureşti, 1996.
Matei, Sebastian, *Dacii din zona Buzău*, în Magazin istoric, 491, 2, 2008.
Matei, Sebastian, *Rapoarte de săpături arheologice, Gruiu Dării, Com. Pietroasele şi Cârlomăneşti, Vernești, jud. Buzău, Cronica cercetărilor arheologice (2001 - 2018)*.
Mărghitan Liviu, *Membri ai Academiei Române originari din judeţul Buzău (secolele XIX-XX)*, Arad, 2006.
Mândricel Ilie, *Izvoare din adâncuri,* Editura Casei Corpului Didactic din Buzău, Buzău, 2000.
Nicoară Marius-Adrian, Aeronautica Română pe frontul de vest (1944 - 1945)*,* Editura Universităţii Naţionale de Apărare *„Carol I”*, Bucureşti, 2007.
Nicoară Dr. Marius-Adrian, Vasilescu Dr. Alfred, Corciu Liviu, *Eroii Primului Război Mondial - The Heroes of the First World War,* Editura Alpha MDN, Buzău, 2018.
Nicoară Dr. Marius-Adrian, Vasilescu Dr. Alfred, Mihalcea Mst. Marius Daniel; *Buzoienii la Centenarul Marii Uniri - anul 1918,* Editura Alpha MDN, Buzău, 2019.
Nicoară, căpitan-comandor dr. Marius-Adrian, Stan căpitan Daniel, *Şcoala Aripilor Româneşti de la Zilişteа-Boboc, Buzău, de la Vlaicu I la IAR - 99 Şoim*, Editura Editgraph, Buzău, 2010.
Nicolescu, Valeriu, *Contribuţii la monografia economică a judeţului Buzău*, Editura Editgraph, Buzău, 2008.
Nicolescu, Valeriu, *File de cronică: o istorie a Buzăului în date*, Editura Editgraph, Buzău, 2008.
Nicolescu, Valeriu, *Pagini de istorie culturală - Buzău 2004*, Editura Apha MDN, Buzău, 2004.
Nicolescu Valeriu, Avram Valeriu, Nicoară Marius - Adrian, *Personalităţi buzoiene 1918 - 2018, 500 pentru România*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2018.
Nicolescu, Valeriu, Cârlan Ion, *Învăţământul din perspectiva timpului*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2003.
Oproescu Alexandru, *Scriitori buzoieni: fişier istorico-literar,* Buzău, 1980.
Oancea Al., Drâmbocianu V., *Noi descoperiri din epoca bronzului în jud. Buzău*, în SCIVA, 28, nr. 4, Bucureşti, 1977.
Panaitescu, Petre P., *Istoria Românilor pentru clasa a VIII-a secundară*, Bucureşti, 1942.
Peneş Nicolae, *Personalităţi hasdeiene*, Editura Editgraph, Buzău, 2017.
Pentelescu comandor Aurel, *Destinul unui zburător. Căpitan aviator Mircea T. Bădulescu*, Editura Modelism, Bucureşti.
Pentelescu Aurel, Nicoară Marius-Adrian, *Aeronautica Română în anii celui de-al Doilea Război Mondial (22 iunie 1941 - 12 mai 1945),* Editura Editgraph, Buzău, 2011.
Popescu Florentin, *O istorie anecdotică a literaturii române*, Editura Vestala, Bucureşti, 1995.
Posea Gr., Ielenicz M., *Judeţul Buzău*, Editura Academiei, Bucureşti, 1971.
Rădulescu Mihai Sorin, *Elita liberală românească (1866-1900)*, Bucureşti, 1998.
Sfinteş, Lupaşc Vasile, *Jurământul unui erou – Vasile Chilian*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2019.
Stoica Relu, *Contribuţii la bibliografia istorică a judeţului Buzău*, Buzău, 2011.
Stoica Relu, Monumente şi eroi *buzoieni (1877-1878, 1913, 1916-1919, 1941-1945, 1989),* Buzău, Editura Omega, 2009.
Surlaru, Emil, Nicoară Marius - Adrian, *Viaţă şi moarte*, vol. II, *Moarte şi viaţă în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial; Epopeea unor buzoieni în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial (22 iunie 1941 - 12 mai 1945),* Editura Teocora, 2012.
Surlaru, Emil, Nicoară Marius - Adrian, Adriana - Cristina Surlaru, *Viaţă şi moarte*, vol. III, *Consecinţele celui de-Al Doilea Război Mondial pentru România. Buzăul şi buzoienii în perioada sovietizării şi comunizării României*, Editura Teocora, 2013.
Tănase Mircea, *Prin Buzăul istoric. Locuri, fapte, personalităţi*, Editgraph, Buzău, 2016 (ed. a 2-a, 2018).
Trohani G., Andreescu R., *Cercetări arheologice din punctul „Piatra cu Lilieci”, din satul Târcov, com. Pârscov*, în Cercetări Arheologice,

M.N.I.R., 1990.
Trohani G., Sârbu V., ş.a., *Raport de cercetare arheologică, Târcov-Piatra cu Lilieci*, 2007
Zaharia E., *Săpăturile de la Dridu, contribuţii la arheologia şi istoria de formare a poporului român*, Editura Academiei, Bucureşti, 1967.
Zaharia E., *Staţiunea arheologică de la Sărata Monteoru*, în studii şi cercetări de istorie buzoiană, Buzău, 1973.

IV. PERIODICE

„Acţiunea Buzăului", 1939.
„Adevărul," 2011.
Agenţia Română de Presă, Rompres.
„Analele Buzăului", 2011.
„Aripi buzoiene", (2010 - 2013).
„Aripi Româneşti", (1944 - 1945).
„Aripi Tinere", Revista Şcolii de Aplicaţie pentru Aviaţie, (1969 - 2004).
„Avantaje", 1999.
„Buciumul", 2015.
„Buzăul economic", 1930.
„Buzăul eroic", 2013.
„Carnet literar", 1998.
„Călăuza Ortodoxă".
„Chemarea Buzăului", 1945.
„Curierul satelor", 1896.
„Contemporanul".
„Dimineaţa" 1932.
„Document" - buletinul Arhivelor Militare Române.
„Ecran Magazin".
„Expresul", 2002.
„Glasul Adevărului", 1928.
„Glasul Bisericii", 1970.
„Gazeta Buzăului" 1885.
„Graiul Vremii", 1929.
„Jurnalul Naţional", 1996.
„Liberalul", 1905.
„Luceafărul".
„Lupta", 1905.
„Gazeta liberală", 1907.
„Magazin istoric".
„Monitorul Oficial", 1907.
„Mousaios" Buzău, (1996 - 2017).
„Muntenia", 1996.
„Opinia", 1996.
„Ordinea", 1898.
„Reporterul", 1931.
„Revista Aeronauticei", (1944-1947).
„Revista Dosarele Istoriei", (1996 - 2006).
„Revista de Istorie Militară", (1990-2004).
„Revista muzeelor şi monumentelor istorice", 1997.
„România liberă", 2018.
„Socialismul", 1919-1920.
„Spre astre", revista Colegiului *„B. P. Hasdeu"*.
„Şansa buzoiană", 2002, 2007.
„Şcoala buzoiană", 1978-1979.
„Străjer în calea furtunilor", 2013.
„Tribuna învăţătorimii", 1932.
„Vocea Buzăului", 1946.
„Ziarul Lumina", 2013.

V. INTERNET

cdep.ro
crispedia.ro
humanitas.ro
jurnalul.ro
presa on line.ro
Turism Buzău.ro
Ziua Veche.ro